

John

Yimi Jijaji-kirli Jaanu-kurlangu Yimi Ngurrju Jijaji-kirli kuja Jaanurlu yirrarnu

Nyiya-kurlu yimi nyampu?

Nyampuju puku yimi-kirli Jijaji-kirli yirdingki-iji kuja Jaanurlu yirrarnu nyurru-wiyi. Manulu marnkurrpa-karirli wati-patu-karirli yimi yarda yirrarnu Jijaji-kirli-yijala. Ngulajulu yirdiji nyampunya Matiyu, Maarrku manu Luuku. Ngula-paturlunyalu yarda yirrarnu yimi. Nyampu-patuju murntu-pala puku, ngulaju karlipa yangka yirdi-mani Yimi Ngurrju Jijaji-kirli.

Jaanu manu nyanungukupurdangka papardinyanu Jamaji, ngulajulpa-pala warrki-jarrija yawukungarduyu-jarra. Ngula-jarraju-palangu milarninjarla yajarnu Jijajirlilki yungu-pala purami nyanungulku. Ngulaju-palarla nyanungu-nyangu-jarralku kurdungurlujarralku Jijajikiji. Jijajijilparla junga-nyayirni yulkaja Jaanukuju karrikarri-wangu-nyayirni. Jijaji kuja palija, ngula-jangkaju wankarujarrinjarla pina-yanu nyanungukupalangu-kurlangu-kurra nguru-nyayirni-wangu-kurra. Ngula-jangkaju, Jaanurlujulpa warrawarrakangu yangkaju Miiri Jijajikipalanguju. Ngakapardu-karilki, Jaanurluju yirrarnu nyampuju Yimi Ngurrju Jijaji-kirli, ngulaju-jana yirrarnu yapaku ngurujarraranyparlaku, ngulangkuju

yungulu milya-pinyi Jijaji wajawaja-maninja-wangurlu.

Yimi nyampu ngulaju Jinta-kurlu Wankaru-yinja-panu-kurlu

Matthew 3.1-12, Mark 1.18, Luke 3.15-17

¹ Nyurru-wiyi jukurpa-wangurla-wiyi, Kaatulpa nyinaja. Jinta-kari palka-yijalpa nyinaja nyanungu-wana, ngulajulparla jirrnganja nyinaja Kaatukuju. Jinta-kariji ngulaju JUKURRARNU. Nyampuju-ka JUKURRARNU nyina Kaatu-yijala. ² Ngulajulpa-pala nyinaja wungu-juku nyurru-warnu-nyayirni-juku kamparru-juku nyiyarningkijarrakuju ngurrju-maninjaku jukurrarnu-nyayirni. ³ Nyiyarningkijarraju-pala wungungku-juku ngarmurnu Kirdarlangurluju. Kula nyiya witarlangu yiringi-karirli ngarmurnu Kaaturlu Jinta-kari-wangurlu. ⁴ Nyampurlu Jinta-karirli ngarmurnu nyiyarningkijarra yartarnarrikirlirli wankaru-kurlurlu, ngulangkunya-jana yungu wankaruju. Nyanungu Jinta-kari ngulaju Jarra-nyayirni-wangu, ngulangkunya kangalpa milki-yirrarni Kaatuju rdirrinyparlul. ⁵ Ngulangku kuja kangalpa milki-yirrarni Jarra-nyayirni-wangurlu, ngulaju-ka tarnga-juku rdili janka. Ngulaju kulalpa mungangku wamuwantinarla palu-pungkarla, lawa.

Yimi nyampu ngulaju Jijaji-kirli Jarra-nyayirni-wangu-kurlu

6-7 Ngula-jangkaju, Kaaturluju yilyajarni wati jinta yirdiji Jaanu jaru-kurlu Jarra-nyayirni-wangu-kurlu. Jaanu kuja yanurnu nyampukurra nguru-kurra, ngulajulpa-jana yirri-puraja jaru-kurlu Jarra-nyayirni-wangu-kurlu, ngulanya yungulpalurla yapa purda-nyanjarla ngungkurr-nyinayarla Jarra-nyayirni-wanguku kuja kala-jana yirri-puraja. ⁸ Nyampuju Jaanu kula-ngantalpa Jarra-nyayirni-wangu nyinaja, lawa. Ngarilpa jaru kanja-yanu Jintakari-kirli Jarra-nyayirni-wangu-kurlu yimi-ngarririnjaku. ⁹ Ngulanya-ngalpa nyampurla walyangka palka-jarrija yangkaju Jarra-nyayirni-wangu, ngulangkuju yungu-ngalpa milki-yirrarni Kaatuju jintawarlayiki nguru-kari nguru-karirlaku.

¹⁰ Nyampu nyanungu Jarra-nyayirni-wangu, ngulajulpa palka-nyayirnilki nyinaja nyampurlaju ngurungka walyangka. Ngula-kurlurlunya ngarmurnu nyiyarningkijarraju Kaaturluju nyurru-wiyiji. Kala nyampurlaju walyangka, kulalpalu nganangku milya-pungu, lawa. ¹¹ Yanurnu-jana nyampu-kurraju ngurukurra nyanungu-nyanguku yapaku ngurrara-jintaku. Kala lawa, nyanungu-nyangurlu ngurrara-jintarlujulu juwa-kujurnu, manulu wiraly-pungu, kulalu rdakurl-kujurnu. ¹² Kala ngalya-kari kujalurla rdakurl-kijirninjarla wala nyinaja, ngulakuju-jana wangkaja kuja, “Nyurrulaju kapunkulu pina-palka-jarri turnuwarnulku Kaatu-kurlangu kurdukurdulku.” ¹³ Yapa kuja kalu nyina Kaatu-kurlangu kurdukurdu, ngulajulu yangka-piya-wangu kuja

kalu kurdu palka-jarri ngati-nyanu-jangka manu kirda-nyanu-jangka, yangka kuja karla marda kiikii-jarri kirda-nyanuju kurduku maninjaku. Lawa, kuja-piya-wangu-juku!

¹⁴ Yangka Jinta-kari JUKURRARNU, ngulaju wati-nyayirnilki palka-jarrija. Ngula-jangkajulpa-ngalpa ngalipaku jirranganja nyinaja. Ngularnalulu nyangu yangka kujalpa warrki-jarrija yartarnarri-kirli wiri-jarlu-kurlu. Nyanunguju-ka junga-nyayirni nyina Wapirra Kaatu-piya, manu kajana yimiri-nyayirni nyinami yapa panukuju Wapirra Kaatu-piya-yijala. Ngulakujurla marlaja manu yartarnarriji.

¹⁵ Jaanu Papitaji-kirlangu jaru, kuja-nganpa yirri-puraja nyanja-warnurlu kuja Jijaji nyangu, ngulaju kuja-nganpa yirri-puraja, “Nyampunyaiparna-nyarra yangkaju yirri-puraja manu yimi-ngarrurnu kamparru-wiyi kujalparna-nyarra wangkaja, ‘Kapu wati yanirni ngaka, nyanungujulpa palka-juku nyurru-warnu-patu yupa-patu-warnu nyinaja ngaju-wangurla-wiyi palka-jarrinja-wangurla-wiyi nyurru-warnu-juku. Jalanguju kaju wiri-juku nyina ngajulurla parrpada-juku.’” Nyampunya-nganpa yirri-puraja nganimpaku Jaanu Papitajirli.

¹⁶ Kuja Jijaji Kiraji kangalpa nyinami ngalipaku, nyanunguju yimiri-nyayirni Kaatu-piya, kujarlaju kangalpa warrawarra-kanyi parra-kari parra-karirli ngalipaju yangka-piya-yijala kuja kala-jana yapa nyanungu-nyangu warrawarra-kangu nyurru-wiyi. ¹⁷ Nyurru-wiyi, Kaaturlu-ngalpa yungu kuruwarri nyanungu-nyangu,

yangka kuja Mujujurlu yirrarnu. Ngula-jangkaju, kuja yilyajarni yangka Jijaji Kiraji, kujarlanya karlipa milya-pinyi kuja kangalpa Kaatu nyinami yimiri-nyayirni ngalipakuju manu jungarni-nyayirni-yijala. ¹⁸ Kula nganangku nyangu Kaatuju. Nyanungu-nyangumiparlu Ngalapi-nyanurlu, kuja kapala nyinami watinyarra-mirnimirni kutu-mirnimirni, ngula-miparlunya kangalpa yirri-pura jungarnirli manu junganku yungurlipa milya-pinyi Kaatu.

Nyampuju jaru wita Jaanu Papitaji-kirli ngulalpa warrki-jarrija

Matthew 3.1-12, Mark 1.1-8, Luke 3.15-17

¹⁹ Jaanu Papitajirlilpa-jana julyurl-yirrarninjarla papitaji-manu karrungka Jurdunurla. Ngula-kurrajulu-jana Jurujulumu-wardingkirli wiriwirirli turnu-warnurlu Parajirli yilyaja wati-patu-kari maralypikingarduyupatu manu nyanungurra-nyangu warrkini-wati yirdi-patuju Liipi-wati, ngulajulu-jana yilyaja Jaanu Papitajiki payirninjaku. Ngulajulu yaninjarla kujarlu payurnu, “Nyiya-piya wati kanpa nyina nyuntuju?”

²⁰ Ngulakuju-jana ngari kutu wangkaja wurra-maninja-wangu, “Kularna ngajuju Mijaya, yangka kuja-ngalpa Kaaturlu ngarrurnu yilyanjarnikingarntirli, kularna ngula ngajuju.”

²¹ Ngula-jangkaju, junga-juku, yardalu payurnu, “Kala nganalkunpa nyuntuju? Yangka mayinpa jarukungarduyu Layija?”

Nyanungurlulku Jaanurlu jangku-manu-jana, “Lawa, kularna nyanungu ngajuju.”

Ngula-jangkaju, yarda-yijalalu payurnu, “Kala mayinpa yangka Jarukungarduyu Wiri jinta-kari kuja-ngalpa Mujujurlu jangku-pungu nyurru-wiyi?”

Jaanurluju jangku-manu-jana, “Lawa, kularna nyanungu ngajuju.”

²² Ngula-jangkaju, yarda-yijalalurla wangkaja Jaanukuju, “Ngulaju ngula-juku. Ngari-nganpa yarda milki-wangkaya warraja-nyayirni nyiypiya kuja kanpa Kaatu-kurlangu warrkini nyina nyuntulu, yirnalujana jaru pina-kanyi nyuntu-nyanguju nganimpa-nyanguku wiriwiriki kujalu-nganpa ngulangku yilyajarni. Kala nyiypiya kanpa-nyanu nyuntulurluju ngarrirni?”

²³ Junga-juku, ngula-jangkaju, Jaanurluju-nyanu ngarrurnu, ngulaju-jana kuja wangkaja wita jaru Yijaya-kurlangu:

“Ngajujurna wati kuja karna warru purla man-angkarrarla, ‘Warlalja-Wiriki, ngulakuju yirdiyilirla jungarni-manta yungu yanirni rarralyparla!’ ”*

²⁴⁻²⁵ Ngula-jangkaju, nyampurra yangka kujalu-jana wiriwirirli Parajirli yilyaja, ngularrarlujulu yarda payurnu Jaanuju, “Yuwayi ngula-juku, milya-pinyilki karnangkulu nyuntuju wati-kari, kula-nganta yangkalpanpa Mijaya nyinaja, manu marda kula-ngantalpanpa yangka Layija nyinaja, manu marda kula-ngantalpanpa yangka Wiri Jarukungarduyu

* **1:23** Nyangka Isaiah 40.3

nyinaja. Ngulaju ngula-juku, kala nyarrpakulku kanpa-jana nyuntulurluju ngapangkaju julyurl-yirrarninjarla papitaji-mani yapaju?”

²⁶ Ngula-jangkaju, nyanungurlulku Jaanurlu yarda-jana jangku-manu, “Ngaju karna-jana ngapa-kurlurlu julyurl-yirrarninjarla papitaji-mani. Kala jalanguju ngulaju nyurru-ka jinta-kari wati karri nyurrula-patu-kurlangu-wana ngurrara-wana, ngulaju kula kankulu ngulaju milya-pinyi.

²⁷ Nyanunguju ngulaju kapu yanirni nyampu-kurraju nguru-kurra ngulaju nyurru-wiyi-wangu. Nyanunguju yali wati ngulaju ngurrju-nyayirni ngaju-piya-wangu. Nyiyajangka mayiji milarnu yungurnarla nyanunguku warrki-jarrimi?”*

²⁸ Nyampunya-jana wangkaja kutu-nyayirni yirdikiji kirri-pardukuju Pijiniki, yangka kuja-ka nyanunguju kirri karri kakarrumparra-warnu pirntinyarra-karirla karru Jurdunukuju. Yalumpurlanya kala-jana Jaanurlu papitaji-manu yapa panu.

Jijaji ngulaju Kaatu-kurlangu Jiyipi-nyayirni-wangu

²⁹ Ngula-jangkaju, parra-pardu-karirlalku, Jaanurluju nyangu Jijaji yaninjarni-kirra. Ngula-jangkaju, wangkaja-jana Jaanuju yapakuju, “Nyangkalu yinya kuja yananyarni wati Jiyipi-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu, yangka ngula-kurlu kuja Mujujurlu yirrarnu pipangka nyurru-wiyi. Ngulangkunya kuja kajana rarralya-mani yapaju nyampurla walyangka.

* **1:27** Acts 13.25

³⁰ Nyampukunyaalparna-nyarra yangkaju yirri-puraja manu yimi-ngarrurnu kamparru-wiyi kujalparna-nyarra wangkaja, ‘Kapu wati yanirni ngaka, nyanungujulpa palkajuku nyurru-warnu-patu yupa-patu-warnu nyinaja ngaju-wangurla-wiyi palka-jarrinja-wangurla-wiyi nyurru-warnu-juku. Kujarlaju kaju wiri-juku nyina ngajulurla parrpardajuku.’ Kujanyarna-nyarra yangkaju nyurru-wiyi wangkaja. ³¹ Kulalparna ngajuju milya-pungu ngulaju ngana mayi kapu yanirni ngakaju. Ngajuju, ngulajulparna-jana ngari waparlkurlu kutu julyurl-yirrarninjarla papitajimanu ngapangkaju Yijirali-pinkiji yapaju yungulu ngulangkuju milya-pinyi nyanungu Kaatu-kurlangu Mijaya.” Kujanya-jana Jaanuju wangkaja yapakuju.

³²⁻³³ Nyampunya-nganpa jaruju Jaanu Papitajirliji yimi-ngarrurnu Jijaji-kirliji, “Kulalparna nyampuju milya-pungu ngana mayi kapu yanirni Kaatu-kurlangu Mijayaju. Kujaju Kaaturlu warrki yungu ngajuku yangkaku yapaku papitaji-maninjaku ngapangkaku, ngulangkanyaju wangkaja, ‘Kajinpa jinta wati papitaji-mani, ngula-puruju kapunpa nyanyi Pirlirra Kaatu-kurlangu kaji nguru-nyayirni-wangu-ngurlu yanirni, ngulaju kapunpa nyanyi Pirlirrapaju kajirra kurru-yuka watiki. Kajinpa nyanyi nyanungu Pirlirra kurru-yukanja-kurra wati-kirra, ngulaju nyampuju wati kapunpa milya-pinyi Kaatu-kurlangu. Nyanungurlunya kapu-jana papitaji-maninja-karrarluju Pirlirra Kaatu-kurlanguju kurru-pinyi yapakuju.’

Kujanyaju wangkaja Kaatuju junga. Yangka kujarna Jijaji papitaji-manu ngapangka, ngula-jangkaju, kujarna ngapa-jangkalku pina-wilypi-manu Jijaji, ngula-jangkarluju Pirlirpa Kaatu-kurlangulkurna nyangu kurlukuku-piya, ngulaju Jijajirla pirri-manu. ³⁴ Ngulajurna junga nyangu ngajulurluju milpa-jararluju. Kujarlaju, ngajuju karna milya-pinyi nyanunguju Kaatu-kurlangu Ngalapi-nyanu.” Ngulanya-nganpa yirri-puraja Jaanu Papitajirliji Jijaji-kirliji.

Jijajirli-palangu milarnu nyampu-jarra-wiyi kamparru-warnu-jarraju kurdungurlu-jarraju

³⁵ Ngula-jangkaju ngaka-pardu-karilki parra-pardu-karirlalku, Jaanujulpa karrija yangka-wana-yijala karru-wana, ngulajulpa karrija jirrama-kari-kirlilki nyanungu-nyangu-jarra-kurlu kurdungurlu-jarra-kurlu. ³⁶ Ngula-puruju, Jijajijilpa yanumpa warntawarnta, ngula-jangkaju Jaanuju-palangu wangkaja yangka-jarrakuju wati-jarraku, ngulaju kuja, “Nyangka-pala yinya kuja yananyampa wati Kaatu-kurlangu Jiyipi-nyayirni-wangu!”

³⁷ Kuja-pala kuja-kurra purda-nyangu Jaanu wangkanja-kurra, ngula-jangkarluju yampinja-yanulku-pala Jaanuju yalumpurula-juku, ngula-jangkarluju puraja-pala Jijaji. ³⁸ Kujalpa Jijaji yanurra-juku, ngula-jangkaju jupu-karrinjarla karrijalpa. Ngula-jangkaju warru warirr-karrinjarla nyangulku-palangu yangka-jarra wati-jarra, kujalpa-pala purdangirli-wana yanurnu. Ngula-jangkaju payurnu-palangu, “Niyiyaku kanpajupala purami?”

Ngula-jangkaju, payurnu-pala nyanungu-jarrarlulku, manu-pala yirdi-manu, “Raapi, nyarrpararla kanpa nyina?” (Juwu-paturlu kalujana Tiija-patu nyanungu-nyangu-patu ngarrirni ‘Raapi’.)

³⁹ Junga-juku, Jijajirlilki-palangu jangu-manu, “Yanirlipa yungunpala ngurra ngaju-nyangu nyanyi.” Junga-juku, jirnganja-palarla yanu ngurra nyanungu-nyangu-kurra ngulaju wuraji, ngulaju-pala wuraji-jangkaju nyinaja wantajilypa-kurra ngulaju yalumpurla-juku.

⁴⁰ Yalumpu-jarrarluru wati-jarrarluru, yangka kuja-pala Jaanu purda-nyangu, ngula-jangkaju, kuja-pala Jijaji puraja, jinta-karaji ngulajulpa yirdiji nyinaja Yanturu, ngulaju Jimani Piitakupurdangka.

⁴¹ Yali yangka Yanturu, ngulangkuju yampinja-yanulku yangkaju ngurra, ngulangkuju kapanku yaninjarla palka-manu kukurnu-nyanu nyanungukupurdangka Jimaniji.

Parlu-pinjarla wangkajalkurla, “Palka-manurnalu yangkaju watiji Mijaya, kuja-ngalpa Kaaturlu ngarrurnu nyurru-wiyi yilyanjarnikingarntirli.” (Nyampu yirdi ‘Mijaya’ ngulaju Kiriki-kirlangurlaju jarungkaju ngulaju ‘Kiraji’.) ⁴² Ngula-jangkaju, parlu-pinjarla Yantururluru Jimaniji pina-kangulku yangka-kurra-yijala ngurra-kurra Jijaji-kirlangu-kurra.

Kuja-pala Yanturu manu Jimani pina-yanurnu yali-kirra ngurra-kurra Jijaji-kirlangu-kurra, ngula-jangkaju nyanjarla wangkajalkurla Jimanikiji Jijaji, “Nyuntuju yirdijinpa Jimani, Jaanuku ngalapi-nyanu. Jalanguju, nyuntukuju karnangku yirdi-karilki yirrarni ‘Jipaja’.”

(Nyampu yirdi ‘Jipaja’ ngulaju Kiriki-kirlangurla jarungkaju ‘Piita’).*

Jijajirli-palangu milarnu jirrama-karilki wati-jarra yirdi-jarraju Pilipi manu Natanyulu

⁴³ Ngula-jangka, ngaka-pardu-karilki parra-pardu-karirlalku, kiikii-jarrinjarla yarnkaja Jijajiji ngurrara-kari-kirra Kaliliyi-kirra. Kuja yukajarra Jijaji, ngula-jangkaju rdipijarla jinta-karikilki wati-kariki yirdikiji Pilipiki, manurla ngula-jangkaju wangkaja, “Purayaju ngajuju!”

⁴⁴ Pilipiji kirri-wardingki Pijata-wardingki, ngulangkaju kujalpa-pala yangka-jarrarlangu papardirlangu nyinaja Yanturu manu Piita. ⁴⁵ Yangkanku Pilipirli yaninjarla yajarnunjunu jinta-karilki wati-kari yirdiji Natanyulu, ngulakuju kujarla wangkaja, “Palka-manurnalu yangkaju wati Mijaya, yangka kujalpa yimi yirri-puraja Mujujurlu Payipulurla, manu yangkanku panu-karirli kujalu yirri-puraja jarukungarduyu-paturlu, ngulanyarnalu palka-manu. Ngulaju nyanunguju yirdiji Jijaji, ngulaju kirri-wardingki Najariti-wardingki, manu ngulaju Jajupu-kurlangu ngalapi-nyanu.”

⁴⁶ Junga-juku, Natanyuluju wangkajalkurla Pilipikiji, “Junganya? Kulalpa ngana yapa ngur-rju yantarlarni Najariti-wardingkiji, lawa! Kulanganta kalu majumaju-mipa nyina yapaju.”

Pilipiji wangkajarla, “Yanirli yungunpa nyanjarninjini!” Junga-juku, ngula-jangkaju, wungulku-palarla pina-yanu Jijajikiji.

* **1:42** Nyampu yirdi ‘Piita’ ngulaju ‘Pirli’.

⁴⁷ Kuja rdipijarni Natanyulu, ngula kuja nyangu Jijajirliji yaninjarni-kirra, ngukujurla waraparnpija, manu-jana wangkaja ngulaju kuja, “Yinyanya yangkaju wati yananyarni Yijirali-pinki-nyayirni Kaatu-kurlangu, ngulaju-ka warrarda wangka junga-nyayirni jaruju, ngulaju yijardunju!”

⁴⁸ Ngula-jangkaju, Natanyulurluju payurnu Jijajiji, “Nyarrparlu kanpaju milya-pinyi yapa ngajuju ngurrju marda, marda maju?”

Ngula-jangkaju, Jijajirli janku-manu, “Yangka kujanku Pilipirli yajarnunjunurra, ngulakungarntiji kujalpanpa watiyarla[†] nyinaja kaninjarni, ngula-kurrajurnangku nyangu kanunju-karirli.”

⁴⁹ Ngula-jangkaju, Natanyululkurla wangkaja Jijajikiji, “Tiija, nyuntujunpa Ngalapi-nyanu Kaatu-kurlangu! Manu kanpa-jana nyina wiri-nyayirni jintawarlayiki-jiki Yijirali-pinkikiji!”

⁵⁰ Ngula-jangkaju, Jijajirliji yarda payurnu, “Nyiya-jangka kanpaju ngajukuju ngungkurnyina? Yangka watiyarla kaninjarni kujalpanpa nyinaja, ngula-warnu kujarnangku nyangu yuruyururlu, ngula-warnu-mipakunya mayi kanpaju ngungkurnyina ngajukuju? Ngulaju ngula-juku. Ngakarrangakarraju kapunpaju nyanyi ngurrju-nyayirni yartarnarri wiri-nyayirni-kirli ngulaju nyampu-piya-wangu-kurlu.” ⁵¹ Ngula-jangkaju, Jijaji-jana wangkaja yapa panukuju, “Junga karna-nyarra wangka nyampuju jaru. Ngakaju kapunkulu nyanyi

[†] **1:48** Yirdi watiyaju ngulaju ‘fig’.

yalkiriji kaji lakarn-pardinjarla raa-parnka, ngulangkaju kapunkujulu ngajuju nyanyi yangka ngaju Yapa-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu, kapurna karrimi wari-yaninja-kurlangu-wana. Ngulangkaju kapunkulu-jana nyanyi marramarraju, kankarlarra-jangka manu kaninjarra-jangka kapulu jarala-warrkarni.”

2

Jijajirli kurruly-yirrarnu ngapa-jangkaju pamalku

¹⁻² Ngula-jangkaju, parra-jarra-jangkarla yanulu Jijaji manu nyanungu-nyangu kurdungurlu-patu kirri-kari-kirra yirdi-kirraju Kaana-kurra ngurrararla Kaliliyirla. Ngulangkajulpa-pala yupukarra-jarrija wati manu karnta. Ngulakunyalu-palangu panu-karirli yapangku turnu-jarrinjarla ngarnu kurapaka wiri yangka kuja-pala-jana kamparrurlu-wiyi yajarnu. Yalirla kurapakarla, palka-yijalalpa nyinaja ngati-nyanuju Jijajikipalanguju. Manu yajarninja-warnurlangujulpalu nyinaja kurapakarlaju Jijaji manu nyanungu-nyangu kurdungurlu-patuju. ³ Yali-puru kurapaka-puru, pamajulu nyurru-juku muku ngarnu yapangkaju. Ngula-jangkaju, wangkajarla ngati-nyanu Jijajiki, “Jijaji, pamajulu muku ngarnu nyurru.”

⁴ Ngula-jangkaju, Jijajilkirla wangkaja, “Muturna-pardu, nyiyaku kanpaju kujaju wangka? Murnma-juku ngajukuju yungurnaju milki-yirrarni yapa-kurra.”

⁵ Ngula-jangkaju, wangkaja-jana Jija-jikipalangu ngati-nyanu warrkini-patukuju yangka-patuku kujalpalu mangarri manu kuyu manu nyiyarningkijarra jungarni-manu kurapakaku, ngulakunya-jana wangkaja, “Purda-nyangkalu ngaju-nyanguju kurduurnaju nyarrpa-puka kaji-nyarra wangka nyampurlaju jalanguju warrkikiji.”

⁶ Yalirla yuwarlirlaju, wiri-nyayirnilpalu karrija murlukurnpa jika-pala pirli-jangka, ngulaju marlajarralpalu karrija ngapa-wangu. Nyampu-patu ngulajulpalu karrija pirli ngurrju-maninja-warnu-patu ngapa-kurlangu, ngula-kurra kuja kalalu Juwu-paturlu ngapa winjurnu, manu kalalu-nyanu wurlkurpparrurnu rdaka miyikingarntirliji ngarninjakungarntirliji. Nyampu-paturluju murlukurnpa-paturlu kalalu jarnkujarnku mardarnu ngapaju marda 80 lita-kurra, marda 120 lita-kurra. ⁷ Ngula-jangkaju, Jijajilki-jana wangkaja warrkini-patuku, “Maninjintalu ngapa, manulu nyampu-patu-kurra murlukurnpa-patu-kurra maninjarla winjika, ngulajulu winjika kankarlarra-kurra kaji jurrupuly-ngarni.” Junga-juku, warrkini-paturluju maninja-parnkanjarlalpalu winjirninja-parnkaja.

⁸ Ngula-jangkaju, yarda-jana wangkaja Jijaji warrkini-patukuju, “Nyampu ngapa, kartaku-kurlurlu yaku-maninjarla winjikalu jampita jinta-kurra wita-kurra, ngulajulurla kangka yangkaku wiriki kuja ngulangku nyiyarningkijarra jungarni-manu kurapakaku.” Junga-juku, ngapaju winjirninjarla kangulkulurla yangkakuju

wiriki. ⁹ Kujalpalu kanja-yanu yangka ngapa jampita witangka, ngulajurla marlaja kurruly-wantija ngapa-jangkaju pamalku. Junga-juku, kanjarla yungulurla yangkakaju wiriki, ngulangkuju maninjarla pajarnu yangkaju pama. Ngulaju kulalpa milya-pungu nyarrpararlalu manu yali pama. Yangkanku warrkini-paturlu, ngulangkujulpalu milya-pungu kujalu ngapa-wiyi winjurnu jampita wita-kurraju. Junga-juku, ngula-jangkaju, warnkiri-maninjarla purlajalkurla yangkaju wiri yangkaku jinta-kariki watiki kuja yupukarra-jarrija, ngulakunyarla purlaja, ¹⁰ “Waraa! Nyampuju pama ngulaju ngurrju-nyayirni pama-kari-piya-wangu. Nganimparlu yapanku, kuja karnalu-jana kurapaka yirrarni puntuku, yinyi karnalu-jana pamaju ngurrju-mipa-wiyi nyanungu-nyangukuju puntukuju. Ngula-wiyi kalu ngarni kamparruju pirdakuju. Kuja kalu ngula muku ngarni, ngula-jangkarluju jinta-karilki karnalu-jana yarda ngayi mani pama-karilki, ngulaju kumarlpa. Kala nyuntulurlunpa-nganpa pama ngurrju-karrikarri-wiyi yungu ngarninjaku. Ngulaju ngakanpa-nganpa jalangurlu nyuntulurlu yungu pama ngurrju-nyayirni.”

¹¹ Nyampu kuja kirringka yirdingkaju Kaanarla ngurungka Kaliliyirla Jijajirli ngapa-jangkaju kurruly-yirrarnu pamalku, ngulaju Kaatu-kurlangu-kurlurlu yartarnarri wiri-jarlu-kurlurlu. Ngula-wangurla-wiyi, kulalu Jijaji milya-pungu kurdungurlu-paturlu yartarnarri-kirli nyanunguju. Manu-nyanu milki-yirrarnu

nyanungurra-kurra kujalpa nyinaja pirrjirdi-nyayirni Kaatu-piya-yijala. Kujalu yartarnarri wiri-jarlu nyangu kurdungurlu-paturlu, kujarlaju wala nyinajalkulurla Jijajikiji.

¹² Ngula-jangkaju, yangka-jangka kurapaka-jangkaju, Jijajiji-jana jirrnganjalku yanu kirri-kari-kirralku Kapurniya-kurralku ngulaju ngati-nyanuku manu nyanungukupurdangka-patuku kukurnu-nyanu-patuku manu nyanungu-nyanguku kurdungurlu-patuku. Ngulajulpa-jana jirrnganja nyinaja yalirla-juku Kapurniyarla parra-patu-kari parra-patu-kariki.

Jijaji yanu Yuwarli Maralypi-kirra

Matthew 21.12-13, Mark 11.15-17, Luke 19.45-48

¹³ Ngula-jangkaju, Juwu-kurlangukungarnti Purlapakungarnti yirdikingarnti Pajapakungarnti,* ngulakungarnti kujalpa kutu-jarrinja-yanulku, ngulakungarntinya-jana Jijajiji jirrnganja yanurnu Jurujulumu-kurraju nyanungu-nyangu-patuku kurdungurlu-patukuju. ¹⁴ Kuja-jana jirrnganja yukajarni Jurujulumu-kurra, ngulaju-jana jirrnganja yanurnu Yuwarli Maralypi-kirra Juwu-kurlangu-kurra. Ngulangakaju-jana Maralypirla parlu-pungu wati panu-jarlu kujalpalu-jana nyiyarningkijarra jali-manu, ngulaju puluku manu jiyipi manu jurlpu witawita kurlukukupiya. Manu panu-kari talakungarduyu-patu kujalpalu tayipulu-kari tayipulu-kari-wana jarnkujarnku nyinaja, ngularlangulpa-jana

* **2:13** Nyangka Exodus 12.11

nyangu yalumpurla Maralypirlaju kaninjarni.
¹⁵ Kujalpa-jana nyangu kuja-kurra Jijajirli, ngulaju-jana kulu-jarrija-nyayirni, manulpa-jana yirrngingi-jarrija. Ngula-jangkarluju ngalyipi-piya-patu-jangka-jana kapanku jangkardu ngurrju-manu wayiwayirninja- ngulaju wilypinykarra-pakarninja-kurlangulku. Ngula-kurlurluju-jana kapanku muku wajirli-pungu puluku manu jiyipi kaninjarni-jangkaju Maralypi-ngirliji, manu-jana tayipulu muku pirri-kujurnu tala-kurlu, ngulalu talaju muku pirri-wantija kuja-purda kuja-purda. ¹⁶ Manu-jana purlaja yangkaku ngalya-kariki, ngulangku kujalpalu jurpju panu mardarnu, ngulakuju-jana purlanjarla wangkaja, “Nyampurra jurpju kangkalu wurnturu! Nyampuju ngajukupalangu-kurlangu Wapirra-kurlangu Yuwarliji, ngula kujankulu kurruly-kujurnu kantini-piyalku. Ngulajulu yampiya nyampuju!”
¹⁷ Kujalu kuja-kurra purda-nyangu kurdungurlu-paturlu, ngulajulpalu purda-nyanjarla manngu-nyangu yaliji jaru wita yangka kuja Kingi Tapitirli yirrarnu Payipulurla nyurru-wiyi, ngulanya yirrarnu:

“Wapirra Kaatu, nyuntu-nyangukuju Maralypikiji, ngulaju karnarla yulkami-nyayirni, manu karnangkurla yirrngingi-nyina. Kula-nganta kaju jankami warlu-nyayirni-piyarlu!”*

Kujanya Kingi Tapitirliji yirrarnu jaruju.

¹⁸ Kujalu Juwu-paturlu wiriwirirli nyangu

* **2:17** Nyangka Psalm 69.9

Jijaji kuja-kurra wajirli-pinja-kurra, ngulajulurla yanurnu payirninjakungarnti, “Nyiya-piyanguku yartarnarriji yungu Kaaturluju? Nyanungu yartarnarri yajiki, ngulaju-nganpa milki-yirraka, ngula-jangkaju yirnakgulu milya-pinyilki nyuntu kuja kanparla wiri nyina nyampuku Maralypiki.”

¹⁹ Ngula-jangkaju, Jijajirlilki-jana jangu-manu, “Kajilpankulu nyampu Maralypi Yuwarli rdungkurr-pakakarla, ngulaju kajikarna ngajuju pina-ngantirni parra-paturlaju marnkurrpa-miparla!”

²⁰ Ngula-jangkaju, yangkanguku wiriwirirli yardalu payurnu Jijaji, “Waa! Kujanya kanpa mangu-nyangu nyuntulurluju yinpa parra marnkurrpa-miparla nyampuju Yuwarli Maralypiji pina-ngantirni? Nyampujulu warrkini-paturluju nganturnu nyurru-wiyi 46-palaku yulyurrpuku!”

²¹ Nyampurrarlu wiriwirirli wati-paturlu, kanginy-pungulpalu yimi Jijaji-kirlangu. Kula-nganta-jana wangkaja jaru yangkaku Yuwarli Maralypiki. Lawa, ngarijilpa-nyanu nyanunguku-juku wangkaja palkaku nyanungu-nyanguku. ²² Ngaka kuja Kaaturlu wankarumanu pina, ngula-jangkajulpalu purda-nyanjarla mangu-nyangu kurdungurlu-paturlu yimi Jijaji-kirlangu yangka kuja-jana wangkaja Yuwarli Maralypi-kirliji. Ngulakujulurla ngungkurr-nyinaja yimikiji, manulurla ngungkurr-nyinaja jarukuju Tapiti-kirlangukuju Payipulurlakuju yangka kuja-jana Jijaji wangkaja kamparru-wiyi.

Jijajirilpa-jana milya-pungu nyiyarningkijarra yapakuju

²³ Ngula-jangkaju, Jijajiji nyinajalpa yalumpurla-juku Jurujulumurla yangka-puruju Purlapa Pajapa-puru jingijingiji. Ngula-puruju, yapangkujulpalu nyangu kujalpa warrkijarrija yartarnarri-kirli Kaatu-kurlangu-kurlu. Kujarlaju, panungkujulu manngu-nyangu nyanunguju Kaatu-kurlangu Mijaya nganta. Wala ngantalpalurla nyinaja. ²⁴ Jijajirli-jana nyangu kujalpalurla wala nganta nyinaja, manunyanu wangkajalku, “Ngari kajulu wala nyina witaku, ngakajulu yampimi.” Kuja-kujakuju warla-pajurnu-nyanu, kajikalu warrarda waarnpinyi. ²⁵ Jijajirli kula ngana payurnu kujarluju, “Nyarrpa kalu yapangku manngu-nyanyi?” Kula kujarlu payurnu Jijajirliji, lawa. Nyurrulpa-jana nyanungurlu Jijajirliji miyiki-nyangu nyiyarningkijarra kujalpalu yapangku manngu-nyangu nginyinginyirla.

3

Jijajirila wangkaja Nikurtimuku ‘Nyuntulpanpa pina-palka-jarriyarla-yijala kurdu wita-piya’

¹ Jintalpa wati nyinaja yirdiji Nikurtimu, ngulajulpa nyinaja Juwu-kurlangu kamparrurla ngulaju Paraji kujalpa nyinaja. ² Jintangka mungangka, yanurnurla Jijajiki wangkanjaku, “Tiija, kajilpanpa nyinakarla Kaatu-kurlangu-wangu, ngulangkuju kulalpanpa yartarnarri mardakarla yapaku milki-yirrarninjaku

nyuntu-nyangurla warrkingka. Kala nganimparlurnangkulu nyangu yartarnarrikirli warrki-jarrinja-kurra. Kujarlaju, nyuntuju karnangkulu milya-pinyi kuja kanpa pinangkalpa-nyayirni Kaatu-kurlangu nyina ngulaju yilyanja-warnu kujangu Kaaturlu yilyajarni.”

³ Ngula-jangkaju, Jijajirla wangkaja, “Junga karnangu nyampuju jaru wangka. Kajilparla ngana yapa palka-jarriyarla-yijala marlaja Kaatuku kurdu wita-piya, ngulaju kajika Kaaturlu Warlalja-Wirirli warrawarra-kanyi warlalja nyanungu-nyangu. Kala kuja-wangurlaju, ngulaju kula Kaaturluju warrawarra-kanyi Warlalja-Wirirliji.”

⁴ Ngula-jangkaju, Nikurtimurlulku jangku-manu Jijajiji, “Waa! Nyarrpalku-yijala wirilkijilpa palka-jarriyarla kurdu wita-piyaju? Kulalparlipa nyarrpalku-yijala wirilkiji pina-yukayarla ngati-nyanu-kurraju miyalu-kurraju, mayi?”

⁵ Ngula-jangkarluju, Jijajirliji yarda jangku-manu, “Junga karnangu nyampuju jaru wangka. Kajilparla ngana yapa marlaja palka-jarriyarla-yijala ngapangka yukanjarla Pirlirra Kaatu-kurlanguku, ngulaju kajika yukamirra nguru-nyayirni-wangu-kurra Kaatu-kurlangu-kurra. Kala kuja-wangurlaju, ngulaju kulalpa yukayarlarra. ⁶ Nyampurla ngurungkaju, yapaju-ka palka-jarri ngulaju ngati-nyanu-jangka palka-jangkaju manu kirda-nyanu-jangka palka-jangka. Kala ngakalkuju, kajirla kurdu wita-piya palka-jarri-yijala marlaja Pirlirra

Kaatu-kurlanguku, ngulaju yapa pirlirrupa-kurlu jinta-kari-kirli jalangu-warnu-kurlulku. ⁷ Nikurtime, nyarrparlanpa paa-karrinjarla kinyirr-ngarnu yangka kujarnangu wangkaja kamparru yungulpanparla palka-jarriyarlayijala marlaja kurdu wita-piyaju! ⁸ Pirlirrupa Kaatu-kurlanguju ngulaju warlpa-piya. Ngulaju warlpaju-ka parnka kuja-purda kuja-purda. Ngulaju kanpa purda-nyanyi wangkanja-kurra, ngulaju kula kanpa milya-pinyi nyarrpara-ngurlu-ka parnkamirni, nyarrpara-purda-ka yani. Ngula-piyanya-ka Pirlirrupa Kaatu-kurlanguju nyina yangka kuja karla yapa marlaja palka-jarrimi-yijala.”

⁹ Ngula-jangkaju, Nikurtimejurla yarda wangkaja Jijajikiji, “Nyarrpalku kujaju? Kula karna miyiki-nyanjarla milya-pinyi.”

¹⁰ Junga-juku, Jijajirlilki jangu-manu, “Kula-ngantalpanpa-jana Pinangkalpa nyinaja Yijirali-pinkiki yapakuju. Manu kula-ngantalpanpa ngaju-nyanguju yimiji milya-pungu. ¹¹ Junga karnangu nyampuju jaru wangka. Nganimpa karnalu wangka pina kuja karnalu yangka milya-pinyi, manu karnalu-nyarra yimi-ngarrirni pinangu kujarnalu yangka nyangu. Kala nyurrurlaju, kula kankulu-nganpa ngungkurr-nyina nganimpakuju pinakuju nyanja-warnukuju. ¹² Jalangu kuja karna-nyarra nyiyarningkijarraku wangka walya nyampu-wardingki-kirli, ngulakuju kula kankujulu ngajukuju ngungkurr-nyina. Kujarlaju ngakaju, nyarrpalku-yijalankujulu ngungkurr-nyina kajirna-nyarra nyiyarningkijarra yimi-ngarrirni

kuja-ka Kaatu-kurlangurla nguru-nyayirni-wangurla karri? ¹³ Kula ngana yapaju yanu kankarlarra nguru-nyayirni-wangukurra. Ngaju-miparna yani yali-kirraju yangka Yapa-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu yangka ngularna yali-ngirli yanurnu. Ngakarna pina-yanu yali-kirra-yijala.”

¹⁴ Ngula-jangkaju, Jijajirla yarda wangkaja Nikurtimuku, “Yangka kujalpalu nyurru-wiyi Yijirali-pinki jilja-wana warru wapaja, ngulangka yapajulu muku nyurnu-jarrija. Kuja-kujakujulpa-jana Mujujurlu warru milki jarna-kangu watiya warna-piya-kurlu wayirninja-warnu-kurlu yayirni-piya-kurlu.* Kujarlu-yijala kapujulu ngula-piya-yijala ngajululku yirrarninjarla jarna-mani watiya warntawarntarlaju yangkaju ngaju Yapa-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu. ¹⁵ Ngula-kurraku ngana kajiji wala nyinami ngajuku kapuru-wangu, ngulaju kapurla jirranganja nyina wankaru tarnnga-juku Kaatukuju.

¹⁶ Kujanya kangalpa Kaatuju yulkami yapaku jintawarlayikiji. Kujarlanya yilyajarni nyampu-kurra walya-kurra Ngalapi-nyanu marulu. Ngana-puka kajirla wala nyina Ngalapi-nyanuku kapuru-wangu, ngulaju kula palimi, lawa. Ngulaju kapurla jirranganja nyina wankaru tarnnga-juku Kaatukuju.

¹⁷ Ngajujurna Kaatu-kurlangu Ngalapi-nyanu. Kaaturluju kulaju yilyajarni yapaku maju-pajirninjarla mamparlangkanjaku, lawa.

* **3:14** Nyangka Numbers 21.8

Kaaturluju yilyajarni Ngarlkinpa yungurna-jana muurlparlu mardarni palinja-kujaku.”

¹⁸ Ngula-jangkaju, Jijajirla yarda wangkaja Nikurtimuku, “Ngana kajiji wala nyina yapa Ngalapi-nyanuku kapuru-wangu, ngulaju kula-ka Kaaturluju miimii-nyanjarla maju-pajirni, lawa. Kala ngana kajiji kapuru nyina Ngalapi-nyanuku Kaatu-kurlangu maruluku, ngulaju nyurru-juku Kaaturlu miimii-nyanjarla maju-pajurnu yangka kapurunju. ¹⁹ Kujarlunya kajana Kaaturluju miimii-nyanyi yapa: Ngajujurna Kaatu-kurlangu Jarra-nyayirni-wangu kujarna palka-jarrija nyampurla walyangka. Yapa yangka kuja kalu maju nyina munga-piyarla, ngulaju kula kajulu ngampurpa nyina ngajukuju. Ngari kalu ngampurpa nyina niyarningkijarraku majumajuku kuja-ka maju karri munga-piyarla. Kuja-jangkanya kajana Kaaturluju maju-pajirni. ²⁰ Ngana-puka kuja-ka majungka-jarri niyarningkijarrarla, ngulaju kaju yapaju nyurunyuru-jarri ngajukuju Jarra-nyayirni-wangukuju. Ngulaju kulaju kutu-jarrimilki Jarra-nyayirni-wangu-kurraju, kalakarnarla Kaatuku warraja-maninjarla marlaja milki-yirrarni majumajulku. ²¹ Kala nganangku-puka kaji purda-nyanyi Kaatu wilji-wangurlu, ngulaju kaji yanirni kutu-nyayirni ngaju-kurraju Jarra-nyayirni-wangu-kurra, ngulanggunya karnarla milki-yirrarni ngurrjuju yapaju Kaatukulku, yangka kujalparla linpangku purda-nyanjarla warrki-jarrija nyanunguku kamparru-wiyi.”

Jaanu Papitaji wangkaja-jana kuja 'Ngajukuju kaju nyina Jijajiji Warlalja-Wiri parrpada-juku'

²² Ngula-jangkaju, Jijajiji-jana jirrnganja yanu kurdungurlu-patuku ngurrara-kurraju Jurdiya-kurra. Ngulajulpa-jana yalumpurla-juku jirrnganja nyinaja yaninjarla ngulaju marnkurpaku wiyikikiji. Manulpa-jana jirrnganja papitaji-manu kurdungurlu-patukuju yapa panu yalumpurlarlu-juku. ²³ Ngula-puruju, Jaanu Papitajirlangurlulpa-jana papitaji-manu yapa ngalya-kariji witangka kirringka yirdingkaju Yininirla yirdijalpa ngapa wita-wangu ngunaja ngulangkaju. Nyampuju kirri Yinini karrijalpa ngulaju kutu kirri-karikiji yirdikiji Jalimiki. Ngula-jangkaju, yapalpalurla yanurnu Jaanuku papitaji-maninjaku yalumpu-wardingki-patuju kirri-wardingki-patu. ²⁴ Jaanujulpa murnma-juku wurra-juku warrki-jarrija, ngakalu yirrarnu rdakungkaju.

²⁵ Kujalpa Jaanu yalumpurla-juku warrki-jarrija, ngula-kurra-juku wati-kari Juwuyijala jinta-karilkirla yanurnu. Kujarla yanurnu Jaanuku, ngulaju-jana rdurrjurnu wilji-maninjakulku Jaanu-kurlangukuju kurdungurlu-patukuju, kulungkulpa-jana ngarrurnu kujarlu, "Nyurrurlarlulpankulu-nyanu rdaka-jarra parljikarla-wiyi miyi ngarninjakungarntirli! Ngulaju Mujuju-kurlangu kurwarri!" ²⁶ Ngula-jangkaju, yaninjarlalu payurnu Jaanuju, wangkajalurla, "Tiija, manngu-nyanyinya kanpa yangkaju wati kujalpangku jirrnganja nyinaja kamparru-wiyi

kakarrumparra-warnu karru Jurdunukuju, yangka kujalpanpa-jana yimi-ngarrurnu yapaku nyanunguju wati, ngulaju mayi kanpa mangunyanyi? Jalanguju, ngulakulku kalurla yapa panu-jarlu turnu-jarri, ngulangkulku kajana papitaji-mani.”

²⁷ Jaanurlulku-jana jangku-manu, “Kajilparla Kaaturlu yungkarla warrki yapaku, ngulaju kajikarla warrki-jarri yaliji yapa nyanungukulku. Kala kuja-wangurlaju, kulalparla nyarrpa warrki-jarriyarla. ²⁸ Purdanyangunkujulu yangka kamparru-wiyi kujarnanyarra wangkaja, ‘Ngajuju kularna Kaatukurlangu Mijaya. Ngajujurna yapa-pardu-kari kujaju Kaaturlu yilyajarni kamparru-warnu-wiyi yungurna-jana warru yimi-ngarrirni Mijayakurlu jaru.’ Kujanyarna-nyarra wangkaja kamparru-wiyiji. ²⁹ Kuja-ka wati yupukarra-jarrinjini ngurrara-karirla, ngula-jangka kuja-ka pina-yanirni palka-kurlulku karntakurluju manu karla milki-yirrarninjarla yimi-ngarrirnilki nyanungu-nyangu wungu-warnuku, ngulakuju nyanungu-nyangu wungu-warnuju karla wardinyi-jarri-nyayirni palkakulku. Kujiya-yijala karnarla ngajuju wardinyi-jarri-nyayirni yangkakuju Mijayakuju. ³⁰ Junga, Kaatuju-ka ngampurrrpa nyina nyanunguku yungu-jana Warlalja-Wiri nyina yapakuju parrpada-juku ngaju-piya-wangu. Jalangulku yungulparnaju purdangirli-kirra yirrakarla.” Kujanya-jana Jaanu Papitajiji wangkaja.

Kankarlarra-wardingki ngulaju-ka nyina wiri-nyayirni nyiyarningkijarrakuju

³¹ Yangka kuja jintakari yanurnu Kankarlarra-wardingki, ngulaju-ka nyina wiri-nyayirni nyiyarningkijarrakuju parrpada-juku. Kala yangka jintakari Jaanu Papitaji, ngulaju nyampu-wardingki walya-wardingki. Yalirli Jaanurlu, ngulaju ngari kala-jana wangkaja manu yimi-ngarrurnu nyiya-puka kuja kala nyangu nyampurla walyangka, ngulanya kala-jana yimi-ngarrurnu. Kala yangka Kankarlarra-wardingki, ngulaju-ka nyina wiri-nyayirni nyiyarningkijarrakuju parrpada-juku. ³² Ngulangkuju kala-jana yirri-puraja ngulaju nyiyarningkijarra kujalpa nyangu manu purda-nyangu kankarlarra. Ngulakuju kalurla yimikiji purda-nyanjarla ngungkurnyina ngari marnkurrpa-mipa, kula panu. ³³ Kala nganangku-puka kaji ngungkurnyinanjarla rdakurl-kijirni yimiji nyanungu-nyanguju, ngulangkuju-ka manngu-nyangu Kaatu ngulaju junga-nyayirni. ³⁴ Yangka Kankarlarra-wardingki kuja Kaaturlu yilyajarni, ngulakujurla Kaaturlu kurru-pungu-nyayirni Pirlirpa nyanungu-nyangu. Kujarlanya kajana yimi-ngarrirni Kaatu-kurlanguju jaruju. ³⁵ Wapirra Kaatu karla nyanungu-nyanguku Ngalapi-nyanuku yulkami-nyayirni, manu wirika yirrarni nyiyarningkijarraku. ³⁶ Ngana-puka kajirla Kaatu-kurlanguku Ngalapi-nyanuku wala nyina kapuru-wangu manu ngungkurnyina, ngulaju kapurla jirranganja nyina wankaru tarnnga-juku Kaatukuju. Kala kajirla ngana-

puka wilji-jiki jukuru jurnta nyina purda-nyanja-wangu Ngalapi-nyanuku, ngulaju kularla marlaja nyina wankaruju, lawa. Kaatuju kapurla kulu-nyayirni nyina tarnnga-juku.

4

Jijajilparla wangkaja karntaku Jamariya-wardingkiki

¹ Ngula-jangkaju, Paraji-paturluju jarulkulu purda-nyangu kujalpalurla Jijajiki nganta yapa panu-nyayirni turnu-jarrija puranjakungarnti manu papitaji-jarrinjakungarnti. Marnkurrpa-mipalpalurla nganta yanurnu Jaanukuju.

² Ngulaju kulalpa-jana Jijajirli papitaji-manu, lawa. Nyanungu-nyangurlu kurdungurlu-patu-miparlulpalu-jana papitaji-manu yapaju.

³⁻⁴ Kuja Jijajirli purda-nyangu jaru kujalpalurla Paraji-patu nginji-wangkaja nganta, kujarlaju jirrnganja-jana pina-yarnkajarra nyanungu-nyangu-patukuju kurdungurlu-patukuju nguru-kari-kirra Kaliliyi-kirra. Kuja yali nguru yampinja-yanu Jurdiya, ngulaju jungarni yanu yali-kirra-wiyi Jamariya-kurra-wiyi kujarla wangkaja Kaatu jungarniki yaninjaku Jamariyaku Kaliliyi-kirra-wangu-wiyi.

⁵ Kujalu yanu Jamariya-wana, ngulaju-jana jirrnganja yanurra jinta-kari-kirra-wiyi kirri-kirraju Jayika-kurra. Yali kirri Jayika, ngulaju kutu-nyayirnilparla ngirrily-karrija walyaku jinta-pardu-kariki mangarri-kirlangukuju kujalpalu ngulangka mangarri

nyiyarningkijarra wiri-manu. Nyampuju jinta-juku nguru kujarla nyurru-wiyi Jakupurlu kirda-nyanurlu yungu Jajupuku yampinyiji.*

⁶ Yalirla kiringka yirdingka Jayikarla kala karrija mulju ngapa ngarninja-kurlangu ngurrju rdakungka kaninjarra-nyayirni. Ngulaju kalalu yirdi ngarrurnu ‘Mulju Jakupu-kurlangu’. Ngula-kurranya-jana jirrnganja yanurra Jijajiji, ngula nyanunguju mataluku yaninjarla pirri-manu ngapangka ngayingayi wurnajangu rdakungka ngayingayi mirntangali kankarlurla wantangka.

⁷ Ngula-kurra-yijala, karntalku yanurnu ngulaju Jamariya-wardingki murlukurnpa-piya-kurlu manu ngalyipi-piya-piya-kurlu ngapaku maninjaku rdakungkaku kaninjarraku. Junga-juku, Jijajiji wangkajarla, “Ngapaju yungka purrakuku!” ⁸ Ngulakuju kamparru-wiyi-juku, Jijaji-kirlangu kurdungurlu-patu, ngulajulu yanu kirri-kirraju miyiki maninjaku.

⁹ Junga-juku, ngularla karntaju wangkaja mukunypa-jarrinjarla, “Waa! Nyuntujujpa Juwu, ngajujurna Jamariya-wardingki karnta. Kuja junga mayinpaju jungangku payurnu ngapakuju?” Kujanyarla wangkaja karntaju. Ngulaju kujaju junga. Juwu-kurlangurla kuruwar-riarla, kulalpalu Juwu-paturlu manu Jamariya-wardingki-paturlu wungungku ngarnu jintangka ngamingka miyi manu kuyuju, lawa. Kalalu miyiji manu kuyuju jarnkujarnku ngarnu yira-jarrarlu. Kujarlanyarla mukunypa-jarrija karn-taju Jijajiki payirninja-kurraku.

* 4:5 Nyangka Genesis 33.19, 48.22

¹⁰ Ngula-jangkaju, Jijajirlilki jangku-manu, “Kaaturlu yungungku yinyi warntarri ngurrju-nyayirni, kula kanpa milya-pinyi. Kajinpaju ngaju milya-pungkarla kujarnangku payurnu ngapaku jalangurlu, ngulaju kapunpa payikarla Kaatuju yangkaku warntarriki. Manu kajinpaju milya-pungkarla, ngulaju kapungku yungkarla ngapa-nyayirni-wangu nyanungu-nyangu wankaru nyinanjakuju.”

¹¹ Ngula jangku-manu yarda karntangkuju, “Nyampuju-ngarra ngapaju kaninjarra-nyayirni. Ngulakuju kula kanpa mardarni murlukurnpa manu ngalyipi-piya ngapa kankarlu-maninja-kurlangu. Nyarrparlunpa nyanunguju ngapa-nyayirni-wanguju mani? ¹² Nganimpajurnalu Jamariya-wardingki yapa, ngulaju-nganpa jintangku Jakupurlu kurduwarr-kujurnu, manu nyanungu-nyangu kaja-nyanu-patuwarnu karnalu nyina. Nyanungurlunya-nganpa pangirninjarla yungu nyampuju ngapa rdakungka kaninjarra. Nyanungurlu manu nyanungu-nyangurlu ngalapi-nyanu-paturlu manu nyanungurra-nyangurlu kuyu-watirli jiyipi-watirli, ngulangkuju kalalu jintawarlayirli-juku ngarnu ngapaju nyampu-jangkaju rdaku-jangka. Kulampa nyuntuju wiri-jarlu Jakupu-piya-wangu mayi?”

¹³ Jijajirlilki jangku-manu, “Nganangku-puka kaji ngarni ngapa nyampu-jangka rdaku-jangka, ngula-jangkaju kapu purraku-jarrimi-yijala. ¹⁴ Kala yangka ngapa-nyayirni-wangu Kaaturkurlangu, kajilparnarla yungkarla ngajulurlu, ngula-jangkaju kulalpa yarda purraku-jarriyarla.

Yali ngapa-nyayirni-wangu kapu ngulaju mulju-piya-jarri yapa-kurlangurlaju palkangkaju, ngulaju kapu mulju-piya-yijala jurnjurnju-pardi-yijala. Ngula-kurlu ngapa-nyayirni-wangu-kurlu kapurla jirrnganja nyina wankaru tarnnga-juku Kaatukuju.”

¹⁵ Ngula-jangkaju, yangkaju karntarla yarda wangkaja, “Junganya? Yungkaju nyanungu ngapa-nyayirni-wangu! Yungurna ngula ngarni, ngula-jangkaju yungurna nyina purraku-wangu tarnnga-juku. Ngula-jangkaju, yungurna nyina yirdiyi-pirripirri maninja-parnkanja-wangu.”

¹⁶ Ngula-jangkaju, Jijajilkirla yarda wangkaja, “Yajarninjinta nyuntu-parnta, ngula-pala pinarni yanta nyampu-kurra.”

¹⁷⁻¹⁸ Ngula-jangkaju, karntangkulku jangku-manu, “Lawa, kula karna mardarni kali-nyanu.”

Ngula-jangkaju, Jijajilkirla wangkaja, “Junga kanpa wangka kujaju, ngulajunpa-jana kali-nyanu-patu ngurrangku-mardarnu nyuntulurlu rdaka-pala. Kala jalangulku kuja kanpala nyina yali wati, ngulaju kulangku nyuntukuju yaliji kali-nyanu-nyayirni-yijala, lawa.”

¹⁹ Ngula-jangkaju, karntangkulku jangku-manu, “Milya-pinyilki karnangku nyuntuju miyiki-nyanjarla ngulaju Kaatu-kurlangu-nyayirni jarukungarduyu. ²⁰ Ngaju-nyangurlu yapangku Jamariya-wardingki-paturlu, nyurnunyunu kujalpalu nyinaja nyurru-wiyi, ngulangkuju kalalu manngu-nyangu pirli nyampu wiri-jarlu yirdiji Kirijimi, ngulangkaju nganta maralypi-nyayirnirla Kaatuku, manu nganimpaku yapaku nyampu-wardingki-patuku.

Kala nyurrurlarlu Juwu-watirli, ngulangkuju kankulu manngu-nyanyi Jurujulumu-miparla nganta maralypi-nyayirni Kaatu-kurlangu nganta. Yali-miparlanya ngantalparlipa turnu-jarriyarla. Kala nyarrpara maralypi-nyayirni Kaatu-kurlangu? Kirijimirla mayi, marda Jurujulumurla mayi?”

²¹ Ngula-jangkaju, Jijajirlilki jangku-manu karntaju, “Purda-nyangkaju! Ngakaju kapulu yapangkuju purami Wapirra Kaatuju nguru-kari nguru-karirlarlalku, kula Kirijimi-miparla manu Jurujulumu-miparla. ²² Nyurrurla Jamariya-wardingki-patu, ngurrrpa-nyayirninkili! Ngari kankulu ngurrrpangku-juku puta purami Kaatuju, ngulaju milya-pinja-wangurlu muwarnkurlu. Kala nganimpaku-wiyi-nganpa kamparruju yimi-ngarrurnu Kaaturluju nyurru-wiyi yungurnalu-jana warru yimi-ngarrirni Juwu-wangu-patuku Yimi Ngurrrju yangka kuja kajana yapa muurlparlu mardarni nguru-kari nguru-karirla. Kujarlaju karnalu pinangku purami. ²³ Kaatuju-ka ngampurrrpa nyina yapakuju yungulu yirriyirrirli purami Pirlirrrpa nyanungu-nyangu-kurlurlu yartarnarri-kirlirli. Nyurru-juku kajana Pirlirrrpa Kaatu-kurlangurlu pinarri-mani yapa Yimiki Jungaku Kaatu-kurlanguku yungulu jungarnirli purami. ²⁴ Kaatuju ngulaju Pirlirrrpa palka-wangu yapa-piya-wangu. Kujarlaju, nyarrpara-puka kajinpa nyina, ngulaju kanpa purami Kaatuju Pirlirrrpa nyanungu-nyangu-kurlurlu. Ngana-puka kajirla ngampurrrpa nyina Kaatuku jungarnirli puranjaku, ngulaju yirriyirrirli

yungulpa Pirlirrrpa Kaatu-kurlangu-kurlurlu yartarnarri-kirlirli purayarla. Nyampunya Yimi Junga Kaatu-kurlangu.”

²⁵ Ngula-jangkaju, karntalkurla wangkaja Jijajikiji, “Yuwayi, junga karnarla ngajuluju ngungkurr-nyina yangkakuju Mijajakuju yangkaku yirdikiji Kirajiki. Kaji ngaka yanirni nyampu-kurra kankarlarra-jangka, kapu-ngalpa ngulangrunya nyiyarningkijarraju muku yimi-ngarrirni Kaatu-kurlanguju.”

²⁶ Jijajirlilki jangku-manu, “Ngajujurna Miyayanya nyampuju kuja karnangku wangka.”

²⁷ Kujalparla Jijaji wangkaja-juku karntakuju, ngula-purujukulu kurdungurlu-patu rdipijarni pina kirri-jangkaju. Kujalu kutu-jarrijalku, ngulajulpalu-nyanu nyanjarla wangkanjarni yanu kanunju-kari miyalu, “Waa! Nyiyaku yanurnu nyampu-kurraju karntaju? Nyiyaku karla wangkami Jijaji?” Kala lawa-juku, yaninjarlalpalu karrija wurulya payirninjawanu-juku. Jukuru-jarrijalpalurlajinta.

²⁸ Ngula-jangka, karntangku karrinja-pardinjarla yampinja-yanu yalumpurla-juku murlukurnpaju. Ngula-jangkaju, warru pinayarkajarra kirri-kirraluku. Kuja kirri-kirra pinayanurra, ngulaju-jana Jijajilki yimi-ngarrurnu, ngulaju kujarlu, ²⁹ “Purayajulu yirna-nyarra wati milki-yirrarni yinya kujaju yirri-puraja ngajuku kujalparna ngajulu nyarrpa-jarrija. Junga mayi kankulu manngu-nyanyi nyampuju mayi Mijaya Kaatu-kurlangu nganta, lawa mayi?”

³⁰ Jungajukulu wulyurr-nyinaja yangka-ngurluju kirri-ngirli kuja-jana karntangku yajarnunjunu Jijajiki nyanjaku.

³¹ Ngulajulpalu wurra-juku yanurnu kulkurrulkurru. Ngula-puruju, kurdungurlu-patulpalurla warrarda wangkaja Jijajiki, ngulaju kuja, “Tiija, miyi-pardu nganja!”

³² Jijajilki-jana wangkaja, “Nyampu karna miyi-nyayirni-wangu palka mardarni ngajulurlu, ngulaju nyurrurlarlaju kula kankulu milya-pinyi nyampuju miyi.”

³³ Kujarlajulpalu-nyanu nyanungurlulku kurdungurlu-paturlu payurnu, “Nganangkurla miyiji kanjarla yungu, yapangku nganangku marda?”

³⁴ Jijajilki-jana yarda wangkaja, “Kula karna mardarni miyiji yapa-kurlangu. Mardarni karna warrki kujaju yungu Kaaturlu lawa-maninjaku. Warrki nyanungu-nyangu, ngulaju miyi-nyayirni-wangu-piya ngajukuju. Kuja karnarla ngajuju warrki-jarri Kaatuku, ngulakunya karnarla marlaja nyina ngurrjuju manu pirrjirdiji yangka-piya-yijala wati-kari-piya kuja-ka miyi ngarninjarla pirrjirdi nyina. Yirnarla lawa-mani warrki Kaatuku.

³⁵ “Nyurrurla-paturlu kajinkili ngurlu witawita warru yirrarni walyangka kaatinirla, ngulakungarntiji kankulu-nyanu kuja-wiyi wangka nyurrurlaju, ‘Ngakaju kirntangi-jangkarla murntu-pala-jangkarla kapurlipa warru turnu-mani yirnmilki.’ Kujaju junga kankulu wangka nyurrurlaju. Ngajulku karna-nyarra wangka nyurrurlaku-yijala.

Nyangkalu-jana nyampu warrukirdikirdi yapa, ngulajulu yali-piya-yijala mangarri-piya yirnmi-kangukangu. Ngulaju nganangu-jana waru turnu-mani mangarri-piyaju Kaatu-kurlangu-kurralku turnu-warnu-kurraju?

³⁶ Yapangu kuja kalu wiri-mani mangarri, ngulakungarntiji waru-ka yirrarni walyangka ngurluju witawita. Ngula-jangka, kuja-ka wiri-jarrinjarla yirnmi-jarrilki, ngulaju-ka jinta-karirlilki wati-karirli waru turnu-mani yirnmi-kiji. Ngulakuju kapalarla jirrama-juku wardinyi-nyayirni nyina. Kuja-piyarlu-yijala kaji-jana nganangu yapangu waru turnu-mani yapa Kaatu-kurlangu-kurralku turnu-warnu-kurra, yaliji yapa kapurla jirnganja nyina wardinyi manu wankaru tarnga-juku Kaatukuju.

³⁷ Ngulaju junga karna-nyarra wangka yimi kuja kalu yapangu yirri-pura: 'Jinta-karirli watingki, ngurlu-ka waru yirrarni walyangka. Manu ngakalku, jinta-karirlilki-ka waru turnu-mani yirnmi-kiji miyiji.'

³⁸ Ngula-piyarlu-yijala karna-nyarra yilya nyurrurlaju yungunkulu-jana yapa waru turnu-mani Kaatu-kurlangu-kurra turnu-warnu-kurralku. Kulankulu-jana nyurrurlarlu-wiyi yimi-ngarrurnu Kaatu-kurlangu jaruju, lawa. Ngulakujulu-jana nyurru yapa ngalya-karirli-wiyi yimi-ngarrurnu, ngulaju yungunkulu-jana rarralypalku nyurrurlarluju waru turnu-mani yapaju." Kujanya-jana Jijajiji wangkaja kurdungurluku nyanungu-nyangukuju.

³⁹ Yangka kuja-jana kamparru-wiyi karn-tangu yajarnunjunu yapaju kirri-wardingki-

patu, ngulakuju-jana kuja wangkaja, “Puraya-julu yirna-nyarra milki-yirrarni wati jinta kujaju nyiyarningkijarra ngaju-nyangu muku milki yirri-puraja.” Kuja-jana kuja wangkaja yapaku, kujarlajulurla panu-nyayirni yapaju ngungkurnyinaja Jijajikiji. ⁴⁰ Kujalurla Jijajikilki yanu, ngulakujulurla wangkaja kuja, “Nyampurlajuku nyinaya nganimpa-nyangurla.” Jungajuku, Jijaji nyinaja yalumpurla-juku parraku jirramaku. ⁴¹ Kuja-jana Jijajirli yarda yimi-ngarrurnu yimi nyanungu-nyangu, ngulakujulurla yarda ngungkurnyinaja yapa panukarilki. ⁴² Wangkajalurla yangkakulku karntaku, “Nganimpaju karnalurla ngungkurnyinamilki-yijala Jijajikiji kujarnalu purda-nyangu nganimpardu. Ngulaju kula karnalurla ngungkurnyina nyuntu-nyangu-miparla jarungkaju, lawa. Jalanguju karnalu milya-pinyi nyampuju wati ngulaju Ngarlkinpa yapaku nguru-kari ngurukarirlaku, yangka kuja kangalpa muurlparlu mardarni palinja-kujaku.”

⁴³⁻⁴⁴ Kujalpa-jana Jijaji jirranganja nyinaja jirramaku parraku Jamariya-wardingkipatuku nyanungurra-nyangurla kirringka, ngulangkaju-jana wangkaja kurdungurlupatuku kuja, “Ngana-puka kuja-ka nyina Kaatu-kurlangu jarukungarduyu ngaju-piya, ngulaju kula kalu ngurrara-jintarlaju pulkapinjarla ngurrju-pajirni, lawa.” Kujarlaju, kula-jana jirranganja pina-yanu nyanungu-nyangu-kurra ngurrara-kurra Jurdiya-kurraju, lawa. Yarnkajarralku-jana jirranganja Kaliliyikirralku. ⁴⁵ Kuja yukajarra Jijaji Kaliliyi-

kirra, ngulakuju wardinyi-nyayirnilirla wapirdi yanurnu. Ngulakungarntirlijili kamparru-wiyi nyangu Jijajiji Jurujulumurla-wiyi kujalpa-jana jirranganja waaparrurnu Purlapa Wiri Pajapa, ngula-karrarlu-wiyinyalu nyangu kujalpa nyiyarningkijarra ngurrju-nyayirni jungarni-manu nyanungu-nyangu-kurlurlu yartarnarri-kirlirli. Kujarlanyalu wardinyirlilki wapirdi nyangu Jijajiji Kaliliyirlaju.

Jijajirli parlpuru-manu wirriya kujalpa kirri-karirla nyurnu ngunaja

Matthew 8.5-13, Luke 7.1-10

⁴⁶ Ngula-jangkaju, Jijajiji pina-yanu Kaana-kurralku, yangkangka kuja ngapa-jangkaju pamalku kurruly-yirrarnu, ngula-kurranya pina-yanu kirri-kirraju. Yalirla ngurungka jintangka-juku Kaliliyirla, jinta-karijilpa karrija kirri yirdiji Kapurniya, ngulangakajulpa jinta nyinaja wiri. Nyanungu-nyangu ngalapi-nyanu, nyurnulpa ngunaja yalirlaju kirringka Kapurniyarla jurrukupurda warlu-piya-nyayirni. ⁴⁷ Kuja yalirli wiringki jaru purda-nyangu Jijaji-kirli kuja nyurru-juku yukajarni nganta Kaana-kurra, ngulakujurla purda-nyanjarla yanu Kaana-kurra yungu yajarninjini. Junga-juku, rdipjarla. Ngula-jangka warlkininjarla wangkajarla, “Yantarni ngaju-wana yinpaju kurdu ngajuku parlpuru-mani. Kajikarna kirda-puka-jarri.”

⁴⁸ Ngula-jangkaju, Jijajilkirla muntuku-jarrinjarla wangkaja, “Nyurrurlarlu yapangku, kajilpankujulu nyangkarla Kaatu-kurlangu-kurlu yartarnarri-kirli warrki-jarrinja-kurra,

ngulaju kajikankujulu wala nyinami. Kala kuja-wangurlaju, lawa!”

⁴⁹ Yardarla wangkaja yangkaju wati, “Nglaju ngula-juku, kala ngari kutu yantarni ngajunyanguwana, kajikarna kirda-puka-jarri.”

⁵⁰ Ngula-jangkaju, Jijajilkirla wangkaja, “Pinyanta ngurra-kurra nyuntu-nyangu-kurra. Kurdu nyuntu-nyanguju kapu ngurrju-jarrilki.”

Junga-juku, yangkajurla wati wala-nyayirni ngungkurr-nyinaja Jijajikiji. Ngula-jangkaju, pina-yanulku watiji. ⁵¹ Parra-pardu-karirlalku, kujalpa yangka wati kulkurrukulkurru yanurra-juku, ngulakujulurla nyanungu-nyangu warrkini-patulku wapirdi yanurnu jaru-kurluju, manulurla wangkaja, “Nyuntu-nyangu ngalapi-nyanu ngurrjulku!”

⁵² Ngula-jangkaju, nyanungurlulku-jana yangkangkaju watingki payurnu, “Nyangurla pina-rdirri-yungu ngurrju-jarrinjakuju?”

Ngula-jangkaju, nyanungu-nyangu-paturlulku warrkini-paturlulu jangku-manu, “Pirrarnirli ngawurrngawurrparluju yampija karlarla-jangka, ngula-jangkaju pinalku ngurrju-jarrija.”

⁵³ Yalirli watingki, milya-pungulpa kujarla yangka Jijaji wangkaja pirrarni karlarla-jangka ngalapi-nyanuku parlpuru-maninjaku, ngula-jangkajulurla wala nyinaja nyanungu manu nyanungu-nyangu warlalja turnu-warnu Jijajikiji.

⁵⁴ Yangka kujalpa Jijaji nyinaja Kaliliyirla, ngulaju warrki-jarrija Kaatu-kurlangu-kurlu yartarnarri-kirliji jirramaku. Kamparru-wiyi yangka kuja ngapa-jangka kurruly-yirrarnu

pama-kurralku. Jinta-kari yangka kuja parlpuru-manu yali wiri-kirlangu ngalapi-nyanu.

5

Jijajirli parlpuru-manu wati nyurnu tarlu

¹ Ngula-jangkaju, Jijajiji yanu Jurujulumu-kurra Juwu-kurlanguku purlapaku kujalpalu waalparrurnu purlapa. ² Yalirla Jurujulumurla, ngapa wirilpa ngunaja rdakungka, ngulaju julyurl-wantinja-kurlangu-piya. Ngulangka, kutu-jukulpa karrija kiirtiji wiri yirdiji 'Jiyipiki'. Yirdiji nyanungu yali ngapa kalalu yirdi-manu nyanungu-nyangurlaju jarungkaju Yipururla ngulaju yirdiji 'Pijipaja'. Ngulangkaju, ngapangka warrukirdikirdilpalu karrija yama wiriwiri nyinanja-kurlangu yapa-kurlangu rdaka-pala. ³⁻⁴ Yalirla kaninjarni rdaka-palarla yamangka nyinajalpalu manu ngunajalpalu panu-jarlu-nyayirni yapa nyurnu. Panu-kariji milpa-parnta, panu-kariji mata wapanja-wangu, panu-kariji yamalanypa yurirrinja-wangu. ⁵ Yalirlalpa jinta wati ngunaja nyurnu tarlu-nyayirni mata, kujalpa nyurnu-juku ngunaja 38-palaku yukurikiji. ⁶ Nyampuju nyurnu ngulaju Jijajirliji nyangu, ngulaju miyalurlulpa nyangu Jijajirliji kujalpa nyurnu ngunaja nyurru-warnu. Ngula-jangkaju, Jijajirliji payurnu nyanunguju yali mata nyurnu, "Ngurrju-jarri mayinpa?"

⁷ Junga-juku, jangku-manu Jijaji, "Kula karna ngana warlaljaju wungu-warnuju mardarni. Kuja-ka ngapa yali yurirri, ngula-kurraju kula kaju nganangku kanyi. Ngula-kurraju putaputa

karna kiripi-kanyi manu warra-ngarni, lawa-juku. Yapa panu-kari-mipa kajulu kapanku jurnta yukami parlpuru-jarrinjakungarnti.”

⁸ Jijaji wangkajarla, “Karrinja-pardiya, manu panjangku manta, manu warru wapaya!”

⁹ Junga-juku, kapanku karrinja-pardija, manunyanu manulku panjaju, manulpa warru wapaja.

Yangka kuja yali wati parlpuru-manu Jijajirli, ngulaju Jarrirtiyirla Juwu-kurlangurla Parra-nyayirni-wangurla. ¹⁰ Ngula kujalu nyangu Juwu-paturlu wiriwirirli yali wati tarlu-warnu, ngulajulurla yaninjarla wangkaja, “Nyampuju-ngarra jalangu Parra-nyayirni-wangu-jalangerarra! Yalumpu-ngarra kuja kanpa panjakurlu warru wapa, ngulaju kanpa kuruwarri rdilyki-pinyi ngalipa-nyangu.”

¹¹ Ngula-jana nyurnu-jangkarlu jangku-manu watingkiji, ngula-jana wangkaja, “Kula ngajulurlu, yinyarluju parlpuru-manu ngajulu, ngulanyaju wangkaja warru kanjaku panjaku.”

¹² Ngula-jangkaju, payurnulu nyurnu-jangkaju, “Ngana nyanunguju yali wati kujangku wangkaja nyuntuku warru wapanjaku panjakurluku?”

¹³ Yalirla nyanungu kuja nyurnu-jangka wati parlpuru-manu, ngulangkajulpalu panu-jarlu-nyayirni yapaju warru karrija, nyurru-juku-jana yampinja-yanu Jijajirliji. Kujarlaju, yali yangka wati, ngulangkuju kulalpa yirdiji milya-pungu Jijajiji payirninja-wangu-jangka.

¹⁴ Ngaka parra jintangka-juku, yangkaju wati yarda parlu-pungu nyurnu-warnuju Jijajirliji

Yuwarli Maralypirlalku. Ngularla pututu-pungu, “Purda-nyangkaju! Jalanguju, ngurrjulku kanpa nyina. Nyampu-warnuju, ngurrjulku nyinaka warntarla-wangu manu wilji-wangu. Kala kajinpa yarda warntarla-jarri maju-kurra manu wilji-kirra, ngulakuju kapungku nyiyalku marda rdpimi maju-nyayirnilki.”

¹⁵ Ngula-jangkaju yanulku wati Maralypingirli, ngula-jangkarluju-jana Jijajilki yimi-ngarrurnunjunu yangkakuju Juwu-patukuju wiriwirikiji, ngula-jana wangkaja, “Jijajirliji jintangku ngajuju parlpuru-manu.” ¹⁶ Kujalpa yali wati parlpuru-manu Parra-nyayirni-wangu-puru, kujarlaju rdurrjurnulurla Juwu-patuju wiriwiriji nginji-wangkanjakulku Jijajikiji, manulpalurla japirdija warlapajirninjaku manu wurdungu-maninjaku. ¹⁷ Kuja kalalurla japirdija, ngula-jangkaju kala-jana Jijajirli jangku-manu, “Ngajukupalangurlu Wapirrarluju, ngulangkuju kajana warrarda warrawarra-kanyi yapaju wajawaja-maninja-wangurlu. Ngula-piyarlu-yijala yungurna-jana warrawarra-kanyi ngajurlangurluju.”

¹⁸ Kuja-jana kuja wangkaja Jijaji yangkapatuku wiri-patuku, kujarlanyalurla rdunjurduju-jarrinjarla japirdija tarnga-parntalku pakarninjaku. Kuruwarr-jana nyanungurraku rdilyki-pungu nganta Parra-nyayirni-wangu-kurlangu, manu Kaatuju nganta yirdi-manu nyanungukupalangu kirda-nyanu nganta. Kujarlaju-nyanu Kaatu-piya-pajurnu nganta.

Kaaturlu wiriji yirrarnu Jijajiji

¹⁹ Ngula-jangkaju, Jijaji-jana wangkaja yarda yangkakaju wiriwiriki, “Junga karnanyarra nyampuju wangka. Ngaju karna nyina Ngalapi-nyanu Kaatu-kurlangu, ngulaju kulalparna nyarrpa warrki-jarriyarla yangarlu, lawa. Ngajuju karnarla jirrnganja warrki-jarrimi Wapirraku ngajukupalangukuju. Nyiyarla-puka kuja-ka ngaju-pala Wapirra warrki-jarri, ngula-kurraju karna nyanyi, manu karna waalparrirni nyanungu-nyangu warrkiji. ²⁰ Ngaju-pala Wapirra, ngulaju kaju yulkami-nyayirni, manu kaju milki-yirrarni nyiyarningkijarra ngajukuju nyanungu-nyanguku Ngalapi-nyanuku nyanungu kuja-ka nyiyarla-puka warrki-jarrimi. Ngakaju kapuju yarda milki-yirrarni nyiyarningkijarriyijala maya-kari maya-kari ngulaju wiri-nyayirni-yijala. Ngularraju kapunkulu nyanyi nyurrurlarluju paa-karrinja-warnurlu. ²¹ Ngajupalarlu Wapirrarlu kajana yapaju wankarumani pina palinja-warnuju milyi-jangkaju, ngula-jangkanya kalurla yapaju wankaruju marlaja nyina. Kuja-yijala kajulu marlaja nyina ngajurlangukuju wankaru-yijala nyanungu-nyanguku Ngalapi-nyanukuju yangka kuja karnarla nganaku-puka yapaku ngampurra nyina. ²² Ngulaju kula kajana ngaju-palarlu Wapirrarlu yapaju miimii-nyanjarla karlirmardarni ngurrju manu maju. Ngajuju yirrarnu ngaju-palarluju Wapirrarluju wiriji kuwurtukungarduyuju miimii-nyanjaku karlirmardarninjakungarnti. ²³ Kujarlanya

kapujulu yapangkuju jintawarlayirli-jiki pulka-pinyi ngajukuju yangka kuja kalurlajinta jalangurlu ngaju-palaku Wapirraku pulka-pinyi yapangkuju. Yapa kuja-ka yangka nyina ngajuku pulka-pinja-wangu, ngulangkuju kula karla pulka-pinyi Wapirraku ngaju-palaku yangka kujaju nyanungurlu yilyajarni nyampu-kurra.

²⁴ “Junga karna-nyarra nyampuju wangka. Nganangku-puka kaji ngaju-nyangu jaru purda-nyanyi wilji-wangurlu, manu kajirla ngana-puka junga-nyayirni ngungkurr-nyina Kaatukuju, ngula kujaju yilyajarni ngajulu, ngulaju karla marlaja nyinami wankaru jalangu. Ngulaju kularna maju-pajirninjarla yilyami kuja-purda-kari nyurnu-kurlangu-kurra, lawa. Yali yapa, nyurru-juku-ka yukamirra Kaatu-kurlangu-kurra warlalja nyanungu-nyangu, ngulangkanya yungurla jirrnganja nyinami wankaru tarnnga-juku. ²⁵ Junga karna-nyarra nyampuju yarda wangkami. Yangka kuja kalu yapa nyina kuja-purda-kari Kaatu-kurlangu-wangu, ngularraku kajana rdangkarlpalku nguruju yanirni ngajukuju purda-nyanjakuju kajirna-jana ngaka wangka Kaatu-kurlangu Ngalapi-nyanuju ngajulu. Kala jalangu-jarra, nganangku-puka kajiji ngaju purda-nyanyi wilji-wangurlu, ngulaju kapuju marlaja nyina wankaru tarnnga-juku. ²⁶ Kaatu-mipaku kalurla marlaja nyina yapaju wankaru tarnnga-juku. Ngulajuju yartarnarri yungu manu kurru-pungu ngajukuju nyanungu-nyanguku Ngalapi-nyanuku yungujulu ngajurlanguku marlaja nyina wankaruju. ²⁷ Ngajujurna Yapa-

nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu. Kujarlanyaju wiriji yirrarnu yungurna-jana yapaju miimii-nyanyi ngurrju-japa maju-japa, ngulakunyaju ngajuju wiriji yirrarnu.²⁸ Paa-karrinja-wangujulu nyinaya ngarrurda-wangu kajirna-nyarra nyampu wangka: Nyurru kajana nguruju rdangkarlpa-jarrinjarni yani yangka yapakuju kuja kalu ngunanja-yani milyingka. Ngakaju nyurnunyurnurluju milyingkarluju kapujulu linpa wangkanja-kurra purda-nyanyi.²⁹ Ngulaju kapulu purda-nyanjarla milyi-jangkaju mukulku wilypi-pardi nyurnunyurnu-warnuju wankarulku-yijala. Yangka kujalpalu yapa nyinaja jungarni jintayirriri, ngulaju kapulurla wankaru nyina marlaja tarnnga-juku. Kala ngalya-kari yangka kujalpalu maju nyinaja jarrwara-kari, ngularlanguju kapulu milyi-jangkaju wilypi-pardi-yijala. Ngulaju kapurna-jana ngajulurlu miimii-nyanjarla yilyami kuja-purda-kariji tarnnga-juku ngalya-kariji.”

Marnkurrparlulu warraja-manu jaruju Jijajikirliji ngalipa-kurraju

³⁰ Ngula-jangkaju, Jijaji-jana yarda wangkaja yangkakaju wiriwiriki Juwu-patukuju, “Kulalparna nyarrpa warrki-jarriyarla yangarluju, lawa. Ngajuju karnarla jirrnganja warrki-jarrimi Kaatuku, kula ngajukuju wardinyi-maninjaku, kala nyanunguku wardinyi-maninjaku. Kujaju yilyajarni nyampu-kurra, kajiji wangkami yungurna-jana yapaju miimii-nyanyi, ngula-jangka-mipanya karna-jana miimii-nyanyi, ngulaju junga-juku.

³¹ “Mujujurlu yirrarnu nyurru-wiyi kuruwarri nyampu: ‘Kajilpa jinta wangkayarla jaruku yirrarninjaku, kulalpankulurla nyarrpa ngungkurr-nyinayarla. Kajilpa-pala jirrama wangkayarla, ngulakujulu-palangu ngungkurr-nyinaya.’ Kuja-piya-yijala kajilparna-jana ngaju-miparlu yimi-ngarrikarla ngaju-kurlu yapakuju, ngulakuju kajikajulu yapa ngalya-kariji ngungkurr-nyinanja-wangu kapuru nyina Mujuju-kurlangurla kuruwarrirla. ³² Kala palka kaju nyina Wapirra Kaatuju, ngulangku kuja kaju milya-pinyi ngaju. Ngulangkunya kaju yijardunju-pajirni kuja karna wangka. Manu kuja-ka nyanungu wangka ngaju-kurluju, ngulaju yijardu-yijala nyanja-warnu-jangkaju.

³³ “Nyurrurlarlunkulu-jana warrkini yilyaja nyurrurla-nyangu Jaanu Papitaji-kirlangukurra, ngulalu payurnu yangkaku Mijayaku. Nyanungurlu Jaanurlu ngulaju-jana junga yimi-ngarrurnu ngajulu. ³⁴ Kajiji yampiyarla ngajulu yimi-ngarrirninja-wangurlu manu yirri-puranja-wangurlu, ngulaju ngula-juku. Kaaturluju kaju milya-pinyi-juku ngajulu. Ngulaju ngarirna-nyarra wangkaja Jaanu Papitaji-kirli-wiyi yungu-nyarra Kaaturluju muurlparlu mardarni warntarla-jarrinja-kujaku.

³⁵ “Yangkangku Jaanu Papitajirli, ngulajulpa-nyarra jarra-piyarlu warraja-maninjarla yimi-ngarrurnu Kaatuju. Ngulakujunkulurla wita ngari nyinaja ngampurrrpa jarukuju purda-nyanjakuju, ngulankulu waparlku-jarrija. ³⁶ Jungalpa-nyarra yimi-ngarrurnu ngajuju. Kala ngajulu, ngulaju karnarla wala nyina Wapirra

Kaatuku kuja kaju milya-pinyi junga-nyayirni ngajulu Jaanu Papitaji-piya-wangurlu. Kuja karna ngajulu nyiyarningkijarrarla warrki-jarrimi, yangka kujaju warrki yungu ngajupalarlu Wapirrarlu, ngulaju yungurna wurrangku lawa-mani-juku. Nyurrurlarlu kajinkijili nyanyi warrki-jarrinja-kurra, ngulaju kapunkujulu milya-pinyi kujaju ngajupalarlu Wapirrarlu yilyajarni. ³⁷ Kujaju ngajupalarlu yilyajarni ngaju, ngularlangurlu kanyarra yimi-ngarrirni ngajuju junga nyurrurlaku. Kala nyurrurlarluju, kulankulu purda-nyangu linpa manu nyangu miparrpa. ³⁸ Manu ngajurlanguku kula kankujulu wala nyinami kujaju yilyajarni nyampu-kurra ngaju. Kujarlanya kankulu yimi nyanungu-nyangu yampimi ngungkurnyinanja-wangurlu. ³⁹ Nyurrurlarlu kankulu warrarda miimii-nyanyi yimi-kari yimi-kari Payipulurla yirriyirri-nyayirni yungu ngantankulurla Kaatuku jirrnganja nyina wankaru tarnngalku. Junga-wangu kujaju! Ngari kanyarra Payipulu wangka ngaju-kurlu yimi. ⁴⁰ Kala nyurrurla, kula kankujulu ngajukuju ngampurrrpa nyina puranjaku. Kajilpankujulu ngajulu purayarla, ngulaju kajikankulurla wankaruju marlaja nyina Kaatukuju tarnnga-juku.”

⁴¹ Jijaji-jana yarda wangkaja wiriwirikiji yangka-patukuju, “Kula karnaju ngajuku yapaju warru turnu-mani yungujulu ngajuju wiri-pajirni, lawa. ⁴² Pinarna-nyarra nyurrurlakuju, yalarni kula kankulurla yulkami Kaatukuju, ngulaju karna-nyarra

milya-pinyi. ⁴³ Ngajurna yanurnu nyampu-kurra yirdijaju ngaju-palarlu Wapirrarlu yilyajarni yartarnarri-kirli nyanungu-nyangu-kurlu, ngula-jangka-malku kulankujulu ngajuju rdakurl-kujurnu nyurrurlarlu. Kala kajilpa jinta-kari yapa yilyanjarni-wangu-jangka yantarlarri nyurrurla-nyangu-kurra, ngulaju kajikankulu kapanku rdakurl-kijirni nyanunguju yaliji wati. ⁴⁴ Nyurrurla-miparlu kankulu-nyanu jarnkujarnku ngungkurr-nyinanjara pulka-pinyi. Kala kula kankulurla Jintaku Kaatukuju ngungkurr-nyinanjara, ngulangku yilpa-nyarra ngurrju-pajikarla nyurrurlaju. Kuja-karraju, nyarrpalpankujulu walaju nyinayarla manu ngungkurr-nyinakarla ngajukuju? ⁴⁵ Nyurrurlarluju kankulu jarrwara-kari manngu-nyanyi kapurnarla nganta yimi-ngarrirninjini ngaju-palaku Wapirraku nyurrurla-nyanguju majumajuju, kala lawa kujaju. Kularnarla yimi-ngarrirninjini kujaju ngajulurluju. Kujaju kapurla jinta-karirli yimi-ngarrirni nyurrurla-nyangu, ngulaju Mujujurlu yangka kuja kankulurla nyurrurla pardarni muurl-mardarninjaku. Kula-nyarra Mujujurluju muurl-mardarni, lawa. Kapu Kaatu yimi-ngarrirni nyurrurlaju maju. ⁴⁶ Yalirli Mujujurlu, ngulangkujulpa kuruwarri yirrarnu ngaju-kurlu nyurru-wiyi. Kujarlaju, kajinkilirla jaruku nyanungu-nyanguku ngungkurr-nyinakarla kamparru-wiyi, ngula-warnuju kapankujulu ngajukuju ngungkurr-nyinayarla-yijala. ⁴⁷ Yangka kujankulurla Mujuju-kurlanguku kuruwarriki kamparru-wiyi kapuru nyinaja,

ngula-jangkaju, nyarrpalku-yijalankulurla ngaju-nyangukuju jarukuju ngungkurr-nyina kajirna-nyarra nyarrpa wangka?”

6

Jijajirli-jana mangarri yungu panu-jarlu-nyayirniki watiki 5,000-palaku

Matthew 14.13-21, Mark 6.30-44, Luke 9.10-17

¹ Ngaka-pardu-kariji yarnkaja Jijajiji nyanungu-nyangu kurdungurlu-patu-kurlu Jurujulumu-ngurlu yangka-kurra-yijala jurrku-kurra Kaliliyi-kirra. Ngula-jana jirrnganja yanu pina ngapangka murrarni-pirdinypa ngapa wiringka yirdingkaju mangkuru Kaliliyirila. (Yalirli mangkururlu Kaliliyirli mardarnulpa yirdi-kariji Tayipuru.) Ngulangjanya-jana jirrnganja yanu murrarni-pirdinypa pawurtu-kurluju. ² Panu-nyayirniirli yapangku, kujalpalu kamparrurlu-wiyi nyangu yangka kujalpa-jana yapa nyurnunyurnu parlpuru-manu yartarnarri-kirlirli Kaatu-kurlangu-kurlurlu, ngula-jangkarlunyalu puraja Jijajiji. ³ Kuja-jana Jijajiji jirrnganja yanurra kurdungurlu-patuku murrarninginti-kari-kirra pirntinyarra-kari-kirra, yalirila pirntinyarra-karirila, ngulangjaju-jana jirrnganja jitija pawurtu-ngurluju. Manu-jana jirrnganja yanu pirli-pardu-kurra wita-kurra, ngulangka-jana jirrnganja pirri-manu. ⁴ Ngula-puru-jukulpa rdangkarlpa-jarrinja-yanu nguruju Juwu-kurlangukuju Kurapakaku yirdikiji Pajapakuju.

⁵ Kujalpa-jana Jijaji jirrnganja nyinaja yalirla pirlingka, yali-ngirli pirli-ngirli ngurulpa nyangu. Kujalpa nguru nyangu, ngula-jana yapalku parlu-pungu panu-jarlu yaninjarni-kirra ngayirni-kirra. Ngula Jijajirliji payurnu Pilipilki, “Nyarrpararlarlipa-jana miyiji ngayi maninjini tala-kurlurluju?” ⁶ Kujarluju ngari Jijajirliji waalparrurnu Pilipiji kaji nyarrpa wangka Pilipi. Jijajiji nyurru-juku kiikii-jarrija yungu-jana pirda-mani nyanungu-miparlu.

⁷ Ngula-jangkarluju Pilipirliji jangku-manu, wangkajarla, “Kajilparlipa marda tala wiri-nyayirni-kirlirli maninjintarla mangarri panu-jarlu, kulalparlipa-jana nyarrparlu pirda-mantarla, lawa. Kajikarlipa marda yiily-ngarni yali-karirla-juku yapangka.”

⁸⁻⁹ Ngulajurla jinta-kari kurdungurlu-kari wangkaja Jijajikiji, ngulaju yirdiji Yanturu, Piitakupurdangka, ngula kujarla wangkaja, “Nyampu-ka witangku wirriyarlu mardarni mangarri kapurdu rdaka-pala kapurdu manu yawu-jarra jirrama murntu-jarra. Nyarrparlurlipa-jana pirda-mani yapa panuju nyampu-kurlurlu wita-kurlu-miparlu mangarri marnkurrrpa-kurlurlu manu yawu-jarra-kurlurlu?”

¹⁰ Ngula Jijajiji-jana wangkaja nyanungu-nyangukuju kurdungurlu-patukuju, “Wangkayalu-jana yungulu pirri-mani muku!” Jungajukulu-jana nyinanja-yirrarnu. Yangkaju yapa pirlingka, ngulajulpalu nyinaja marnangka yarlungka. Yalirla, watijilpalu nyinaja panu-jarlu ngulaju marda 5,000-pala. ¹¹ Ngula-

jangkaju, Jijajirliji manu-jana mangarri kapurdu rdaka-pala, manurla yati-wangkaja Kaatuku, “Wapirra, yungurnangkulu yati-wangka nyampukuju mangarriki.” Ngula-jana yungu nyanungu-nyangukulku kurdungurlu-patuku, ngulalpalu-jana nyanungurlulku warru yungu yapaku panuku. Yangka-piyarlu-yijala yawu-jarralku manu, manurla yati-wangkaja Kaatukulku. Ngula-jangkarluju, yangka-piyarlu-yijala-jana yungu nyanungu-nyangu kurdungurlu-patuku-yijala yungulu-jana nyanungurlulku warru yinyi. Ngulajulu ngarnu yapanguku jintawarlayirli-jiki pirda-karda-nyayirnilki. ¹² Kujalu yapangu muku ngarnu miyi pirda-kardalku, ngula-jangkaju Jijaji-jana yarda wangkaja nyanungu-nyanguku kurdungurlu-patuku, “Warrulu manta yulja yapa-jangka, kulalparlipa nyiyaku yiily-ngarninjarla kijikarla miyi palkarni.” ¹³ Jungajukulpalu warru manu yuljaju mangarriji yakuju-kurlurluju yapa-kurlangu 12-pala-kurlurlu, ngulalpalu jurrupulyjurrupuly-jarrija. Yulja yaliji, ngulaju yangka rdaka-pala-jangka mangarri kapurdu-jangkaju.

¹⁴ Kujalurla yangka yapangu miyi marlaja ngarnu jintawarlayirli Jijajiki yartarnarri-kirliki, ngulajulu-nyanu kujalku wangkaja nyanunguju yapa, “Nyampuju wati ngulaju Kaatu-kurlangu Jarukungarduyu Wiri kuja-ngalpa Mujujurlu yimi-ngarrurnu nyurru-wiyi, nganta kapu yanirni Kaatu-kurlangu-ngurlu. Nyampunya nyanunguju wati!” ¹⁵ Kala Jijajirli ngulajulpa-jana nyurru miyalurlu nyangu kanunju-karirli

yungulu nganta kingi wiri yirrakarla. Ngula-kujakuju, jurnta-jana warru pardijarra Jijaji, ngula-jangkaju yanu yangarlu-kurralku pirli-pardu-kari-kirralku.

Jijaji kankarlumparra wapanja-yanu mangkuru Kaliliyirla

Matthew 14.22-27, Mark 6.45-52

¹⁶ Jintangka-juku parrangkaju wurajilki, Jijaji-kirlangu-patu kurdungurlu-patu, ngulajulu pina-jitijarni pirli-ngirliji ngapa pirntinyarra-kurra mangkuru Kaliliyi-kirra. ¹⁷ Ngula-jangkajulu warrkawarrkarnu pawurturlalku, ngulalu yarnkaja pina kirri-kari-kirra murrarninginti-kari-kirra ngapa-wana Kapurniya-kurra. Ngula-puru-juku warurru-jarrijalku. Ngula-puruju Jijajiji kula yanurnu, murnma-jukulpa nyinaja pirlingka-juku-wiyi. ¹⁸ Ngula-jangkaju, mayawunpalku yarnkajarni. Kuja mayawunparlu parnkanjaku rdirri-yungu, ngulangkulpa ngapaju yururrukilyi-manu, manulpa mayawunparlu wiringki pirrjirdirli ngapaju kupal-pungu. ¹⁹ Kurdungurlu-patu, kujalpalu yanurra kulkurrirni ngapangkaju wurra-juku murnma-juku, ngulajulpalu wurnturulku yanurra kulkurrirni-nyayirnilki pirntinyarrakuju, ngulaju marda 5-pala kilamita, marda jika-pala kilamita yalikiji pirntinyarraku. Ngulajulpalu pawurtuju watiya-kurlurlu kirrirdikirrirdi-kirlirli jurru pilirripilirri-kirlirli puta yaruju-maninja-yanu ngapangkaju. Ngula-purujulu parlu-pungu kurdungurlu-paturlu yapa ngana kujalpa yanurnu ngapangka

kankarlu, kujalpa mangkururla ngapangka wirliya yaninjarni yanurnu. Ngulakujulpalurla ngarrurda-jarrija-nyayirni manu lani-jarrija, kulalu milya-pungu Jijaji. ²⁰ Jijaji wangkaja-jana, “Wayi...ngajujurna Jijaji! Lani-wangulu nyinaka!” ²¹ Ngula-jangkaju, wangkajalurla warrkarninjaku. Kuja Jijaji yungka warrkarnu pawurtu-kurra, ngula-jangkaju-ngarra nyarrpa-karra mayili yukajarra pirntinyarra-kari-kirralku.

²²⁻²⁴ Parra-pardu-karirlalku, yali yapa yangka kuja-jana Jijajirliji yampinja-yanu purdangirli pirlingka ngapa-wana murrarningintirlajuku, ngulangkulurla lawa-nyangu. Miyiki-nyangulkulu yangka kuja ngantalu kurdungurlupatu pawurtu-kurlu pina-yanu nganta mangkuru-wana murrarninginti Kapurniya-kurra nganta, ngulaju ngantalu pina-yanu Jijaji yampinjarla-wiyi nganta. Kalalpalu yapaju yangkaju purdangirli nyinaja-juku yangkangka-juku. Ngulalu-jana nyangu yapa panu yukanjarni-kirra pawurtu panu-kurlu ngapa pirntipirnti-kirra kirri-kari-jangka yirdi-jangka Tayipuru-jangka murrarninginti-kari-jangka. Yukajarralkulu yangka-kurra-yijala kuja-jana Warlalja-Wiringki Jijajirli pirdamanu yapa panu Kaatuku yati-wangkanjarla. Ngulangkajulu yangkaju yapa yalumpu lawanyanjarla manu nyinanja-warnu waruwaru-yanu pawurtu-kurra warrirninjaku manu nyanjaku Jijajiki manu parlu-pinjaku, yanulu yirdi-kirra kirri-kari-kirra Kapurniya-kurra.

Yimi Jijaji-kirli yangka Kaatu-kurlangu-kurlu Mangarri-nyayirni-wangu-kurlu Wankaru-yinja-kurlu

²⁵ Kujalu yali-kirra kirri-kirra yanurnu yangka-patu yapa-patu, ngulangkujulu parlu-pungu Jijaji kujalpa nyinaja pirntinyarra mangkururla. Manulu payurnu ngula-jangkarluju Jijajiji, “Tiija, nyangurlanpa yukajarni nyampu-kurraju kirri-kirra?”

²⁶ Ngula wangkaja-jana, “Junga karna-nyarra wangka kuja nyurrurlakuju. Yangka kuja karnarla marlaja warrki-jarri ngajukupalangu-kurlanguku yartarnarriki, kula kankujulu ngajulukuju warru wayirni yartarnarri-kirliki yungunkulu milya-pinyi Kaatu, lawa. Ngari kankulu warru wapami ngari yangka-jangkaku mangarri-jangkaku kujarna-nyarra wiri-maninjarla pirda-manu yartarnarri-kirlirli. Ngula-mipakunya kankujulu warru wayirni ngajulukuju. ²⁷ Nyampurla walyangka, mangarri-ka pukulyu-jarrimi. Putalurla warrika! Nyurrurlarlulpankulurla warrikarla mangarri-nyayirni-wanguku Kaatu-kurlanguku yungunkulurla ngula-kurlu jirrnganja nyina wankaru tarnnga-juku. Ngajujurna Yapanayirni-wangu Kaatu-kurlangu kujaju milarninjarla yilyajarni. Nyampunya mangarri-nyayirni-wanguju, ngajuju kapurna-nyarra yinyi.”

²⁸ Ngulajulu yangka-paturluju payurnu Jijajiji, “Nyarrpa-jarrirnalulu nganimpaju parra-kari parra-kari yirnalulu Kaatuju wardinyi-mani?”

29 Ngula-jangkaju, Jijajirli-jana jangku-manu ngulaju kuja-jana wangkaja, “Ngula kajilpankujulu wala nyinakarla ngajuku, kujaju ngaju yilyajarni Kaaturlu nyampu-kurra, kujarluju kajikankulu wardinyi-mani.”

30 Ngula-jangkaju, yardalu payurnu Jijajiji, “Ngulaju ngula-juku. Nyiyalkunpa-nganpa milkiyirrarni nyuntu-nyangu-kurlurluju yartarnarrirkirlirliji, ngula-warnuju yungurnalu milyapinyilki jaruju kuja kanpa wangka junga-japa marda? 31 Ngalipa-nyangu nyurnunyunu-patu nyurru-wiyi kalalu warru wapaja jilja-wana, manu kalalu ngarnu miyi yirdiji ‘maana’. Yimi jurruku-juku-ka nguna Payipulurlaju:

‘Kaaturlu-jana miyiji yungu ngulaju yalkirirngirli.’ ”*

32 Ngula-jangkaju, Jijaji wangkaja-jana yarda, “Junga karna-nyarra wangka, ngulaju kula-jana Mujujurlu yungu yangkaju ‘maana’ yalkirirngirliji, lawa. Kaaturlu-jana yungu. Manu jalangu-jarra, kula kanyarra Mujujurlu yinyi mangarri-nyayirni-wangu. Ngulaju kanyarra ngaju-palarlu Wapirrarlu yinyi mangarri-nyayirni-wangu wankaru-kurlu, ngulaju nyanungu-nyangu-ngurlu nguru-ngurlu.

33 Kaatu-kurlangu mangarri-nyayirni-wangu, ngulaju yangka kuja nyampu-kurra walya-kurra yanurnu nguru-nyayirni-wangu-ngurlu, ngulaku yungulurla yapa panu jirranganja nyina tarngajuku.”

* 6:31 Nyangka Exodus 16.4, Psalm 78.24

³⁴ Ngula-jangkaju, yardalurla wangkaja Jijajikiji ngulaju kuja, “Warlalja-Wiri, nyampuju mangarri-nyayirni-wangu, warrarda-nganpa yungka parra-kari parra-kari ngulaju yirnalu ngarni warrarda.”

³⁵ Jijajirliji jangku-manu-jana yarda ngulaju kuja-jana wangkaja, “Ngajujurna yangka Mangarri-nyayirni-wangu Wankaru-yinja-panu. Kaji ngana-puka yanirni ngaju-kurra, ngulaju kapu pirdalku-juku nyina tarnngalku-juku, ngulaju kula yarda yarnunjuku-jarri. Manu kajiji ngana-puka ngajuku wala nyina, ngulaju kapu nyina walyuru-juku tarnnga-juku, ngulaju kula yarda purraku-jarrimi. ³⁶ Nyurru-wiyi-jalarna-nyarra wangkaja nyurrurlakuju, yangka-jalankujulu nyangu, ngula-jangkakuju kula kankujulu ngungkurr-nyina nyurrurlaju nyanja-warnuju. ³⁷ Ngana-puka kajiji yapa ngajukupalangurlu Wapirrarlu yinyi, ngulaju kapu yanirni ngaju-kurra. Manu kaji ngana-puka yanirni ngaju-kurra, ngulaju kularna kari-pajirninjarla yilyami kuja-purda-kari, lawa. Ngulaju kapurna tarnnga-juku ngamirnkijirni ngajulurluju. ³⁸ Ngaju kujarna Kaatukurlangu-ngurlu nguru-nyayirni-wangu-ngurlu yanurnu nyampu-kurra walya-kurra, ngulaju kula karnaju ngajuku warrki-jarri yangarlu, lawa. Yanurnurna ngajuju kankarlarra-ngurluju ngulaju yungurna ngari lawa-mani warrki yangka kujaju Wapirrarluju yungu ngajuku. ³⁹ Nyiyakuju kuja yilyajarni ngajukupalangurlu Wapirrarluju ngajuju warrkikiji? Yungurna-jana nyampuju yapa jintawarlayi-jiki mardarni

tarnngangku-juku wajawaja-maninja-wangurlu yangka kujaju yungu yapa Kaaturlu, ngulanya yungurna-jana warrawarra-kanyi. Nyampunya yungurna-jana mardarni ngakaku kaji yangka walya lawa-jarrimi, ngula-jangkarlaju yungurna-jana nyampuju yapaju pina-yijala wankaru-mani milyi-jangka. Nyampukunyaju yilyajarni ngajukupalangurlu ngajuju warrkikiji.

* ⁴⁰ Nyampunya yungu-jana ngaju-palarluju Wapirrarluju yinyi yapakuju ngulaju nyanungu-nyangu wankaru. Nganangku-puka kajiji ngaju nyanyi Ngalapi-nyanu Kaatu-kurlangu, manu kajiji ngajuku wala nyina, ngulaju kapurla jirranganja nyina wankaru tarnnga-juku. Ngaka kaji walya lawa-jarri, ngula-jangkarlaju kapurna nyampuju yapa pina-yijala wankaru-mani milyi-jangka.”

⁴¹ Kujalu Juwu-patu-karirli yapangku purda-nyangu Jijaji wangkanja-kurra, kuja-nyanu yirdi-manu Mangarri-nyayirni-wangu nguru-nyayirni-wangu-jangka nganta nyanungurlu, kujarlajulurla rdunjurdunju-jarrija, manulpalu murnkirikiri-jarrija kanunju-kari kulu yangka-patuju Juwu-patu. ⁴² Ngulalu-nyanu yarda wangkaja, “Nyampuju-ngarrarla Jijaji ngalapi-nyanu Jajupuku-jala. Milya-pinyi-jala-ngarra karlipa kirda-nyanuju manu ngati-nyanuju nyanungukupalanguju. Nyarrpalku-yijala kangalpa wangka kuja nguru-nyayirni-wangu-ngurlu yanurnu nganta Kaatu-kurlangu-ngurlu nganta?”

* **6:39** John 18.9

⁴³ Ngula-jangkaju, Jijajirli-jana purda-nyanjarla kurnta-ngarrurnu ngulaju kujarlu, “Wurulypa-jarriyalu murnkirikiri-jarrinja-wangu! ⁴⁴ Kulalpa-nyanu nganangku yapangkuju ngaju-kurraju kangkarlarni nyanungurluju, lawa. Yangkangku kujaju ngajulu yilyajarni nyampu-kurra ngaju-palarlu Wapirrarlu, ngula-miparlunya kajika kanyirni yapaju ngaju-kurraju. Kaji nyampu walya lawa-jarrimi, ngula-jangkarlaju nyampuju yapa ngulaju kapurna pina-wankaru-mani palinja-warnuju milyi-jangkaju. ⁴⁵ Nyurru-wiyi kuja yimi yirrarnu jintangku jarukungarduyurlu Kaatu-kurlangurlu yapangku, ngulaju kuja yirrarnu, ‘Kaaturluju kapu-jana yapa jintawarlayi-jiki pinarri-mani.’* Nyampunya jaru yirrarnu. Junga-juku kaji nganangku yapangku yirriyirri-nyayirniirli purda-nyanyi pinarri-maninja-kurra Kaatu jalangujalangu, ngula kaji kanyi jungangku nyanungurlu manu langa-kurra-mani, ngulanya kapu yanirni ngaju-kurraju. ⁴⁶ Nyarrpaku kuja karna wangka ngajuju? Ngulaju karna wangka kuja: Kula nyangu nganangku jintangkuju ngalipakupalanguju Wapirra Kaatu, lawa. Ngaju-miparlurna nyangu, manu karna milya-pinyi Kirdanaju ngalipakupalanguju yangka kujarna yanurnu nyanungu Kirdana-ngurlu kankarlarra-ngurlu. ⁴⁷ Junga karna-nyarra wangka nyampuju ngajulu: Ngana-puka kuja kaju ngajuku wala nyina, ngula-mipanya

* **6:45** Nyangka Isaiah 54.13

kapurła jirrnganja nyina wankaru tarnnga-juku. ⁴⁸ Ngajujurna Mangarri-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu Wankaru-yinja-panu. ⁴⁹ Nyurrurla-nyangu nyurnunyunu kujalpalu warru wapaja jilja-wana, ngulangkujulpalu ngarnu mangarri yangka yirdi ‘maana’ kujalpa wantiwantija yalkiri-ngirli. Ngulaju ngula-juku. Ngakarrangakarralkuju ngulajulu muku palija-juku. ⁵⁰ Kala nyampu Mangarri-nyayirni-wangu kuja kanyarra yinyi Kaaturlu nguru-nyayirni-wangu-ngurlu, nyampu kaji ngarni nganangku-puka Mangarri-nyayirni-wangu, ngula-jangkaju kula pali. ⁵¹ Ngajujurna yangka Mangarri-nyayirni-wangu, ngulangkunya karna-jana wankaruju yinyi ngajulurlu, yangka kujarna nguru-nyayirni-wangu-ngurlu Kaatu-kurlangu-ngurlu yanurnu Mangarri-nyayirni-wangu ngajuju. Nganangku-puka kaji ngarni nyampu Mangarri-nyayirni-wangu, ngula-jangkaju kapurła marlaja nyinami wankaru Kaatuku tarnnga-juku. Nyampuju Mangarri-nyayirni-wangu, ngulaju ngaju-nyangu palka-nyayirni-wangu kuja karna-jana ngajulurlu yinyi kujarla yalarnirlaku nguru-kari nguru-karirlaku, ngula-kurlunya yungulu nyina wankaru-kurlu Kaatu-kurlangu-kurlu yapaju.”

⁵² Kujalu kuja-kurra Jijaji purda-nyangu wangkanja-kurra Juwu-paturlu, ngulajulpalu-nyanu nyanungurlulku kulu-karrarlulku palju-payurnu, “Nyampurlu watingki nyarrparlulku nganta kangalpa palka nyanungu-nyanguju yinyi yilparlipa nganta palkalku nganjarla nyanungu?”

⁵³ Ngula-jangka-jana Jijaji yarda wangkaja, ngulaju kuja, “Junga karna-nyarra wangka nyurrurlakuju. Kajinkijili yiinkiyiinki-jarrinjarla yampimi palka-nyayirni-wangu ngarninja-wangurlu manu ngaju yalyu-nyayirni-wangu ngarninja-wangurlu, ngulaju kulankulurla jirrnganja nyinami wankaru Kaatuku tarnnga-juku. ⁵⁴ Kajiji nganangku-puka ngarni palka-nyayirni-wangu manu yalyu-nyayirni-wangu, ngulaju karla nyurru-juku jirrnganja nyina wankaru Kaatukuju jalanguju. Ngaka kaji walya lawa-jarri, ngula-jangkarlaju kapurna yaliji yapa wankaru-mani pina ngajulurluju, kapurnarla wankaruju kurru-pinyi. ⁵⁵ Ngaju-nyanguju palkaju ngulaju Mangarri-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu, manu ngaju-nyangu yalyu ngulaju Ngapa-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu-yijala, ngula-jarraju yapaku ngarninjaku. ⁵⁶ Nganangku-puka kajiji ngarni palka-nyayirni-wangu manu yalyu-nyayirni-wangu, ngulaju kaju jirrnganja nyina ngajuku, jirrnganja nyina karnarla nyanunguku tarnnga-juku. ⁵⁷ Ngaju-palarluju Wapirrarlu yangka Wankaru-yinja-panurlu, ngulangkunyaju yilyajarni ngajuju, manu karnarla ngulakunya marlaja nyinami wankaruju. Ngula kajiji nganangku-puka ngarni ngajulu palka-nyayirni-wangu parra-kari parra-kari, ngulaju kapuju marlaja nyinami wankaru tarnnga-juku. ⁵⁸ Nyampunyarna Mangarri-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu yanurnu ngulaju kankarlarra-jangkaju, kujaju ngajulu yilyajarni. Ngulaju kula yangka-piya yirdi-piya ‘maana’-piya, lawa, yangka kujalpalu

nyurrurlakupalangurlu walya-paturlu ngarnu yangka mangarri ‘maana’, lawa. Ngulangkuju kula-jana wankaru yungu yalirliji mangarrirli, ngula-jangkaju ngarili muku paliya kutu. Kala kajiji nganangku-puka nyampu Mangarri-nyayirni-wangu ngarni ngajulu, ngulaju kapuju marlaja nyina wankaru tarnnga-juku. Ngula-jukunyarna-nyarra wangkaja jaruju.”

⁵⁹ Jijajirliji nyampunya-jana jaruju wita yimi-ngarrurnu Mangarri-nyayirni-wangu-kurluju yapaju Juwu-kurlangurlaju jaajirli, yapa kujalpalu nyinaja kirringka yirdingkaju Kapurniyarlaju.

Yimi Wankaru-yinja-kurlu

⁶⁰ Yangka kujalpalu yapa-paturlu nyarrpara-wanarlu-puka kuja-purda kuja-purda puranjinaanu Jijaji, ngulangku kujalu purda-nyangu Jijaji wangkanja-kurra, kujalpa-jana yimi-ngarrurnu Mangarri-nyayirni-wangu, kujarlajulu-nyanu kangily-karrinjarla wangkaja nyanungu-patulku, “Jijaji-kirlangu jaruju pirrjirdi-nyayirni. Kulalparlipa nyarrparlu langa-kurra-mantarla.”

⁶¹ Ngulajulpa-jana Jijajirliji miyalurlu-nyangu wangkanja-kurraju kujalpalurla nyanunguku murnkirikiri-jarrija kanunju-kari, ngulaju-jana payurnu Jijajirliji ngulaju kujarlu, “Nyurrurlarlu mayi kankujulu juwa-kijirni? ⁶² Ngulaju ngula-juku. Nyarrpa-jarriminkili ngakaju nyurrurlaju kajirna ngajulu Yapa-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu pina-yani kankarlarra

yangkangka kujalparna ngulangka kamparru-wiyi nyinaja? Kajinkijili nyanyi yaninjarra-kurra ngaju, ngulajunkulu nyarrpa-jarri nyurrurlaju? Kapunkujulu ngula-warnulku ngungkurr-nyina? Lawa! Kapunkujulu marda juwa-kijirni-juku. ⁶³ Ngulaju Kaatu-kurlangu-miparlu Pirlirparlu kajana yinyi yapaku wankaraju tarnnga-parnta. Kulalpa-pala-nyanu nyarrparlu yapa-jarrarlu yungkarla wankaraju, lawa. Yimi ngaju-nyangu yangka kujarna-nyarra yimi-ngarrurnu ngajulurlu, ngulajurna-nyarra Kaatu-kurlangu Pirlirpa-kurlu yimi-ngarrurnu nyurrurlakuju. Nyanungurlunya nyanungu-nyayirnirli kanyarra yinyi wankaraju Pirlirparluju. ⁶⁴ Junga kujaju. Kala nyurrurlaju ngalya-kariji kula kankulurla ngungkurr-nyina ngaju-nyangukuju jarukuju, lawa. Ngula-jukurna-nyarra wangkaja.” (Nyampunya-jana Jijajirliji yimi-ngarrurnu jaruju. Ngula nyurru-warnu-jukulpa-jana Jijajirliji milyapungu nyampurraju yapaju kapuru nyinanjanu. Manulpa jinta wati Jutuju miyalurlu-nyangu jikajika wita-wangu, ngulangkuju kujajana ngaka yimi kangu Jijajiji Juwu-patuku wiriwiriki.) ⁶⁵ Ngula-jangka-jana wangkaja yada Jijajiji, “Yuwayi, nyurrurla ngalya-kariji, kula kankulurla ngungkurr-nyina ngaju-nyangukuju jarukuju. Kujarlanyarna-nyarra kamparru-wiyi wangkaja kuja jaruju: ‘Nganapuka yapa kajilpa Wapirrarlu ngaju-palarlu yampimi ngajuku yinja-wangurlu, ngulaju kulalpa nyarrpa yantarlarni ngaju-kurra.’”

⁶⁶ Kuja-jangkarlaju, yapajulurla jurnta karlirr-

nyinaja Jijajikiji kujalpalu yangkanku nyurru-wiyi warru puraja yapanku, ngulajulurla jurnta yanu ngurra-kari ngurra-kari-kirra kirri-kari kirri-kari-kirra nyanungurra-nyangu-kurra ngurra-kurra. Ngampurrpa-wangurlulu yampija puranja-wangurlu-juku. ⁶⁷ Ngula-jana Jijajirli payurnu nyanungu-nyangu-patu kurdungurlu-patulku 12-pala, ngulaju kujarlu, “Nyurrurlarlangurlu mayi kapunkujulu yampimi manu jurnta yani? Kapu nyarrpa mayi? Kapunkujulu purami-juku warrarda?”

⁶⁸ Ngula-jangkaju, Jimani Piitarlulku janku-manu Jijajiji, “Warlalja-Wiri, nganalkurnalu pura wati-kariji? Nyuntulurlu jintanku kanpa jaruju mardarni jungarniji manu ngurrjuju, ngula-kurlunya yungurliparla jirrnganja nyina wankaru tarnga-juku Kaatukuju. Kujarlanya karnangkulu purami-juku warrarda. ⁶⁹ Ngulaju karnangkulu ngungkurr-nyina-juku, manu karnangkulu milya-pinyi-juku Tarruku-nyayirni Kaatu-kurlangu.”

⁷⁰ Ngula-jangkaju, Jijaji-jana yarda wangkaja, “Ngulaju ngula-juku. Jungarna-nyarra nyurrurlaju milarnu 12-pala yinkijili purami. Kala nyurrurla-paturla nyampurla, yapa jinta-ka nyinami Juju Ngawu!” ⁷¹ Kuja Jijaji kuja wangkaja, ngulajulparla ngawarrku-wangkaja yalumpukuju Jutujuku nyanungu-nyanguku kurdungurluku-jala kujalpa nyinaja ngalapi-nyanu Jimani Yikariya-wardingki-kirlangu. Jungalpa nyinaja kurdungurlu-jala, ngula-jangka-malku ngulaju ngaka kuja Jijaji jikajika-

jarrinjarla yimi kangu Juwu-patu-kurra wiriwiri-kirra.

7

Jijajikipurdangka-patu-kurlu kukurnu-nyanu-patu-kurlu kujalurla ngungkurr-nyinanja-wangu kapuru nyinaja

¹ Kujalpa Jijaji warru wapaja nguru-wana Kaliliyi-wana-juku, ngulajulpa warru wapaja yalumpu-wana-juku kirntangi-kari kirntangi-kari ngurrara-wanaju kirri-kari kirri-kari-wana. Yali-ngirliji kula nyiyaku pina-yantarla yangka-kurraju yali-kirra nguru-kurra Jurdiya-kurraju, ngulangakajulpalurla Juwu-patu jangkardu jaaly-manu manu japirdija, ngula-kujakunyalpa warru wapaja yalirla-juku Kaliliyirlaju. ² Ngulapurujulpa rdangkarlpa-karrinja-yanu Purlapaku Juwu-kurlanguku yirdikiji Yujuku-kurlanguku. ³ Ngula-jangkaju, yaninjarla wangkajalurla Jijajikiji nyanungukupurdangka-patuju kukurnu-nyanu-patuju, ngulaju kuja, “Yampiya nyampuju nguru, yanta yali-kirra yangka-kurra Jurdiya-kurra yangkaku Purlapaku Wiriki Yujuku-kurlanguku. Ngulangjanya yungungkulu nyanyi warrki-jarrinja-kurra yali-patu-karirlangurlu kurdungurlu-patu-karirli panu-karirli. ⁴ Yapa kajilpa-jana ngampurpa nyinayarla yapa ngalya-kariki yungulurla nyanunguku pulka-pinyi, ngulaju kajika warrki-jarri milparniwarrarla. Kajilpa yapa-wangurla wuruly-warrki-jarriyarla nyanungu-mipa, ngulaju kulalpalurlajinta nyarrparlu nyanja-wangu-jangkarluju pulka-pungkarla. Junga

kanpa ngurrju-nyayirni warrki-jarri nyuntuju, kujarlanya warrki-jarriya milparniwarrarla panungka yungungkulu nyanyi manu milyapinyi!” Kujanyalurla wangkaja kukurnu-nyanupatuju Jijajiki. ⁵ Kulalpalurla ngungkurr-nyinaja nyanunguku kukurnu-nyanupatu yijardu-nyayirni kanunjumanyumpa. Kujarlanyalurla kujaju wangkaja Jijajikiji.

⁶ Ngula-jangkaju, Jijajirliji-jana jangku-manu, ngulaju kujarlu, “Kajinkili nyurrurla ngampurpa kiikii-jarri yaninjaku wurnaku yali-kirraaku Jurdiya-kurraku Purlapaku, ngulajulu nyurrurla yanta jalangu marda jukurra marda, kula-nyarra nganangku warla-pajirni. Kala ngaju karnarla pardarni Kaatuku, ngaka kajiji nyanungu wangka Jurujulumu-kurraku yaninjaku. ⁷ Yapa kuja kalu nyampurla walyangka nyina, ngulaju kulalpalu-nyarra nyiyayunpu nyurunyuru-jarriyarla nyurrurlakuju. Kala ngajuku, ngulaju kajulu nyurunyuru-jarri kuja karna-jana maju-pajirni manu warntarla-pajirni yapa panujarlu. Kujarlanya kajulu ngajukuju nyurunyuru-jarri. ⁸ Nyurrurla-patuju yantalu kamparru Jurujulumu-kurraju yalikiji Purlapaku. Ngajuju karna nyampurla-juku nyina kajiji nyangurla mayi wangka Kaatu ngajukuju yaninjakuju.” ⁹ Junga-juku, kuja-jana wangkaja Jijajiji kukurnu-nyanupatuku nyanungukupurdangka-patuku, ngula-jangkajulu yanulku wurna. Kala nyanunguju Jijaji, ngulajulpa yalumpurla-juku nyinaja Kaliliyirla.

Jijaji yanu Purlapa-kurra Yirdi-kirraju Yujuku-kurlangu-kurra

¹⁰ Yangka kujalurla nyanungukupurdangka-patu kukurnu-nyanu-patu Jijajiki yanu jurnta kamparru yangka-kurra Purlapa-kurra, ngula-jangka nyanungulku yanu parra-patu-kari-jangka Purlapa-kurra. Ngula yanu yapa-kujakuju wurulywurulypa yapa nyanja-kujaku.

¹¹ Kujalpa Jijaji yaninja-yanurra murnmajuku Jurujulumu-kurraju, ngulangakajulpalu yangkanguju Juwu-paturlu Purlapaju waalparrurnu yangkaju yirdi Yujuku-kurlangu Jurujulumurla. Kujalpalu waalparrurnu-juku, ngula-puruju panu-karirliji Juwu-paturluju wiriwirilpalu-jana kurriyi-maninjarla payurnu warru, “Nyarrpara yangkaju Jijajiji?”

¹² Yalirla panungka yapangka, yapangu kujalpalu Purlapa waalparrurnu, ngula-puru-jukulpalurla panu-kariji jangkardu murnkirikiri-jarrija, ngulalpalu ngalya-kari wangkaja, “Ngurrju-nyayirni yaliji Jijaji.”

Ngalya-karirilpalu wangkaja, “Lawa, yalumpurluju kajana yapa panuju karlirr-kanyi kuja-purda-kari warlkanjirli.” Kujanyalpalu jaaly-manu.

¹³ Ngulajulpalu kanunja-kari-mipa-juku jaaly-manu ngulaju Juwu-patu-kari-kijaku wiriwiri-kijaku, kapulu-jana purda-nyangkarla kilji-kirraju wangkanja-kurraju. Ngula-kujakunyalpalu jaaly-manu kanunju-kariji lani.

¹⁴ Kujalpalu parra-patukuju yangkangu yapa panungku Purlapa Yujuku-kurlanguju warrardajuku waalparrurnu, ngula-puruju Jijajiji yuka-

jarralku Jurujulumu-kurraju. Kuja yukajarra Jurujulumu-kurra Jijaji, ngulaju jingijingi yanu Yuwarli Maralypi Juwu-kurlangu-kurra. Ngula yaninjarla pirri-manu yitirli Maralypirla kuja kala-jana karrija. Ngulangkaju rdirri-yungu-jana pinarri-maninjakulku yapakuju. ¹⁵ Kujalu purda-nyangu Jijaji kuja-kurra pinarri-maninja-kurra yangka-paturlu Juwu-paturlu wiriwirirli, ngulakujulurla karrarda-jarrija. Ngulalu-nyanu palju-wangkaja nyanunguju, “Waa! Nyarrpara-kurra yanu kuurlu-kurraju? Nganangku-wiyi pinarri-manu ngalipa-nyangukuju kuruwarrikiji milya-pinjakuju?”

¹⁶ Ngula-jangkaju, Jijajilki-jana wangkaja, “Nyampu kuja karna-jana jaru wangkami, kuja karna-jana pinarri-mani, ngulaju kula ngaju-nyangu, kala Kaatu-kurlangu. Ngula-kurlunyaju yilyajarni nyanungurlu ngajuju nyampu-kurraju nyampu-kurluju yimi-kirliji. ¹⁷ Kaji yapa nyinami ngampurra manu wardinyi Kaatuku warrki-jarrinjaku, nyarra kajirla wangka warrki-jarrinjaku, ngulangkuju kapuju milya-pinyi jungarni-japa ngaju karna-jana Kaatu-kurlangu jaru-mipa marda pinarri-mani, marda ngaju-nyangu jaru-mipa karna-jana pinarri-mani. ¹⁸ Wati ngana-puka kuja kyanu kurruru-karri yapa panungka milparniwarrarla, ngulangkuju kajana ngulaju nyanungu-nyangu-mipa jaruju yimi-ngarrirni, ngulakuju yungulurlajinta nganta pulka-pinyi yimi-ngarrirninja-warnukuju. Kula karna yali-piya wati-piya nyina, lawa. Kala kuja karna-jana ngaju yimi-ngarrirni jaru, ngulaju

yungulurlajinta pulka-pinyi Kaatuku, yangka kujaju yilyajarni ngaju. Ngulaju ngajuju karna-jana junga-nyayirni jaruju yimi-ngarrirni Kaatu-kurlangu, kula karna-jana ngajuju warlka wangka. Kularna ngajuju yimirr-yinja-palka pulyku-ngarnu. ¹⁹ Junga-nyarra yungu Mujujurluju yangkaju kuruarri. Kala nyurrurlarlu jintawarlayirli-jiki kankulu rdilyki-pinyi kuruarriji. Kula-ka nganangku jintangku yapangku mardarni manu purami kuruarri jungarnirli. Nyiyakulku kankujulu japirdimi pakarninjakuju nganta?”

²⁰ Ngula-jangkaju, yangkangkujulu yapangku jangku-manulku Jijajiji, “Kujaju kanpa-ngarra warungkawarungka juju-kurlu jirrinypinja-warnu marda wangkami. Nganangku-wiyi kangku yapangkuju putaputa pakarni?”

²¹ Ngula-jana yarda jangku-manu nyanungulku, “Yangka kujarna warrki-jarrija Jarrirtiyirla Parra-nyayirni-wangu-puruju, nyangu-jalankujulu yangka nyampurula Jurujulumurla kujarna yangka yartarnarrikirlirli ngurrju-manu yapa jinta wati tarlu-warnu yangka. Ngula jinta-miparlajunkulu yangkaju karrarda-jarrija. ²²⁻²³ Milya-pinyi kankulu yangka kuja-nyarra Mujujurlu yirrarnu kuruarri nyurru-wiyi yungulpankulu warrki-jarrinja-wangu nyinakarla Parra-nyayirni-wangu-puruju. Jinta-kari-nyarra kuruarriji yirrarnu kujanya, ‘Kaji kurdu wirriya palka-jarri, wiyiki jinta-jangkalu ngarrka-

kijika.’* Kula-nyarra Mujujurlu-wiyi yungu kuruwarri nyampu, lawa. Nyurrurla-nyangurlu nyurnunyurnurlulu-nyarra yungu yungunkulu-jana ngarrka-kijirni kurdu wirriya. Junga kujaju. Jalangu, kajilpa kurdu wirriya palka-jarriyarla Palyangka, nyurrurlarlu kajikankulu kutu ngarrka-kijirni jinta-jangka wiyiki-jangka marda Parra-nyayirni-wangu-pururlangu. Ngulaju ngula-juku. Kula kankulu kuruwarri Mujuju-kurlangu rdilyki-pinyi. Lawa! Kala nyarrparlalku kankujulu ngajukuju kulu-jarri manu mukunypa-jarri kujarna yangka wati ngajulurlu parlpuru-manu Parra-nyayirni-wangurla?”²⁴ Ngula-jangkaju, Jijaji-jana wangkaja, “Karrikarri-jarriyalu yapaku miimii-nyanjaku yangka milpa-miparlu kuja kankulu-jana nyanyi, ngulaju kuja kankulu-jana ngula-jangkarlu yapa karlirrkarlirr-mardarni punku manu ngurrju. Rdily-parnkayalu! Muurlparlu miimii-nyangkalu-jana kuja kajana Kaaturlu miimii-nyanyi jungarnirli kaninjarni pirlirrupa, ngula-piyarlu-yijalalu-jana miimii-nyangka yapaju nyurrurlarlu.”

Nyampuju yimiji ngulaju kujalu-nyanu yapangku kujarlu payurnu ‘Nyampuju Jijaji-kila mayi Mijayaju?’

²⁵ Jurujulumurla-juku kujalpalu yapa-patu karrija, ngulangajulu-nyanu wangkaja kuja, “Nyangkalu yinya! Yangkaju-ka palkalku karri yangka kujalpalurla ngulakunya wiriwirirliji warru payurnu manu japirdija pakarninjaku.

* **7:22-23** Nyangka Leviticus 12.3

²⁶ Yalinya-ka karrimi kamparru yarlungka wiriwirirlaju, manu kajana wangkami jaruju milparniwarrarla kulkurrirni. Kula kalu nyarrpara nyanunguju warla-pajirni manu kurnta-ngarrirni. Kala nyiyaku? Nganta marda kalu milya-pinyi nyanunguju Kaatu-kurlangu Mijaya yalumpurlu wiriwirirli yapangku?

²⁷ Nyarrpalku-yijala nganta nyampujulpa Mijaya nyinayarla Kaatu-kurlanguju? Kaji Kaatu-kurlangu Mijaya yanirni, kularliparla nguru-nyanuju milya-pungkarla nyarrpara-ngurlu yanurnu. Kala nyampuju karlipa milya-pinyi-jala nyampuju yangka-jala Najariji-wardingki.” Kujanyalu-nyanu wangkaja Jijaji-kirliji.

²⁸ Jijajirliji, yapajulpa-jana pinarri-manu-juku Yuwarli Maralypirlaju yitirli, ngulajulpa-jana wangkaja jaruju kilji-nyayirni, manulpa karrija kamparrurla, “Nyurrurlarluju marda kankujulu rampalparlu manngu-nyangu ngajukuju nyarrpara-jangka kujarna ngaju yanurnu nyampu-kurra, manu marda kankujulu kanginy-pinyi. Ngaju kujarna nyampu-kurra yanurnu, ngulaju kularnaju ngaju-miparlu kangurnu ngaju-nyangu-kurlurlu yartarnarri-kirliirli, lawa. Yalirli kujaju yilyajarni ngaju, ngulanya-ka warrarda wangka jaruju jungaju. Ngulaju nyanunguju kula kankulu nyurrurlarluju milya-pinyi. ²⁹ Ngulaju karna ngajulu-miparlu milya-pinyi, ngulaju kujaju nyanungurluja-ngarra yilyajarniji.”

³⁰ Kujalpa kuja wangkaja, ngula-kurrajulpalurla pampapampa-jarrija puuly-mardarninjaku Jijajiki. Kala kulalparla

nyanunguku karrija nguru rdangkarlpa murnma-juku palinjaku. Kujarlanya, kulalu nganangku rdakarlangurlu marnpurnu, lawa-juku. ³¹ Panu-karijilpalurla ngungkurnyinaja-juku-jala Jijajikiji wangkanja-kurrakuju, ngulalpalu-nyanu wangkaja ngulaju kuja, “Nyampurluju watingki, panu-nyayirni kangalpa milki-yirrarni yartarnarriji ngurrju-nyayirni. Kala yali Mijaya kaji yanirni, nyarrpa-jarrimi kapu? Kapu-ngalpa marda yardayarda yartarnarri milki-yirrarni Jijaji-piya-wangurlu?”

Nyampuju yimiji ngulaju kujalu-jana wiriwirirli yilyaja yurrkunyupatu Jijajiki rdarri-mardarninjaku

³² Yangka-patu yapa-patu kujalpalurla jangkardu murnkirikiri-jarrija Jijajiki, ngulajulu-jana ngalya-karirli Paraji-paturlu purdanyangu murnkirikiri-jarrinja-kurra manu wurulywuruly-wangkanja-kurra yalumpurlajuku yurrkunyupuru. Ngula-jangkanyalurla turnu-warnu-jarrarlu Paraji-paturlu manu maralypikingarduyu-paturlu wiriwirirli jangkardu yilyaja yurrkunyumu maralypi-kirlangu Jijajiki rdarri-mardarninjaku. ³³ Jungajukulurla jangkardu yanu. Ngula kuja-jana nyangu Jijajirli yukanjarni-kirra, nyanunguju-jana wangkanjaku rdirri-yungu, ngulaju kuja, “Kapurna-nyarra jirrnganja nyina nyampurlaju ngurra-patuku, kularna tarnnga nyina nyampurlaju, lawa. Ngula-jangkaju, kapurna pina-yani yangka-kurra-yijala kujaju ngulanguurlu ngaju yilyajarni. ³⁴ Ngakaju kapunkujulu

ngajuku wayi-pinyi manu wayirni nyurrurlarlalu, kulankujulu parlu-pinyi manu nyanyilki yirdija kulalpankulu nyarrpa yantarla yali-kirraju nguru-kurra yangka-kurraju kajirna nyinami ngaju-nyangurlalku ngurrararla.”

³⁵ Ngulalu-nyanu nyanungurlulku payurnu, “Nyarrpara-kurralku nganta nyampuju yanku kuja kangalpa jakuru-pinyi wurna-karirli nyanungu nganta kularlipa parlu-pinyi? Nyampuju marda kapu yani mirni-karirra Juwu-wangu-patu-kurlangu-kurra nguru-kari-kirra, ngulangkanya marda kapu-jana pinarri-mani yapa-kari kuja kalu yalirla nyina yalirrarla nguru-karirla? ³⁶ Nyanunguku nganta kapurliparla warru wayirni, manu kularlipa nganta nyanunguju parlu-pinyi, manu nganta kulalparlipa nyanungu-nyangu-kurra nguru-kurra ngalipaju yantarla. Nyarrpa-ka wangka kujaju?”

Nyampunya yimiji wangkaja-jana Jijajiji ngulaju ngapa-nyayirni-wangu-kurlu Kaatu-kurlangu-kurlu kuja kajana karlpimi pirlirpa

³⁷ Ngula kujalpalu Purlapa Yujuku-kurlangu lawa-maninja-yanulku parra-patuku wiriki-palaku, ngula-jangkaju parra-nyayirni-wangurla-juku kiwayikiwayirlalku-juku Jijajiji karrinja-pardija, ngula warlawarla-manu, wangkaja, “Ngana-puka kuja-ka purraku nyina walyuru-wangu jalangu, ngulaju ngajukurra yanirni yunguju walyuru-jarri marlaja. ³⁸ Nyampunya jaruju kuja kangalpa wangkami ngalipaku Payipulu-ngurlu, ngulaju kangalpa

wangkami kuja, ‘Ngana-puka kajiji ngungkurr-nyina ngajuku manu wala nyina yapa, ngulamiparlu kapuju marlaja mardarni ngapanyayirni-wangu wankaru. Ngula-ngurluju kapu jurlupurruly-yarnkami warrarda palka-ngurlu ngapanyayirni-wangu wankaru.’ Kujanya kangalpa wangka jaruju Kaatukurlangu-ngurluju.”³⁹ Nyampu kujalpa-jana Jijajirli ngapanyayirni-wangu yirri-puraja, ngulajulpa yirri-puraja Pirlirra Kaatukurlangu. Ngulaju yangka jintajuku Pirlirrapaju kujajana ngakalku kurru-pungu Kaaturlu yapakuju ngungkurr-nyinanja-warnuku. Yangka kujalpa murnma-wiyi-juku Jijajiji nyinaja walyangka, ngulajulpa karrija murnma-wiyi-juku yapaku kurru-pinjakuju. Ngulaju murnma-wiyi-jukulparla nyinaja Kaatuju Jijajiki kujakuju warntawarntarla yirrarninjaku palinjaku manu kulpari yaninjaku kankarlarraku nyanungunyangu-kurraku. Ngula-jangkarlanya yungujana kurru-pinyi Pirlirra nyanungunyangu.

Nyampuju yimi kujalpalu-nyanu yapangku kulungku ngarrurnu Jijaji-wanawana

⁴⁰ Ngulangkarlu turnu-warnurlarlu ngalyakarirlijili purda-nyangu Jijaji wangkanjakurraju, kujarlajulpalu ngalya-kariji wangkaja, “Nyampunya yangkaju Jarukungarduyuju Wiriji kuja-ngalpa Mujujurlu yimi-ngarrurnu nyurru-wiyi.”

⁴¹ Ngalya-karijilpalu-jana kapuru nyinaja kuja, “Nyampuju-ngarra Kaatukurlangu-jala Mijaya!”

Ngalya-karijilpalu wangkaja kuja, “Lawa, nyampuju-ngarra watiji Kaliliyi-wardingki. Kala yangka yirdi Mijaya ngulaju ngaka marda kapu yanirni nguru-kari-jangka. ⁴² Nyampunya kangalpa wangkami Payipulurla Mijaya-kurluju ‘kapu ngulaju palka-jarrinjarla jalpurr-karri Kingi Tapiti-ngirli ngarna-ngurlu, ngulaju kapu palka-jarri kiringka yirdingkaju Pijilimirla, ngulanganya kiringka kujalpa Kingi Tapiti nyinaja nyurru-wiyi.’” ⁴³ Kujarlunyalpalu-nyanu jarnkujarnku warrarda wilji-manu yapangkuju. Ngalya-karilpalurla ngungkurnyinyinaja Jijajikiji. Ngalya-karilpalurla kapuru nyinaja Jijajiki. ⁴⁴ Ngula-puru-jukulpalurla yurrkunyu-patu pampapampa-jarrija rdarri-mardarninjaku. Kala lawa, ngulaju kulalu rdarri-mardarnu manu kulalu nganangku rdakarlangurlu marnpurnu, lawa-juku.

Nyampuju yimiji Juwu-patu-kurlu wiriwirikirli kujalurla kapuru nyinaja Jijajiki.

⁴⁵ Yangka kujalu-jana yurrkunyu-patu yilyaja Jijajiki rdarri-mardarninjaku, ngulajulu yanurnu pina marlajarra. Kujalu pina-yanurnu maralypikingarduyu-patu-kurra wiriwiri-kirra manu Paraji-patu-kurra, ngulajulu-jana wapirdi payurnu kujarlu, “Nyiya-jangkankulu yampija Jijaji rdarri-mardarninja-wangurlu?”

⁴⁶ Ngulalu-jana jangku-manu, ngulaju kujarlu, “Nyiya-ngurlulkurnalu puuly-mardakarla? Yapa ngalya-kari-piya-wangulpa wangkaja yaliji ngurrju-nyayirni!”

⁴⁷ Ngula-jangkaju, Paraji-paturlulkulu-jana yarda payurnu yangkanku-juku, “Nyurrurlarlangu mayi-nyarra karlirr-kangu yimirr-yinjarla? ⁴⁸ Nganimpa-nyangurla turnu-warnurla wiriwirirla, kula karla ngana ngungkurr-nyina yalikiji watiki, lawa-nyayirni! ⁴⁹ Yalirli turnu-warnurlu yapanku, kuja kalu yalirli purda-nyanyi Jijaji, ngulangkuju kula kalu milya-pinyi kuruwarri Mujuju-kurlangu, lawa! Kujarlaju kapu-jana Kaaturluju muku yilya tarnnga-juku!”

⁵⁰ Yalirla Paraji-paturla, ngulajulpa nyinaja jinta Paraji-yijala Nikurtimu yirdiji. Nyampunya yangka kujarla nyurru-wiyi wuruly-wangkanjunu Jijajiki mungangka, ngulaju-jana wangkaja Paraji-patu-kariyi-nyanukuju kuja, * ⁵¹ “Ngalipa-nyangurla kuruwarrirla, kulalparlipa yapa kutu murrumurru-mantarla miimii-nyanja-wangurlu, lawa. Murrumurru-maninjakungarntirli karlipa miimii-nyanyi-wiyi pulyanku nyajangu kaji kuruwarriji rdilykipungu watingki nyanungurlu.”

⁵² Ngula-jangkaju, Paraji-paturlulkulu ngarrurnu Nikurtimu kujarlu, “Nyunturlangu mayinpa Kaliliyi-wardingki yapaju? Yirriyirrirli nyangka Payipulurla jaru kuruwarri yungunpa pinarri-jarri jarukungarduyu-kurluku Kaatukurlangu-kurluku. Ngulaju kulalpa jintarlangu jarukungarduyu yantarlarni Kaliliyi-ngirliji, lawa!”

⁵³ [Ngula-jangkaju, yanulu pina yira-kari yira-karilki ngurra nyanungu-nyangu-kurra.

* 7:50 John 3.2

8

Nyampuju yimi kujarla Jijaji jaarl-karrija karntaku majuku Juwu-patu-kujaku wiriwiri-kijaku

¹ Yangka kujalu wiriwiri Paraji-patu pinapina-yanulku ngurra nyanungurra-nyangu-kurra kuja-purda kuja-purda, kala Jijajiji ngulaju yanu pirli-kirra yirdi-kirraju Yalipiji-kirra* Ngulangkanyalpa nyinaja munga wiri. ² Ngula-jangkaju, mungalyurruju yanu pina Jurujulumu-kurra. Kuja yukajarra Jurujulumu-kurra, ngula-jangkaju, jingijingi yanu Yuwarli Maralypi-kirraluku. Kuja yukajarra Maralypi-kirra kaninjarni, ngulakujulurla yapa panulku turnu-jarrija. Ngula-jangkaju, pirri-maninjarla nyinajalpa, manu-jana yapakulku pinarri-maninjaku rdirri-yungu.

³ Kujalpa-jana Jijajirli yapa panu-kari pinarri-manu, ngula-kurrajulu kuruwarrikingarduyupaturlu manu Paraji-paturlu karnta jirri-kangurnu maju-nyayirni kalykuru nganta yangka kujalu parlu-pungu ngunanja-kurra wati-kari-kirli karnta-kariki kali-nyanu-kurlu. Kujalurla jirranganja yukajarni kaninjarni Maralypi-kirra, ngulajulu kanjarla kulkurru-jarra karrinja-yirrarnu yapakuju. ⁴ Ngula-jangkaju, wangkajalkulurla Jijajikiji, “Tiija, nyampujurnalulu karnta kalykuru parlu-pungu wati-kari-kirli ngunanja-kurra, kujalpa karnta-kariki kali-nyanu-kurlu ngunaja, ngulaju kujaju

* **8:1** Mount of Olives

maju. ⁵ Ngalipa-nyangurla kuruwarrirla Mujuju-kurlangurla, ngulangkajurlipa pirli-kirlirli yarturlu-kurlurlu luwarninjarla pungkarla. Nyarrpa kanpa nyuntuju manngu-nyanyi? Nyarrpa-manirlipa ngula-panuju?” ⁶ Kujarluju jarungkuju Jijajili puta yimirr-yungu yungulu nganta jily-ngarrirni maju nganta. Kujalpa Jijaji nyinjaja, kujalpalu yimirr-yinjakungarntirli payurnu, ngulajulpa-jana wurrangku jamulu purda-nyangu. Ngula-jangkaju, kaninjarra-kari-jarrija, ngulalpa rdakangkuju walyangkaju kawuri-pungu jaru nyiya mayi.

⁷ Kujalpalu yalumpurla-juku wurra-juku karrija, ngulangkujulpalu warrarda-juku payurnu Jijajiji. Ngula-jangkaju, Jijajiji karrinja-pardinjarla nyanungulku-jana wangkaja, “Nyurrurla-paturlarlu turnu-warnurlaru, nganangku kajilpa kuruwarri jintawarlayi-jiki muku purayarla Kaatu-kurlangu jintarlangu rdilyki-pinja-wangurlu ngurrjungku yapangku, yalirli ngulangkungunya kajikarla pirliji jangkardu mani kamparru-warnurluju manu ngulangkungunya kajika luwarni pirli-kirlirliji nyampuju karnta.” ⁸ Ngula-jangkaju pina-kaninjarra-kari-jarrija, manulpa pina-yijala kawuri-pungu walyangka-yijala rdakangkuju. ⁹ Kujalu Jijaji purda-nyangu kuja-kurra wangkanja-kurra, ngula-jangkajulu jarnkujarnku yanu kurntalku. Kamparruju, jarlu-patu-wiyili yanu. Ngula-jangkaju, ngurra-rdangkarlpa-patulukulu yanu, ngula-jangkaju kurdu-warnu-patulukulu yanu. Yangkaju karnta, jintakulku Jijajikilparla karrinjarla

pardarnu. ¹⁰ Ngula-jangkaju, Jijajirlilki karrinja-pardinjarla payurnu, “Nyarrparalu yangka-patuju wati-patu? Nyampurlarluju kapungku mayi nganangkulku jily-ngarririnjarla punku-pajirni nyuntuju?”

¹¹ Karntangkulku jangu-manu, “Lawa, kulaju nganangku ngajuju nyampurlarluju punku-pajirni.”

Ngula-jangkaju, Jijajilkirla yarda wangkaja, “Kularnangku ngajurlangurluju punku-pajirni. Pina-yanta jurru-kurra ngurra nyuntu-nyangukurra, ngulangajungku jalanguju warla-pajika wilji-wangurlu warntarla-kujakuju.”]

Nyampuju yimi Jijaji-kirli ngulaju Kaatu-kurlangu-kurlu Jarra-nyayirni-wangu-kurlu

¹² Ngula-jangkaju, yarda-jana rdurrjurnu yapaku-yijala pinarri-maninjaku-yijala. Ngulajulpa-jana kuja wangkaja, “Ngajujurna Kaatu-kurlangu Jarra-nyayirni-wangu yapaku nyampurla walyangkaku! Nganangku-puka kajiji pura, ngula-jangkaju kapuju ngajuku marlaja nyina Kaatu-kurlangu-kurlu wankaru-kurlu. Ngulaju kula nyina pampa-piyalku.”

¹³ Ngula-jangkaju, Parajilkilirla wangkaja Jijajikiji, “Nyampunya kanpa-nyanu nyuntu-miparluru yimi-ngarrirni. Nyiyakulparnangkulu nyuntuju purda-nyangkarla? Kujaju marda yijardu-wangu!”

¹⁴ Jijajilki-jana jangu-maninjarla wangkaja, “Ngajulurlu karna milya-pinyi nguruju nyarrpara-ngurlu kujarna ngaju yanurnu, manu karna ngajulurluju milya-pinyi nguruju

nyarrpara-kurra kapurna pina-yani. Yaliji nguru, kula kankulu nyurrurlarluju milya-pinyi. Ngajulurluju karnaju junganku yimi-ngarrirni milya-pinja-warnurlu kuja karna manngu-nyanyi. ¹⁵ Nyurrurlarluju kankujulu ngajuju miimii-nyanjarla maju-pajirni ngulaju yapa-kurlangurla kuruwarrirla. Kala ngaju, kula karna ngana maju-pajirni. ¹⁶ Kajilparna yapa maju-pajikarla ngajulurlu, ngulakungarntirli kajikarna ngulaju jungarnirli miimii-nyanyi-wiyi. Kulalparna ngaju-miparlu miimii-nyanjarla maju-pajikarla, lawa. Ngajukupalanguku Wapirraku kajikarnarla jirrnganja miimii-nyanyi, ngulangkunya kujaju ngajuju yilyajarni. ¹⁷ Kujanya-ka wangka kuruwarriji nyurrurla-nyanguju:

‘Kajilpa jaru nyiyarlangu-kurlu junga ngunayarla, ngulakungarnti yapa-jarra jirrama yungulpa-pala-nyanurla ngungkurr-nyinayarla-wiyi jaruku†

¹⁸ Nyampunya karnaju ngajulurluju jaruju yimi-ngarrirni. Ngaju-palarlu Wapirrarlu, yangkaju kujaju ngaju yilyajarni, ngularlangurlu kanyarra ngaju yimi-ngarrirni nyurrurlakuju junganku-yijala.”

¹⁹ Ngula-jangkaju, yardalu payurnu Jijajiji, “Nyarrpara nyuntu-palaju wapirraju?”

Jijajirliji janku-manu-jana, “Ngajuju kula kankujulu milya-pinyi, manu ngaju-palarlangu kula kankulu milya-pinyi-yijala. Kajinkijili ngaju-wiyi milya-pungkarla, ngula-jangkarluju

† 8:17 Deuteronomy 19.15

kapunkulu milya-pungkarla-yijala ngaju-pala Wapirraju.”

²⁰ Nyampunya kuja-jana Jijaji wangkaja, ngulajulpa yangkangka-juku Yuwarli Maralypirla-juku yurlturnpa-pardu-karirlalku nyinaja kuja kalalu yali-kirra yangka tala kanjarla yirrayirrarnu Juwu-paturlu, ngulangkanyalpa-jana wangkaja. Kuja-panuju kapulu rdarri-mardakarla-jala yangka-paturluju Paraji-paturluju, kala lawa. Murnma-juku nyanungukuju palinjakuju.

Nyampuju yimi Jijaji kuja-jana wangkaja kuja 'Ngajujurna yanurnu kankarlarra-ngurlu'

²¹ Jijaji-jana yarda wangkaja Juwu-patukuju wiriwirikiji, “Ngakaju kapurna-nyarra yampinjarla jurnta yani. Puta warrirninjarla kulankujulu parlu-pinjarla nyanyilki, lawa. Ngulakurraju kulalpankulu nyarrpa yantarlarra. Ngulaju ngari kapunkulu muku pali maju-panuju.”

²² Kujarlaju, yangkangkaju wiriwirirli jarnkujarnkulpalu-nyanu payurnulku, “Nyarrpa kangalpa kujaju wangka nganta kulalparlipa nyanungu-nyangu-kurraju nganta yantarlarra yali-kirraju nganta kaji nyanungu-wiyi yani, ngula-kurraju kulalparlipa nganta ngalipaju yantarlarra? Nyarrpa-ka wangka, marda kapu-nyanu nyanungurlu pinyi tarnnga-kurra?”

²³ Jijajirliji yarda-jana jangku-manu-yijala, “Nyurrurlakuju-nyarra nyampu walya nguruju. Ngajukujuju nguruju kankarlarra.

Nyurrurlajunkulu nyampu-wardingi nguru-wardingi. Ngajuju kularna nguru nyampu-wardingi. ²⁴ Kujarlanyarna-nyarra wangkaja yangkaju kamparru-wiyi nyurrurlaju kapunkulu palimi maju-panuju. Ngajujurna JUKURRARNU, ngulakuju kajinkijili kapuru nyina ngungkurr-nyinanja-wangu, ngulaju kapunkulu palimi maju-panuju.”

²⁵ Ngula-jangkaju, Jijajijili yarda payurnu, “Ngananpa nyuntuju?”

Ngula-jangkaju, Jijajirlilki-jana yarda jangku-manu, “Ngajujurna yangka-juku wati kujar-naju nyurru-wiyi milki-yirrarnu jaru-kurlurlu nyurrurla-kurraju. ²⁶ Panu-jala kajikarna-nyarra wangka jaruju, kajikarna-nyarra ngawu-pajirni-jala panu-jangka maju-jangkaju. Kala lawa, yampimilki karna-nyarra. Kulalparna-nyarra nyiyaku ngajuju wangkayarla manu ngawu-pajikarla. Nyarrparla kuja? Yalirli Jintangku kujaju ngaju yilyajarni nyampu-kurra, ngulamipanya-ka nyina jungarniji. Nyarrpa-puka kuja-ka nyanungu wangka, ngula-kurlangu-mipa karna-nyarra ngajuju milki-wangka.”

²⁷ Kuja-kurrajulu wangkanja-kurraju Jijajiji kanginy-pungu yangkankuju wiriwirirli Juwu-paturlu, kujalpa-jana yimi-ngarrurnu nyanungukupalangu Kirda-nyanu, kuja-kurranyalu kanginy-pungu. ²⁸ Ngula-jangkaju, Jijajiji-jana yarda wangkaja, “Ngaka kajinkijili jarna-maninjarla waraly-yirrarni watiya warntawarntarla yangka kuja karna Yapanayirni-wangu Kaatu-kurlangu ngaju nyina, ngula-jangkanya kapunkujulu junga-nyayirnrirli

milya-pinyi ngaju. Ngula-jangkarlaju kapunkulu milya-pinyi ngaju-nyanguju warrkiji, yangka kujaju ngaju-palarluju Wapirrarlu pinarri-manu. Ngula-kurlangu-mipanya karna-nyarra yimi-ngarrirni jaruju, kula ngaju-nyangu.²⁹ Yalirli kujaju yilyajarni ngaju, ngulaju palka kaju nyampurla jirrnganja nyina. Nyanungu-nyangurla warrkingka, nyampu kuja karna warrki-jarri, ngulangkuju miyalu karna warrarda ngurrju-mani nyanunguju nyampurluju warrkingki. Kujarlaju kulaju ngajuju jikajika-jarrinjarla nyanungurluju yampimi.”

³⁰ Kuja-jana nyampu Jijajirli yimi-ngarrurnu muku, ngulakujulurla panu-nyayirni yapaju ngungkurr-nyinaja.

Nyampuju yimi junga Kaatu-kurlu ngulangkuju kuja kajana rarralya-mani yapa

³¹ Ngaka-pardu-karilki, Jijaji-jana wangkaja Juwu-patukuju yangka kujalurla ngungkurr-nyinaja, ngulakuju-jana wangkaja, “Kajinkili junga-nyayirniirli langa-kurra-mani nyampu jaru ngaju-nyangu, manu kajinkili kanunjumanyumparlu mardarni, ngulaju kapunkujulu ngaju-nyangu kurdungurlu nyina.

³² Manu ngulaju kapunkulu milya-pinyi-nyayirni yimi junga Kaatu-kurlu, ngulangkuju kapu-nyarra rarralya-mani yangka-piya-kujakuju pirijina-piya-kujaku kujalpankulu pirijina-piya-wiyi nyinaja.”

³³ Ngula-jangkaju, jangku-manulu Jijajiji ngulaju kujarlu, “Nyarrpaku kanpa kujaju

wangka? Nganimpajurnalu Yipuruyamu-kurlangu kurdukurdu, ngula-ngurlunyalu nganimpaju palka-jarrinjarla jaya-jarrija. Kulanpa nganangku mardarnu nganimpaju pirijina-piyaju nyurru-wiyiji, lawa. Nyarrpaku kanpa kujaju wangka yungurnalu nganta rarralypalku nyina pirijina-piya-warnuju?”

³⁴ Jijajirlilki-jana jangu-manu, “Junga karnanyarra wangka ngajuju nyurrurlakuju. Nganapuka kajilparla jurnta yantarla Kaatuku kujapurda-kari, ngulaju kajika nyina pirijina-piya tarnnga-juku Juju Ngawu-kurlangu. ³⁵ Wati kuja kajana ngana-puka warrki-jarri pirijina-piya turnu-warnuku warlalja-kariki, ngulaju kulajana nyanunguku tarnnga-parnta, lawa. Kala kajilpa watingki nyanungu-nyangu ngalapi-nyanu mardakarla, ngulaju kajika-nyanu nyanunguku-juku tarnnga-juku mardarni warlalaju. ³⁶ Kala kajirna-nyarra jungangu ngajulurlu Kaatu-kurlangurlu Kaja-nyanurlu rarralypa-mani pirijini-piya-jangka, ngulajangkaju kapunkulu rarralypa-nyayirnilki nyina.

³⁷ Junga-jalalpankulu nyinaja Yipuruyamukurlangu mayamayaju ngurru-juku. Ngulaju ngula-juku. Ngula-jangkarlu-malku kankujulu putaputa pinyi-jiki ngaju-nyangu-jangkarla jarujangkarla ngula kuja kankulu purda-nyanjarla yampimi. Kujarlanya kankujulu putaputa pinyi. ³⁸ Nyiya-puka kujaju ngajukupalangurlu Wapirrarlu milki-yirrarnu manu pinarri-manu, ngula-mipa-juku karna-jana yimi-ngarrirni yapakuju jaruju. Kala kuja kankulu nyurrurlarlu kanyi majumaju warntarla, ngulanya kuja-

nyarra nyampurranya milki-yirrarnu manu pinarri-manu nyurrurlakupalangurluju kirda-nyanurluju.”

³⁹ Ngula-jangkaju, yardalu jangku-manu Jija-jiji yangkankuju Juwu-paturlu, “Nganimpakupalanguju kirda-nyanuju Yipuruyamu.”

Ngula-jangkaju, Jijajilki-jana wangkaja, “Kajinkilirla Yipuruyamuku kurdukurdu nyinayarla, ngulaju kapunkulu purayarla jungarnirli Kaatu ngulaju nyanungu-piyarlu kujalpa nyanungurlu puraja Kaatuju Yipuruyamurluju.

⁴⁰ Yangka kamparruwiyi kujarna-nyarra jaru yimi-ngarrurnu, ngulajulparna-nyarra ngari putaputa milki-yirrarnu manu putaputa wangkaja yimi junga Kaatu-kurlu. Ngula-jangka-malku kankujulu putaputa-juku pinyi. Yangka yalirli Yipuruyamurlu, kulalpa-jana kujarlu putaputa pakarnu jarukungarduyu-patu-kariji Kaatu-kurlanguju. ⁴¹ Nyurrurlarluruju kankulu purami nyurrurlakupalangu kirda-nyanu.”

Ngula-jangkaju, wangkajalurla Jijajiki, “Kularnalu nganimpaju marnangka palka-jarrija nyuntu-piya, lawa! Kaatu-mipa-nganpa nganimpakuju Kirda-nyanuju!”

⁴² Ngula-jangkaju, Jijajirlilki-jana jangku-manu, “Kaji-nyarra Kirda-nyanu Kaatu nyinayarla, ngula-kurlanguju kapunkujulu ngurrju yulkayarla ngajukuju. Kala lawa. Ngajuju karnarla marlaja nyina nyampurlaju nyanunguku. Kularnaju ngajulurlu yilyajarni nyampu-kurraju, nyanungurluju yilyajarni nyampu-kurraju walya-kurra, ngulanya

karnarla marlaja nyina. ⁴³ Nyiyarlangu kuja karna-nyarra wangka, nyiya-jangka kankujulu kanginy-pinyi-juku? Nyurrurlarluju kankujulu warrarda wurra-mani wangkanja-kurraju. Kujarlaju kankulu ngurra-juku nyina milya-pinja-wangu-juku jarukuju ngaju-nyangukuju. ⁴⁴ Kuja kankulu nyurrurla wangka nganta-nyarra Kaatu Kirda-nyanuju nyurrurlakuju, kala lawa. Jungaju-nyarra nyurrurlakuju kirda-nyanuju Juju Ngawu, ngulakunya kankulurla tarnpimi Jujukuju. Nyanunguju Juju Ngawu, ngulaju warlkanji, manu yapa tarnnga-kurra pinja-panu-ka nyina. Ngulangkuju kula kajana junganku Kaatuju milki-yirrarni yapakuju, lawa. Kula kajana ngulaju junga wangka yapakuju, yirdija-ngarra kula-ka mardarni nyanungurluju yimi junga Kaatu-kurlu, lawa. Nyangurla-puka kuja kajana tarnngangkaju wangka yapakuju, ngulangkuju kajana warlkanku warrarda yimirr-yinyi yapaju warlkanji wita-wangurlu. Nyampunya-jana kirda-nyanuju warlkanji-kari warlkanji-karikiji yangkakuju kuja kalu warlka warrarda wangka.

⁴⁵ “Kala ngaju karna-nyarra wangka junga nyurrurlaku yapaku Kaatu-kurluju. Ngulakuju-malku kankujulu kapuru nyinami-jiki. ⁴⁶ Nyajangurlu kankujulu nyurrurlarluju kanginy-pinjarla punku-pajirni yika nganta maju-panuju ngajuju nganta? Kuja karna-nyarra ngaju junga wangka, nyiya-jangkarlu kankujulu jamulu purda-nyanyi wala nyinanja-wangurlu? ⁴⁷ Ngana-puka kuja-ka yapa nyina

Kaatu-kurlangu, ngulangkuju-ka yirriyirri-nyayirniarli jaruju purda-nyanyi wangkanja-kurraju. Nyurrurla-kariji kulankulurla Kaatuku, lawa. Kujarlanya kankulu jamulu purda-nyanyi jaruju wangkanja-kurraju.”

Jijaji-jana wangkaja jaru Yipuruyamu-kurluju

⁴⁸ Ngula-jangkaju, yardalurla wangkaja yangka-patu Juwu-patu wiriwiri, “Jungar-nangkulu yangkaju kamparru-wiyi wangkaja kujarnangkulu yangka Jamariya-wardingki nganta punku-pajurnu manu jirrinypa-kurlu-pajurnu.”

⁴⁹ Ngula-jangkaju, junga-juku, Jijajirilki-jana jangku-manu, ngulaju kujarlu, “Ngajuju kularna jirrinypa-kurlu. Ngari karnarla ngajuku-palanguku Wapirraaku pulka-pinyi, kujarlajumalku kankujulu ngajuju punku-pajirni manu jirrinypa-kurlu-pajirni. ⁵⁰ Kula karna-jana ngajuju warru wangka yapa ngalya-karikiji, ngulangku nganta yungulpajulu pulka-pungkarla, lawa. Kala Kaatu, kuja-ka kankarlarra nyina, ngulanya kajana ngampurrapaju nyina yapakuju yungujulu ngajulukunya pulka-pinyi. Nyanungurlunya kaju ngajuju miimii-nyanjarla ngurru-pajirni. ⁵¹ Junga karna-nyarra ngajuju nyampuju wangka. Kajiji nganangku-puka yapangku linpangku purda-nyanyi wilji-wangurlu, ngulaju yaliji yapa kula palimi.”

⁵² Ngula-jangkaju, yardalurla wangkaja Jijajikiji, “Kuja-kurraju wangkanja-kurra karnangkulu milya-pinyilki kuja kanpa warungka wangka ngulaju jirrinypa-kurlu!

Yangka nganimpakupalangu Yipuruyamu palija-jala nyurru-wiyiji, manulu yangka-patu-kari nganimpa-nyangu-yijala jarukungarduyu-patuju palija-yijala. Ngula-jangkarla-malku kanpa nyuntuju wangka kula palimilki nganta nganangku-puka yapangku kajingki wilji-wangurlu nyuntulu purda-nyanyi, ngulaju nganta kula palimilki. ⁵³ Warlalja-Wiri-pajirni mayi kanpa-nyanu nyuntuju parrpada-juku nganta yalikiji Yipuruyamuku? Nyanungu-jala palija, manu yangka-patu-kari jarukungarduyu-patu-kariji nyanungu-jalalu palija. Ngana ngantanpa nyuntuju, wiri ngantanpa?”

⁵⁴ Jijajirlilki-jana jangku-manu-yijala, “Kajilparnaju ngaju-miparlu wiri-pajikarla, ngulaju ngari kalakarnaju jamulu lawa-pajirni. Kujaju kula junga. Kaaturlu-yijala kaju ngajuju wiri-pajirni. Nyurrurla kankulu wangka Kaatuku nganta kankulurla nyina warlalja nganta nyurrurlaju. Kala lawa! ⁵⁵ Nyurrurlajunkulurla ngurrpa-nyayirni Kaatukuju, ngulaju karna ngaju-miparlu milya-pinyi nyanunguju. Kala kajilparnaju ngajulurlu ngurrpa-pajikarla nyanunguku, ngula-jangkaju kajikarna warlkanji-yijala nyinami nyurrurla-piyalku-yijala. Ngajuju karna milya-pinyi nyanunguju, manu karna lawa-mani-juku warrki nyiarlangu yangka kuja kaju Kaaturlu wangkanjarlu yinyi. ⁵⁶ Nyurrurlakupalangurlu yangkangku Yipuruyamurlu ngulangkulpaju nyanjarla milya-pungu ngajukuju yaninjarnikiji nyampu-kurraku, ngulakujulpaju wardinyi-nyayirni nyinaja marlaja ngajukuju.”

⁵⁷ Ngula-jangkaju, yangka-paturlujulu jangku-maninjarla payurnu Jijajiji, “Nyampujunpa murnma-juku kurdu-warnu jarlu-pardu-wangu-juku, ngulangkuju nyarrparlunpa nyangu kuja Yipuruyamu palija nyurru-wiyi ngulaju nyuntu-wangurla-wiyi?”

⁵⁸ Ngula-jangkaju, Jijajirlilki-jana jangku-manu, ngulaju kujarlu, “Yangka kuja Yipuruyamu palka-jarrija, ngula-wangurla-wiyiji ngajujulparna palka-juku nyinaja ngulaju JUKURRARNU-juku.” ⁵⁹ Kujalu kujakurra purda-nyangu Jijaji wangkanja-kurra, kujarlajulurla jangkardu manu pirlilki yarturluwati Juwu-paturluju wiriwirirliji yungulu nganta luwarninjarla pungkarla. Ngula-kujakuju Jijajiji warru wuruly-yarnkajarra yali-ngirliji Yuwarli Maralypi-ngirliji.

9

Nyampuju yimi milpa-parnta-kurlu kuja Jijajirli parlpuru-manu nyanjakulku

¹ Kujalpa-jana Jijaji jirrnganja yaninja-yanu kurdungurlu-patuku, ngula-jangkaju rdipijarla watiki jintaku milpa-parntaku, ngulaju milpa-parnta-juku palka-jarrija. ² Ngula-jangkaju, payurnulu Jijajiji nyanungu-nyangurluju kurdungurlu-paturluju, “Tiiija, nyiya-jangka nyampuju palka-jarrija kujaju milpa-parntaju? Kuja ngantalpa-pala marda maju-wiyi nyinaja nyanungukupalangu-jarraju marda? Manu marda nyampu watilpa maju-wiyi nyinaja. Kuja-jangka mayi?”

³ Jijajirlilki-jana jangku-manu, ngulaju kujarlu, “Lawa! Kula maju-wanawana milpa-parntaju palka-jarrija, lawa. Nyampuju wati kuja-ka milpa-parnta nyina, ngulangkaju yungu-nyarra Kaaturlulku yartarnarri-kirlirli milki-yirrarni warrki nyanungu-nyangu, ngulakurraju yungunkulu nyanyi nyurrurlarlu warrki-jarrinja-kurraju. ⁴ Parrangkaju, warrki-jarriyarlalparlipa ngalipaju yartarnarri-kirli Kaatu-kurlangu-kurlu yangka-kurlangu-kurlu kujaju ngaju yilyajarni yartarnarri-kirliji. Ngakaju kapu-ngalpa munga-jarrimilki, ngulapuruju kulalpa nganalku warrki-jarriyarla. ⁵ Nyampurla kuja karna walyangka ngaju nyina, ngulaju karna nyina Kaatu-kurlangu Jarra-nyayirni-wangu.”

⁶ Ngula-jangkarluju nyinypalku kujurnu. Kuja nyinypa kujurnu walya-kurra, ngulaju yali-jangkaju nyinypa-jangka walyaju yakiriji pina-kapurdu-manu, ngula-jangkaju manulku, manu maninjarla milpa-jarralku maparnu walya yakiri-kirlirliji. ⁷ Ngula-jangkaju, wangkajalkurla yangkakaju watiki, “Yanta yangka-kurra ngapa-kurra yirdi-kirra Jilamukurra, ngulangkaju-nyanu miparrpalku ngapakurlurlu yarlirninjarla parlijika.” Junga-juku, yangkaju wati yarnkajarralku yangka-kurraju ngapa-kurra, ngulangkaju-nyanu miparrpalku parlijurnu. Manu ngula-jangkaju, parlijirninjarla pinalku yanu ngurra nyanungu-nyangu-kurra. Ngulangkujulpa nyangu warrajalaku milpangkaju ngurrjungkulku. (Yaliji yirdiji ngapaju Jilamuju, ngulaju-ka wangka jarungka Yarramikirla

ngulaju ‘Yapa Yilyanja-warnu’.)

⁸ Yangka yali wati kuja pina-yanurnu ngurra-kurra nyanungu-nyangu-kurra, ngulajulpalu yipilji-paturlu nyanungu-nyangu-paturlu nyangu ngurrjulku kujalpa milpangku ngur-rjungkulku nyangu. Panu-karirli nyangulpalu yangka-jangkarluju kujalpa-jana kamparru-wiyi milpa-parntarlu-wiyi warrarda warlkurnu talakupurdarlu, ngulangkulpalu nyangu-yijala milpaju ngurrjulku. Ngulakujulpalu-nyanu yangkangkaju yapangku payurnu, ngulaju kujarlu, “Waraa! Yangkanya nyampuju wati kujalpa-ngalpa ngalipa talaka-purdarlu warrarda warlkurnu milpa-parntarlu-wiyi?”

⁹ Junga-juku, panu-karijili wangkaja, “Yuwayi, nyampuju-ngarra yangka-juku jinta-juku wati.”

Panu-karijili wangkaja, “Lawa, nyampuju jinta-kari wati-kari. Nyanungu-piya-yijala ngari miparrpaju.”

Ngula-jangkaju, nyanungulku-jana wangkaja yangkalku wati, “Yuwayi, ngajulurlulparna-nyarra yangkaju payurnu ngarringkiji talakupurdarluju.”

¹⁰ Ngula-jangkaju, payurnulkulu nyanunguju watiji, “Nyiya-jangka kanpa milpangku ngur-rjungkulku nyanyi jalanguju?”

¹¹ Ngula-jangkaju, nyanungurlulku-jana yarda jangku-manu, “Yali wati, yangka kuja kalu yirdi-mani Jijaji, ngulangkuju milpalkuju maparnu ngajuju walya yakiri-kirlirli, manuju yilyaja yali-kirra ngapa-kurra yirdi-kirra Jilamu-kurra, manu wangkajaju ‘miparrpangku yarlirninjarla parljika.’ Junga-juku, yanurna yali-kirra

ngapa-kurra, ngulangkajurnaju miparrpaju yarlurnu manu parljurnu. Ngula-jangkarlu kapanku nyangurna nguruju warraja-nyayirni milpangkaju warrajarlulku.”

¹² Ngula-jangkaju, payurnulu yaliji wati, “Nyarrpara nyanunguju?”

Nyanungurlulku-jana jangku-manu, “Karija.”

Nyampuju yimi ngulaju wati-kirli yangka pampa-warnu-kurlu kujalu Paraji-paturlu jinyijinyi-maninjarla payurnu

¹³⁻¹⁴ Yangka kuja Jijajirli wati parlpuru-manu walya yakiri-kirlirli kapurdu-maninjarla, ngulaju Jarrirtiyirla Parra-nyayirni-wangurla. Kujarlajulu kangulu yangkaju wati Paraji-patukurralku. ¹⁵ Ngula-jangkaju, yarda payurnulkulu yangkaju wati Paraji-paturluju, ngulaju kujarlulu, “Nganaku kanparla milpa ngur-rjungkulkuju marlaja nyanyi warrajarluju?”

Nyanungurlulku-jana jangku-manu yangkangkaju pampa-jangkarlu watingkiji, “Jijajirliji walya yakiri-kirlirli maparnu milparraju. Ngula-jangkaju, ngapangkulkurnaju parljurnu miparrpaju, ngula-jangkarluju karna nyanyi ngurrjuju warrajaju.”

¹⁶ Ngula-jangkaju, ngalya-karijili Paraji-patuju wangkaja kuja, “Kuja yangkanku nyampu wati parlpuru-manu, ngulaju kula-ka Kaatu-kurlangu warrkini nyina. Kaji warrkini Kaatu-kurlangu nyinayarla, ngulangkuju kula nyampuju wati parlpuru-mantarla Parra-nyayirni-wangu-puruju, kapu yampiyarla. Kala ngari kutu parlpuru-manu Parra-nyayirni-wangu-puruju.”

Ngulakujulu-jana ngalya-kariji Parajiji kapuru nyinaja, manulu wangkaja kuja, “Kajilpa yali wati maju-panu nyinayarla, ngulangkuju nyarrparlulku-yijalalpa parlpuru-manu Kaatu-kurlangu-kurlurlu yajiki-kirlirliji yartarnarri-kirlirliji?” Ngula-jangkaju, Paraji-patuju jarnkujarnkulpalu-nyanurla kapuru nyinaja ngungkurr-nyinanja-wangu.

¹⁷ Ngula-jangkaju, yardalu payurnu yangkaju wati Paraji-paturluju, “Yalirli watingki ngulangku kujangku nganta nyuntu parlpuru-manu. Ngulaju ngula-juku. Nyarrpa kanpa manngunyanu ngana nganta nyanunguju?”

Nyanungurlulku-jana jangku-manu yangkangkaju watingki, “Nyanunguju watiji ngulaju Kaatu-kurlangu jarukungarduyu.”

¹⁸ Ngulajulpalu Paraji-paturluju milyapungu nyampuju wati kujalpa nyangu warrajalku milpangkaju. Ngula-jangka-malku kulalurla ngungkurr-nyinaja nyampuku watiki, kujalpa-nyanu nyanungurlu yimi-ngarrurnu kuja nganta milpa-parnta-juku palka-jarrija. Ngula-jangkaju kujarlaju, jarulkulu-jana yilyaja nyanungukupalangu-jarraku ngati-nyanuku manu kirda-nyanuku nyampukupalangukuju watikipalanguku yungupala yanirni nyampuku yimi-ngarrirninjaku.

¹⁹ Junga-juku, yanurnu-pala yangka-kurraju, ngula-jangkaju payurnulkulu-palangu Paraji-paturluju, “Nyampuju nyumpala-nyangu mayi kaja-nyanu? Junga mayi kanpala wangka nyumpalaju nyampu nganta kuja palka-jarrija kuja-juku milpa-parnta-juku? Kuja kanpala kuja

wangka nyumpala, kala nyarrpakulku-yijala-ka nyanyi milpangkuju warrajarluju?”

²⁰ Ngula-jangkaju, jangku-manulu-jana nyanungu-jarrarlulku yangka-jarrarlu watikipalangu-jarrarlu, “Milya-pinyi karlijarra nyampuju ngajarraku-jarrangku kaja-nyanu, junga nyampuju palka-jarrija kuja-juku milpa-parnta-juku.

²¹ Jalanguju kula karlijarra ngajarrarluju milya-pinyilki nyarrparla mayi kuja-ka warrajarlulku milpangkuju nyanyi, manu nganaku mayi karla marlaja nyanyi warrajalkuju, ngulaju kula karlijarra milya-pinyilki. Kutulu payika nyanungu-mipa kurdu-wanguja! Nyanungurlu kapu-nyarra jangku-mani yirdija kurdu-wangurlu!”

²² Yangka-jarra kujalu-jana kuja wangkaja Juwu-patuku wiriwiriki watikipalangu-jarra, ngulaju lanilki. Ngulakuju kamparru-wiyiji Juwu-patuju wiriwiriji wangkajalu-nyanu, “Kaji nganangku-puka Kaatu-kurlangu Mijaya nganta yirdi-mani yali Jijaji, ngulaju karlipa juwakijirninjarla yilyami ngalipa-nyangu-ngurluju jaaji-ngirliji tarnnga-juku.” ²³ Ngulangkanya-pala-jana yangka-jarraju watikipalangu-jarraju lanilkiji wangkaja yangkakuju Juwu-patuku wiriwiriki yangka kujalu-jana wangkaja kuja, “Kutulu payika nyanungu-mipa kurdu-wanguja! Nyanungurlu kapu-nyarra jangku-mani yirdija kurdu-wangurlu!”

²⁴ Ngula-jangkaju, yarda yajarnunjunulkulu yangkaju wati Paraji-paturluju, ngulakujulurla wangkajalku, “Nyampurlaju-nganpa wangkaya

nganimpakuju jungarni-nyayirni Kaatu-kurlangurla yirdingkaju! Yaliji karnalu wati milya-pinyi maju-nyayirni!”

²⁵ Junga-juku, watingkiji-jana jangku-manulku, “Ngurrrpa karnarla ngajuju nyina yalumpukuju watikiji, marda-ka ngurrju nyina, marda-ka maju nyina. Karijaja, kula karna milya-pinyi ngajulurluju. Ngulaju ngari karnaju milya-pinyi kujalparna milpa-parnta-wiyi nyinaja, manu kuja karna jalangu milpa warrajalku nyina, ngula-mipanya karnaju milya-pinyi.”

²⁶ Ngula-jangkaju, yardalu payurnu yangkaju wati, “Nyarrpa-manungku nyuntuju kuja kanpa warrajarlulku milpangkuju nyanyi?”

²⁷ Ngula-jangkaju, yarda-jana jangku-manu yangkangkaju watingki, “Yangka-jalarna-nyarra nyurru-juku yimi-ngarrurnu nyarrparlu kujaju ngajuju parlpuru-manu. Ngulaju kankujulu ngari jamulu purda-nyanyi warrarda. Nyur-rurlarlangu mayi kankulurla ngampurrpaju nyina yungunkulu pura?”

²⁸ Kujarlaju, kulungkulkulpalu wurrangku-juku ngarrurnu, “Nyuntunparla kurdungurlu nyanungukuju, kala nganimparluru karnalu purami Mujuju-kurlangu! ²⁹ Nganimparluru, milya-pinyi karnalu kujarla Mujujuku wangkaja Kaatuju. Kala nyanungu yalumpu wati, ngulaju kula karnalu milya-pinyi nyarrpara-malu mayi yalumpuju.”

³⁰ Ngula-jangkaju, yarda-jana wangkaja, “Ngayi, ngayi! Kala ngariji ngajuju kutu parlpuru-manu milpaju! Junga mayi kankulurla ngurrrpa-juku nyina nyampukuju watiki, kula

kankulu mayi milya-pinyi nyarrpara-malu mayi nyanunguju! ³¹ Ngali parluju karlipa panungkuju milya-pinyi yangka kajilpa nganangku-puka maju-panurlu payikarla Kaatu nyiyarlanguku, ngulaju kula Kaaturluju purda-nyanyi, kapu ngulaju ngari jamulu purda-nyanyi. Yapa kajana Kaaturluju purda-nyanjarla jangku-mani, ngulaju yangka yapangku kuja kalu pura kuruwarri nyanungu-nyangu, ngularra-mipanya kapu-jana purda-nyanjarla jangku-mani. ³² Nyurru-wiyi kuja kalalu nyurnunyunu-wiyi nyinaja, kuja yapa ngana-puka pampa-juku palka-jarrija, ngulaju kula nganangku parlpuru-manu pampa-jangkaju yali-piyarluju yangka-piyarlu wati-piyarlu kujaju ngaju parlpuru-manu pampa-jangka-yijala. ³³ Yaliji wati kujaju parlpuru-manu ngajuju, yali-jala-ngarra Kaaturlu yilyajarni. Kaji yilyanja-wangurlu yampiyarla Jijaji, kula nyiyarlajinta warrki-jarriyarla yartarnarri-kirliji, lawa.”

³⁴ Ngula-jangkaju, yangka-patulkulurla Juwupatu wiriwiri wangkaja wati pampa-warnuku, “Nyuntujunpa maju-nyayirni-wiyi palka-jarrija. Manu kujangkupala nyuntukupalangu-jarrarlu mardarnu, ngula-purujulpanpa maju-juku wiri-jarrinja-yanu. Ngula-jangkarlu-malku yinpa-nganpa mayi nganimpalku puta pinarri-mani Kaatu-kurlangukuju?” Ngula-jangkaju, yangkaju wati, yunturninjarla yilyajalkulu jaaji-ngirliji Juwu-kurlangu-ngurluju tarnngalku.

Nyampuju yimi yapa-kurlu kuja kalu milya-pinyi nganta Kaatu milpa-parnta-piya-wangurlu

nganta

³⁵ Jijajirliji purda-nyangu jaruju yangka-kurluju wati-kirli yangka kuja ngantalu Juwupaturlu wiriwirli yurninjarla yilyaja nganta jaaji-ngirliji nyanungu-patu-kurlangu-ngurlu. Ngulakujurla warririnja-yanu, manu parlu-pungu. Parlu-pinjarla payurnu Jijajirliji, “Ngungkurr-nyina mayi kanparla yangkakuju Yapa-nyayirni-wanguku Kaatu-kurlanguku?”

³⁶ Ngula-jangkaju, yangkankuju watingki payurnu, “Ngana nyanunguju yali wati kuja kanpa yirdi-mani Yapa-nyayirni-wangu? Ngampurrpa-nyayirni yungurnarla wala nyina.”

³⁷ Jijajirliji jangku-manu, “Nyurrunpa nyangu nyanunguju yali wati. Ngulaju karnangku nyampunya wangka ngajujurna Yapa-nyayirni-wangu Kaatu-kurlanguju.”

³⁸ Ngula-jangkarluju jangku-manu Jijaji, “Warlaja-Wiri, wala karnangku nyina manu ngungkurr-nyina!” Ngula-jangkaju, jarntarrujarrinjarla parntarrinjunu kamparrurla Jijajikiji.

³⁹ Jijajiji yardarla wangkaja yangkakuju watiki, “Ngajujurna yanurnu nyampu-kurraju yirna-jana yapa miimii-nyanyi ngurrju-japa maju-japa. Ngurrjungkuju yungujulu marlaja nyanyi ngajuku warrajalku pampa-jangkarluju, ngulangkuju kapulu milya-pinyi-nyayirni Kaatuju. Manu majungkuju, yangka kuja kalu milya-pinyi nganta Kaatuju nganta, ngulaju kapujulu marlaja pampa-jarrilki nyanja-warnuju ngajukuju, ngulangkuju kapulu kanginy-pinyi Kaatuju.”

⁴⁰ Kuja-kurra kujalu wangkanja-kurra purda-nyangu Paraji-paturluju, ngula-jangkaju,

wangkajalurla Jijajikiji, “Nganimpaku mayi kanpa-nganpa nyuntuju nginji-wangka? Manu kanpa-nganpa nganimpaju pampa-pajirni?”

⁴¹ Jijaji wangkaja-jana, “Kajilpankulu pampa nyinayarla, kulalpa-nyarra nganangku maju-pajikarla nganta, lawa. Kala kuja kankulunya nyurrurlarlu pina nganta pajirni Kaatuku nganta, ngulaju kankulu maju-juku nyinanjanya.”

10

Jijaji-kirlangu yimi-nyayirni-wangu jukurpa jiyipikingarduyu-kurlu

¹ Nyanungu-jana wangkaja, “Ngajulurlu karna-nyarra yimi-ngarrirni nyurrurlaku yimi-nyayirni-wangu jiyipikingarduyu-kurlu. Yinya yangka yartingka kuja kalu jiyipi-wati nyina, yapa kalu yuka manu wilypi-pardi yinyangurluju kiirti-ngirliji. Yangka purunjunju-wati kuja kalu-jana jiyipi murrumurru-mani, ngularra-mipanya kalu warrkarni pinji-wanaju jiyipiki pinjakuju. ²⁻³ Kuja-ka jiyipikingarduyu yanirni nguru-yirrarninjaku jiyipiki yarti-jangkaku, purlami kajana kuja-ka kiirti-kirra-jarri. Warrkini jinta-karirli kuja kajana warrawarra-kanyi jiyipi manu kiirti, purdanyanyi-ka jiyipikingarduyu yinyaju purlanjakurra, manu linpa-ka milya-pinyi. Ngula karla kiirtilki rurpa-mani jiyipikingarduyu yali yukanjarniki. Jiyipi-watirlangurlu kalu yinya-kurlangu jiyipikingarduyu-kurlangu linpaju milya-pinyi. Jinta-kari jinta-kari kajana

yirdi-mani, ngula kajana nguru-yirrarni yarlu-kurralku.

⁴ “Ngula kajana jiyipikingarduyurlu nguru-yirrarni jiyipi-watiki yarlu-kurra, nyanungu kajana kamparru wapanja-yani. Milya-pinyi kalu nyanungu-nyangu linpa. Kujarlanya kalu puranja-yani purdangirli-wanarluj.

⁵ Yinyarrarlur jiyipi-watirli kulalu-jana purami yapa-kariji. Kajili kanginy-pinyi linpa yapa-karikirlangu, kapulurla jurnta parnka.” ⁶ Jijajirli-jana yimi-ngarrurnu nyampu yimi-nyayirni-wangu jiyipi-kirli yapaku. Kulalu purda-nyangu kujalpa wangkaja, kanginy-pungulpalu.

Jijaji kajana yapaku yulkami Jiyipikingarduyu Ngurrju-piya

⁷ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja yapaku, “Ngajulurlu karna-nyarra yimi junga-nyayirni yimi-ngarrirni. Yapa nyampurula walyangka kalu nyina jiyipi-piya. Manu ngajujurna-jana kiirti-nyayirni-wangu. ⁸ Kujarna ngaju nyampukurra yanurnu, kujakungarntiji purunjunju-wati kalalu yanurnu jiyipiki maninjaku. Ngarilpalu-jana murrumurru-manu jiyipi-watiji. Yinyarrarlur jiyipi-watirli kulalu-jana purda-nyangu wangkanja-kurraju, lawa. ⁹ Ngajujurna kiirti-nyayirni-wangu jiyipi-watikiji. Kajili jiyipiwati yukamirni Kaatu-kurlangu-kurra ngajuwana, kapurna-jana warrawarra-kanyi. Kapulu yukamirra manu wilypi-pardimirni ngaju-wana yungulu marna ngarni. Kulalpa-jana nganangku murrumurru-mantarla yalirlaju.

10 “Purunjunjuju, ngari-ka yanirni jiyipi purungku-maninjaku yungulu-jana pinjarla maju-mani tarnnga-juku. Ngajurna yanurnu yungulu jiyipi-watiji nyina wardinyi tarnnga-juku ngaju-kurlu. 11 Ngajurna Kaatu-kurlangu Ngurrju Jiyipikingarduyu. Kajirla marda warnapari jangkardu yanirni jiyipiki, kajika marda jiyipikingarduyu pinyi. Ngulaju ngula-juku. Ngampurrrpa-juku karna nyina palinjakuju yungurna-jana jiyipiji ngaju-nyangu warrawarra-kanyi. 12 Warrkini-patu-kari, kula kalu ngurrju nyina ngaju-piya Jiyipikingarduyu Ngurrju-piya. Kula kalu-jana jiyipi nyanungurraku nyina, lawa. Kujarlanya, kuja kalu nyanyi warnapari yaninjarni-kirra, yampinjarla kalu-jana wuruly-parnkami jurnta warrawarra-kanja-wangu. Ngula-jangkanya kajana warnaparirliji pinyi jiyipi-watiji, ngula kalurla jurnta parnkami mukulku kuja-purda kuja-purda. 13 Yinya warrkini-patu kula kalu-jana yulka jiyipikiji. Kujarlanya kalurla laniji jurnta parnka warnaparikiji.

14 “Ngajujurna Kaatu-kurlangu Ngurrju Jiyipikingarduyu. Milya-pinyi karna-jana ngaju-nyangu jiyipiji, manu ngaju kajulu milya-pinyi-yijala. 15 Wapirrarlu kaju ngajuju milya-pinyi-nyayirni. Kuja-piyarlu-yijala karna milya-pinyi ngajulurluju. Ngampurrrpa karna nyina palinjakuju yungurna-jana jiyipi ngaju-nyangu warrawarra-kanyi. 16 Ngajulu karna-jana jiyipi panu-kari mardarni, kula kalu nyampurla yartingka nyina. Yaninjarla karna-jana maninjini nyampu-kurra, manu kapujulu

ngaju-nyangu linpa purda-nyanyi. Ngula-jangka kapurna-jana jiyipi panu-jarlu mardarni yurturlurla, manu ngaju jinta kapurna-jana Jiyipikingarduyuju nyina.

¹⁷ “Ngampurrpa karna nyina palinjaku, ngula yungurna wankaru-jarri pina. Kujarlanya kaju Wapirraju yulkami ngajukuju. ¹⁸ Nganangku kulalpaju ngajuju pungkarla, lawa. Kala ngari karnaju ngajuju kutu yinyi yungujulu pinyi. Kujakunyaju Kirdanaju wangkaja. Ngajukuju yungu yartarnarri yungurnaju yapa-kurra yinyi kutu yungujulu pinyi. Manu yartarnarriji yungu pina-wankaru-jarrinjaku.”

¹⁹ Kujalu Juwu-paturlu purda-nyangu Jijaji kuja-kurra wangkanja-kurra, panu-karilirla ngungkurr-nyinaja, manu panu-karilirla kapuru nyinaja. ²⁰ Kapurunju-patulu-jana wangkaja panu-kariji, “Jijajirli-ka juju mardarni! Warungka nyanunguju! Nyiyaku kankulu purda-nyanyi?”

²¹ Yangka-patu kujalurla ngungkurr-nyinaja Jijajiki, wangkajalu, “Kajilpa Jijajirli juju mardakarla, nyarrpakulpa wangkayarla nyiyarn-ingkijarra ngurrjuju? Kajilpa mardakarla, kula marda pampaju ngurrju-mantarla nyanjakuju!”

Juwu-paturlu wiriwirli Jijajiji wurra-maninjarla puta pungu pirli-kirlirli

²²⁻²³ Pirriya-puru Jurujulumurlaju, manu Jijajilpa palka nyinaja purlapakungarnti yirdiji ‘Kanuka’. Parra jintangka, Jijajilpa wapanjayanu Yuwarli Maralypirlaju yirdingkaju ‘Julumunu-kurlangu Yamangka’. ²⁴ Yapa

panu-karilirra turnu-jarrija Jijajiki, manulu payurnu, “Nyangurlanpa-nganpa jungaju wangka yulyurlku-yinja-wanguju? Kajinpa nyina Kaatu-kurlangu Milarninja-warnu Mijaya, kujangu nyampu-kurra yilyajarni, wangkayanganpa ngurrju yungurnangkulu milya-pinyi.”

²⁵ Jijajirli-jana yalu-manu, “Nyurrurna-nyarra yimi-ngarrurnu ngajuju Kaatu-kurlangu Mijaya. Kalankujulu wurra-manu ngungkurr-nyinanja-wangurlu. Ngajukupalangurluju Kirdanarlu yungu warrkiji, manu karnarla warrki-jarrimi nyanunguku. Kujarlanya yungulpankujulu ngajuju milya-pungkarla ngajuju Mijaya.

²⁶ Nyurrurlarlu kula kankujulu ngajuju milya-pinyi. Nyurrurla kula ngaju-nyangu jiyipi, lawa. Kujarlanya kula kankujulu ngajuku wala nyina. ²⁷⁻²⁸ Ngaju-nyangu jiyipirli kajulu linpaju purda-nyanyi, manu karna-jana milya-pinyi. Purami kajulu. Kujarlanya kapulurla jirrnganja nyina wankaru Wapirrakuju tarnnga. Nganangu kulalpa-jana kangkarla ngajukujakuju. ²⁹ Ngajuku Wapirrarluju yungu jiyipi-watiji ngajuku, manu nyanunguju wiri-jiki nyiyarningkijarrakuju. Kulalpa-jana nganangu mantarla nyanungu-nyangu rdaka-jangkaju.

³⁰ Wapirra manu ngaju, ngajarraju jintangka.”

³¹ Ngulalu Juwu-wati wiriwirirli purda-nyangu Jijaji kuja-kurra wangkanja-kurra, pirlili-jana jangkardu manu luwarninjakungarntirli.

³² Jijaji-jana wangkaja, “Ngajurna-jana ngurrju nyinaja yapakuju ngurra nyampurlaju. Kujakunyaju Wapirrarluju yilyajarni nyampu-kurra. Nyurrurlarlunkujulu nyangu-jala ngajuju

warrki-jarrinja-kurraju. Kujarlanya mayi yungunkujulu pinyi nyampurra-kurlurlu pirli-kirlirli?”

³³ Yalu-manulu Jijajiji, “Lawa! Kularnangkulu pinyi warrki nyuntu-nyangu-jangka! Kapurnangkulu pinyi kujanpa yimi punku wangkaja. Nyuntujunpa wati ngari, ngulanpa-nyanu Kaatupajurnu. Kujarlanya kapurnangkulu pinyi nyampu-kurlurlu pirli-kirlirli.”

³⁴ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja, “Nyurrurla-nyangu kuruwarrirla, Kaatuka wangka kuja, ‘Ngajurna-nyarra milarnu yungunkulu-jana wiriwiri nyina ngajupiya ngaju-nyangu yapaku. Ngajupiyarlu yungunkulu-jana miimii-nyanyi. Nyurrurlajunkulu ngaju-piyajala.’”^{*} ³⁵ Kaatukurlangu yimi ngulaju-ka Payipulurlaju junga wangka tarnnga. Wangkaja-jana yapaku, manujana nyanungu-piya-pajurnu jurrku-juku Kaatupiyaju. ³⁶ Kala ngaju, Wapirraju ngajuku wangkaja, manu yilyajarniji nyampu-kurra walya-kurra. Kuja-jangka, nyiyaku kankujulu punku-pajirni. Ngarirnaju Kaatu-kurlangu Kajanyanu-pajurnu. ³⁷ Nyurrurlarlu mayi kankulu rampal-manngu-nyanyi ngaju nganta karnarla waparlku nyina ngajukupalanguku Kirdanakuju purda-nyanja-wangu nganta? Kajilpa junga ngunakarla kuja, ngarijili kutu yampiya wala nyinanja-wangurlu. ³⁸ Nyurrurla kula marda kankujulu ngajukuju ngungkurr-nyina nyarrpa kuja karna wangkami. Ngaju karna warrki-

* **10:34** Nyangka Psalm 82.6

jarrimi ngurrju-nyayirni Wapirra-piya-juku. Kujarlanya yungulpankujulu wala nyinayarla yungunkulu milya-pinyi yangka Wapirra manu ngaju, ngajarraju jintangka.”

³⁹ Kuja Jijaji kuja wangkaja, yungulu nganta Juwu-wati wiriwirli puuly-mardarninjarla yir-rakarla rdakungka, ngari-jana jurnta yanu. ⁴⁰ Nyanunguju pina-yanu murrarninginti karru Jurdunurla yangka-kurra-yijala kuja kala-jana Jaanu Papitajirli wankarurlu-wiyi yapa ngapangka papitaji-manu. Nyinajalpa ngulangka-wiyi-jiki ngari witalku. ⁴¹ Kujalpa yinyarla nyinaja, yapa panulurla yanurnu. Wangkajalpalunyanu, “Jaanurlu kula-nganpa yapaju ngurrju-manu Kaatu-kurlangu yartarnarri-kirlirli. Kala nyiyarningkijarra kuja-nganpa yimi-ngarrurnu Jijaji, ngulaju junga.” ⁴² Panu-jarlu yapalpalurla wala nyinaja Jijajikiji ngulangka-juku.

11

Yimi wati-kirli yirdi-kirli Lajuru-kurlu kuja palinja-warnu pina-wankaru-jarrija

¹⁻² Wati yirdi Lajuru nyinajalpa kirri witangka yirdingkaju Pijinirla. Nyinajalpa nyanungukupurdangka-jarra-kurlu Miiri manu Maarta-kurlu. Nyampuju Miiri yangka-juku ngaka kujarla Jijajiki wirliyarla winjurnu jara parntirrpantirpa, yangka-juku kuja Jijaji wirliya maparnu jurrungku pardunamaninjaku. Parra jintangka, Lajuruju nyurnu-jarrijalku. ³ Kuja Lajuru nyurnu-jarrija, nyanungukupurdangka-jarrarlu-pala yapa

jinta yilyaja yimi-kirli Jijaji-kirra. Yapa yali wangkajarla Jijajikiji, “Warlalja-Wiri, nyuntu-nyangu wungu-warnu Lajuruju-ka nyurnu-nyayirni nyina.”

⁴ Jijajirla wangkaja nyanungukuju, “Yuwayi, junga kujaju. Kula tarnnga palimi, lawa. Nyanunguju nyurnu-jarrija yungulu yapangku milya-pinyi Kaatu kuja-ka pirrjirdi-nyayirni nyina manu yungulurla nyanunguku kaja-nyanurlanguku pulka-pinyi.”

⁵ Jijajilpa-jana yulkaja-nyayirni Maartaku manu nyanungukupurdangkaku Miiriki manu Lajuru. ⁶ Kuja Lajuru purda-nyangu nyurnu, kula kapanku yanu, lawa. Murnmalpa nyinaja ngulangka-juku parra jirramaku. ⁷ Ngula-jangka, Jijaji-jana kurdungurlu-patuku wangkaja, “Pinarlipa yani Jurdiya-kurra.”

⁸ Wangkajalurla, “Tiija, pirrarni-kari kujalpanpa Jurdiyarla nyinaja, yapangkungkulu nyuntuju puta pungu pirli-kirlirli. Niyiyaku kanpa pina-yani yali-kirraju?”

⁹ Jijajirli-jana yalu-manu, “Purda-nyangkajulu! Kuja-ka wanta pardimirni mungalyurru, yurirrimi-ka nguru-wana kakarrara-ngurlu karlarra-kurra yukanjakungarntiji. Kuja-puruju wanta kuja-ka jankami, yapangkuju kalu niyarningkijarra nyanyi warrajarlu, manu kalu wapami rampal-wantinja-wangu. ¹⁰ Kuja-ka wanta yukamirralku, ngula-jangka munga-jarrimilki-ka. Nganangku kula-ka nyanyi niyiarlangu, lawa. Manu kaji yapa wapami mungangka, kapu rampal-wantimi.”

¹¹ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja, “Ngalipanyangu wungu-warnu Lajuruju-ka jardalku ngunami. Yakarra-maninjini karna.”

¹² Wangkajalurla, “Warlalja-Wiri, kuja-ka nyanungu ngari jarda ngunami, kapu ngurrju-jarrimilki.”

¹³ Kurdungurlu-paturlulu rampal-manngunya ngula nganta Lajuruju jarda-juku. Kuja-jana Jijajirli yimi-ngarrurnu Lajuru nganta jarda, yimi-ngarrurnulpa-jana ngurrjungku kuja Lajuru nyurru-juku palija. ¹⁴ Ngula-jangka, wangkaja-jana, “Yuwayi, Lajuruju nyurru palija. ¹⁵ Ngajurna wardinyi kujarna ngajuju nyampurula-juku nyinaja yaninja-wangu. Kajirna marda yantarla Lajuru-kurra pirrarnipardu-kari, ngulaju kulankujulu ngungkurrnyinayarla. Yanilki karna yungunkujulu ngungkurr-nyinalku. Yanirlipa!”

¹⁶ Jinta kurdungurlu Tamiji, yirdi-kariji Titimaji. Wangkaja-jana panu-kariki kurdungurluku, “Yanirliparla jirrnganja ngalipa-nyangu Tiijaku yungurliparla jirrnganja palimi nyanunguku!”

Jijajirli Lajuru wankaru-manu palinja-warnu

¹⁷ Kuja Jijaji yanurnu Pijini-kirra, yapangkurla yimi-ngarrurnu kujalpa Lajurukurlangu palka ngunaja pirnkingka murntupala parraku. Yirrarnulu yalirla. ¹⁸ Yali kirri Pijini, ngulaju kutu kirri wiriki Jurujulumuku.

¹⁹ Panu-jarlu Jurdiya-wardingki yapalu-jana

yanurnu Maartaku manu Miiriki yungulu-palangu jirrnganja yulami yungu-pala wajampawangu nyina nyanungukupurdangka-ngurlu Lajuru-ngurlu kuja-pala wajawaja-manu.

²⁰ Maartarlur purda-nyangu Jijajijilpa yanurnu-juku nganta yirdiyirla, wapirdirla yanu kulkurru. Miiriji nyinaja-jukulpa yuwarlirla.

²¹ Kuja nyangu Jijaji, wangkajarla, “Warlalja-Wiri, kajinpa nyuntu kapanku-juku yantarlarni, kula paliyarla ngajukupurdangkaju. Kapu wankaru-juku nyinayarla. ²² Ngulaju ngulajuku. Milya-pinyi karna kajinpa Kaatu payirni nyiyaku, kapungku purda-nyanyi. Kajikangku yartarnarrirlangu yinyi ngajukupurdangka yakarra-maninjaku.”

²³ Jijajirla wangkaja, “Nyuntukupurdangka kapu pina-wankaru-jarrimi!”

²⁴ Maartarla wangkaja, “Junga kujaju! Milya-pinyi karna kapu wankaru-jarri pina kaji walya nyampu lawa-jarrimi.”

²⁵ Jijajirla wangkaja, “Ngajurna Wankaru-yinja-panu. Ngajulurlu jintangu karna-jana yapaju wankaru-mani yungulu nyinami Kaatu-kurlu tarnnga. Walya nyampurla, panu-juku kapulu palimi. Ngana-puka kuja kaju wala nyina ngajuku, ngulaju kapurna wankaru-mani pina nyampuju yapa yungu Kaatu-kurlu tarnngalku nyinami. ²⁶ Yapa yali kuja kaju ngajuku wala nyina manu kuja-ka nyina Kaatu-kurlu, kula yarda palimilki. Ngungkurr-nyina mayi kanpajurla yimiki kuja karnangku wangkami?”

²⁷ Maartarlur yalu-manu, “Yuwayi, Warlalja-Wiri! Milya-pinyi karnangku nyuntuju Mijaya

Kaatuku Kaja-nyanu. Nganimpalparnangkulu tarnnga-nyayirni pardarnu nyuntukuju nyampukurraku walya-kurra yaninjarnikiji kankarlarra-jangkaku.”

²⁸ Ngula-jangka, Maartarla pina-yaninjarla Miiriki wuruly-wangkajarla, “Tiija yanurnu nyampu-kurra, nyuntuku nganta yungungku wangkami.” ²⁹ Kuja Miirirli kuja-kurra purdanyangu, wapirdirla yanu Jijajiki nyanjaku kulkurru-kurra ³⁰ Jijajijilpa murnma-juku yangkangka-juku karrija kuja Maartarlu nyangu kamparrurlu-wiyi. ³¹ Yapa panu-kari kujalpalu nyinaja manu yulaja Miiri-kirli, ngulangkujulu nyangu yuwarli-ngirli kuja yarnkajarra. Manngu-nyangulu kula-nganta yanu nyanungkupurdangka-kurlangu pirnki-kirra yulanjaku. Ngulalu karrinja-pardinjarla puraja.

³² Miirirla rdipija Jijajiki kulkurru yirdiyirla, ngularla parntarrinjarla wangkaja, “Warlalja-Wiri, kajinpa nyuntu kapanku-juku yantarlarni, kula paliyarla ngajukupurdangkaju. Kapu wankaru-juku nyinayarla.”

³³ Kuja-jana Jijajirli nyangu Miiri manu yapa-patu yulanja-kurra, nyanunguju wajampa-jarrija-nyayirni. ³⁴ Payurnu-jana, “Nyarrpararlankulu milyingka yirrarnu?”

Ngulalu yalu-manu, “Yantarni nganimpakurlu, Warlalja-Wiri. Kapurnangkulu milkiyirrarni pirnki kujarnalu yirrarnu.” ³⁵ Jijaji yulanjaku rdirri-yungu. ³⁶ Ngulalu-nyanu yapaju

wangkaja, “Nyangkalu! Jijaji-ka yulami-yijala. Mardalparla yulkaja-nyayirni!”

³⁷ Panu-kariji wangkaja, “Yuwa! Yangka kuja pampa ngurrju-manu nyanjaku, nyiya-jangkarlu yampija Lajuru nyurnu-juku ngurrju-maninja-wangurlu?”

³⁸ Jijajilpa wajampa-nyayirni-juku karrija. Yanu yapa-patu-kurlu pirnki-kirra. Pirli kapurdu wiri-piyalparla yaarlpa-karrija rurrpakuju yapa yukanja-kujakuju. ³⁹ Jijaji-jana wangkaja, “Yirntikalu ngula pirli wiri pirnki-kijaku!”

Maartarla wangkaja, “Waraa! Kuja-wangu, Warlalja-Wiri! Ngajukupurdangkaju murntupalaku parraku ngunaja nyurnuju. Kajika pukulyu-parntimi pirnkiji!”

⁴⁰ Jijajirla wangkaja, “Yuwa! Nyurrurnangku wangkaja kamparru-wiyi ngajuku wala nyinanjaku. Kajinpaju wala-juku nyinami, ngulaju kapunpa nyanyi Kaatu-kurlangu yartarnarri wiri-jarlu-juku.” ⁴¹ Jungajukulu yurnturnu pirli wiriji pirnki-kijakuju. Ngula kankarlarra-kari nyangu Jijajirli, ngularla wankajalku Kaatuku, “Kirdana, yati-wangka karnangku kuja kanpaju ngaju purda-nyanyi. ⁴² Kuja karnangku ngajulu wankami, purda-nyanyi kanpaju. Kilji karnangku wankami yungujulu yapangku purda-nyanyi nyuntu-kurra wangkanjakurra yungulu milya-pinyi nyuntulurlunpaju yilyajarni nyampu-kurraju.”

⁴³ Nyampu-jangkaju, Jijaji purlaja, “Lajuru, yantarni pirnki-jangka!” ⁴⁴ Junga-juku, wilyipipardija Lajuru pirnki-jangkaju pulya-nyayirni. Kula jungarni wapayarla. Waku-jarra manu

mirriji-jarra nyanungu-nyangu ngulajulu wayurnu muku pijijirli, ngularla yinngirrir langu wapirrija. Jijaji-jana wangkaja yapa-patuku, “Yalyi-mantalurla yungu rarralypalku wapami.”

Wiriwirilpalurla jangkardu jaaly-manu Jijajiki yungulu pakakarla

Matthew 26.1-5, Mark 14.1-2, Luke 22.1-2

⁴⁵ Yapa-patu kujalu yanu Miiri-kirlangukurra yuwarli-kirra, kamparru-wiyili nyangu Jijaji Lajuru milyi-jangka pina-wankarumaninja-kurra. Kuja-jangka milya-pungulu nyanunguju Mijaya. ⁴⁶ Panu-kari yapalu yanu Jurujulumu-kurra kujalpalu Parajipatu nyinaja. Yimi-ngarrurnulu-jana Parajipatuku kuja Jijajirli Lajuru wankarumanu. ⁴⁷ Ngulalu Parajipatu jinta-jarrija maralypikingarduyu-patu-kurlu wiriwiri-kirli manu panu-kari kanjulukungarduyu-patukurlu. Payurnulu-nyanu, “Nyarrpa-manirlipa nyampu wati? Nyiyarningkijarrarla-ka ngurrjunyayirni warrki-jarrimi Kaatu-kurlangu-kurlu yartarnarri-kirli. ⁴⁸ Kajirlipa yampimi warlapajirninja-wangurlu, yapangku kapulu milyapinyi nyanunguju Mijaya. Ngula kapulu-ngalpa Ruumu-wardingki-wati kulu-jarrimi. Kapulu yaninjarla Yuwarli Maralypi maju-maninjirni manu ngalipa Juwu-paturlangu!”

⁴⁹ Kanjulukungarduyu-paturla, wati jintalpa nyinaja yirdiji Kayupu. Maralypikingarduyu Wirilpa nyinaja Ngardarri-kirlangu. Wangkaja-jana wati-patuku, “Nyurrurlaju warungkanayayirni! ⁵⁰ Nyiya-jangka kankulu ngurrpa-juku

nyinami? Kajirlipa pinyi nyampu wati jinta, ngula-jangka Ruumu-wardingki-paturlu kapulu-ngalpa Juwu-patu yampimi pinja-wangurlu. Kala kajirlipa yampimi pinja-wangurlu, kapulu-ngalpa muku pinyi panu-juku! Kuja-kujakunya-parlipa pungkarla!” ⁵¹ Kuja Kayupu kuja wangkaja, kulalpa ngari nyanungu-nyangu yimi wangkaja, lawa. Marlaljalparla wangkaja Kaatuku. Yimi-ngarrurnulpa-jana panu-kariki wati-patuku kapu jalangu-kari nganta palimi Jijajiji yungulu Juwu-patu panu-kari wankaru nyina. ⁵² Yuwayi, Jijaji junga palija kula Juwu-patuku-puka. Palija yungu-jana Kaatu-kurlangu yapa jinta-kurra kanyirni yapa kuja kalu ngurra-kari ngurra-karirla nyina. ⁵³ Ngula-jangka, Juwu-patulpalu wiriwiri warrarda jinta-jarrija wuruly-wangkanjaku nyarrparlu yungulu Jijaji pinyi.

⁵⁴ Milya-pungulpa-jana Jijajirliji kujalpalurla jangkardu wangkaja Juwu-patu pinjaku. Kuja-jangkanya, kulalpa wapaja yarlu-wanaju Jurdi-yarlaju, lawa. Yanu ngurra jinta-kari-kirra yirdi-kirraju Yipirayimi-kirra kutu jiljakuju. Nyinaja yalirla nyanunguku kurdungurlu-patu-kurlu.

⁵⁵ Kutulkulpa karrinja-yanu Juwu-patu-kurlangukuju Purlapa Wirikiji Pajapakuju. Panulpalu Juwu-patu yanurnu Jurujulumu-kurraju ngurra-kari ngurra-kari-ngirli. Yanurnulu yungulu-nyanu wurdujarra-manipurlapakungarnti. Kuja-jarrija kalalu Juwu-patuju purlapakungarntiji. ⁵⁶⁻⁵⁷ Maralypikingarduyu-paturlu wiriwirirli manu Paraji-paturlu nganta yungulu Jijaji

puuly-mardakarla. Jungajukulu-jana wangkaja yapa-patukuju, “Kajinkili Jijaji nyanyi, yimi-ngarrirninjintarnili-nganpa!” Ngula-jangkaju, yapangkujulpalurla warrurnu Jijajikiji. Kujalu turnu-jarrija Yuwarli Maralypirla, wangkajalunyanu, “Lawa mayi marda kapu Jijajiji nyinamirra nyampu-kurra yaninjarni-wangu?”

12

Miirirli jararla winjurnu parntirparntirpa ngurrju Jijajiki wirliyarla

Matthew 26.6-13, Mark 14.3-9

¹ Jarrirtiyirla Purlapa Wiri Pajapakungarnti, Jijaji pina-yanu kirri wita-kurra Pijini-kirra, yangka ngurra kuja kala Lajuru nyinaja, yangka kuja Jijajirli wankaru-manu palinja-warnu. ² Jijaji-kirlangu yipilji-patulurla wangkaja miyiki ngarninjaku nyanungurra-nyangu yuwarlirlaku. Lajuru, palka-yijala nyinaja, manulpa-jana nyanungukupurdangkarlu Maartarlu miyi purranjarla yungu.

³ Ngula-jangka, Miirirli manu jara parntirparntirpa kuja payi-manu kamparrurlu-wiyi tala panu-kurlurlu. Winjurnurla jara parntirparntirpaju Jijaji-kirlangu wirliyarla. Ngulalpa wakurlu-kurlurlulku wirliyaju yaru-pungu. Manu panu yapa kujalpalu yuwarlirla nyinaja, parnti-nyangulpalu ngurrju-nyayirni.

⁴ Yangkalpa jinta kurdungurlu Jutuju Yikariya, palka-yijala nyinaja. Nyanungurlunya-jana yangkaju ngaka Juwu-patu wiriwiri jangkardu ngarrurnunjunu Jijajikiji. ⁵ Kuja

Jutujurlu nyangu Miiri kujarla jara winjurnu Jijaji-kirlangu wirliyarla, payurnu-jana yapa panu-kari, “Nyarrpaku jaraju yiily-ngarnu yalumpurluju karntangku? Yungu-jana yapa ngalya-kariki jali-mantarla 300-palaku pirli yaltiri talaku yungu-jana ngula-jangkaju warru yungkarla tala-wanguku marlajarraku.”

⁶ Nyarrpaku-yijala Jutuju kujaju wangkaja? Kulalpa-jana yapaku tala-wanguku yulkaja, lawa. Kala Jutujurlu talaju yakujurla mardarnu kurdungurlu-patu-kari-kirlangu, manu kala-jana purungku talaju jurnta manu yakuju-jangkaju nyanja-wangurla. Ngarilpa nyanunguju nyinaja purunjunju Jutujuju. Kujarlanya Miiriji punku-pajurnu.

⁷ Jijajirla wangkaja, “Wiyarrpa yampiya! Kularla kulu-jarriya wiyarrpaku! Ngaka kajirna milyingka nguna, Miirirli yungu pina-manngu-nyanyi kujaju jara winjurnu wirliyarla manu kujaju yaru-pungu wakurlu-kurlurlu.

⁸ Nyampurla ngurungka, jaya-kurra kapunkulu-jana mardarni marlajarraju yapaju tala-wanguju tarnngangku-juku. Ngajulu kulankujulu mardarni tarnngangku nyampurlaju.”

*Maralypikingarduyu wiriwirilpalurla
jangkardu wangkaja Lajuruku tarnnga-kurruku
pinjaku*

⁹ Juwu-paturlulu panungku purda-nyangu Jijaji ngantalpa Pijinirla-juku nyinaja, ngulalurla yanu nyanjaku. Lajururlangukulurla yanurnu nyanjaku yangka kuja Jijajirli pina-wankarumanu. ¹⁰ Kuja-jangka, maralypikingarduyu-patu

wiriwirili jinta-jarrija yungulu Lajururlangu pinyilki nganta. ¹¹ Juwu-paturlu panu-karirilili purda-nyangu kuja Jijajirli pina-wankaru-manu Lajuru. Kuja-jangkanyalu-jana yapaju jurnta nyinaja ngungkurr-nyinanja-wangu maralypikingarduyukuju. Ngulalpalurla Jijajikilki walaju nyinaja.

Jijaji kuja yukajarra Jurujulumu-kurra

Matthew 21.1-11, Mark 11.1-11, Luke 19.28-40

¹² Parra-karirlaju, Jijajiji yarnkajarra Jurujulumu-kurra-pinangu. Panu-jarlu Juwupatu, kujalu yanu Jurujulumu-kurra Purlapaku Pajapaku, purda-nyangulu kujalpa Jijaji yanurnu. ¹³ Ngulalu parrka-wati pajurnu watiya-jangka, ngulalurla wapirdi yanu Jurujulumu-ngurluju Jijajikiji. Purlanja-yanulpalu, “Pulka-pinyirli-parla Kaatuku! Wati nyampuju kuja Kaaturlu milyarninjarla yilyajarni yungu-ngalpa Kingi nyina ngalipaku Yijirali-pinkiki, ngulaju karla marlaja nyina wardinyi-nyayirni!”*

¹⁴ Ngula Jijajirli nyangu tangkiyi yirdiyi-wana karrinja-kurra. Ngula warrkarnu purdangirli purturlurla, ngula yirdiyi-wana yanu. Nyampuju yangka-juku yimi kujalu Payipulurla yir-rarnu:

¹⁵ “Nyurrurla yapa Jurujulumu-wardingkipatu, kulalu lani-jarriya! Nyampunya-ka yanirni nyurrurla-nyangu Kingiji! Yanirni-ka tangkiyirla!”*

* **12:13** Nyangka Psalm 118.25-26 * **12:15** Nyangka Zechariah 9.9

16 Kujalu kuja-kurra kurdungurlu-paturlu purda-nyangu, kulalu milya-pungu nyiya-jangka kujalpalurla yapa-paturlu pulka-pungu. Payurnulu-nyanu, “Nyiya-jangka kalurla pulka-pinyi Jijajikiji? Nyiya-jangka-ka yanirni tangkiyirlaju?” Ngaka yangka kuja Kaaturlu pina-wankaru-manu Jijaji, ngula pina-kangu yartarnarri wiri-kirli nguru-nyayirni-wangu-kurra, ngulalu yimi yinya Jijaji-kirli manu tangkiyi-kirli Payipulurla kulpari manngunya. Kulpari manngu-nyangulu yangka kujalpalurlajinta yapangku pulka-pungu Jijajiki.

17-18 Nyiya-jangkalurla yapaju Jurujulumu-ngurluju wapirdi yanu Jijajikiji? Yapa panukarijilpalu nyinaja Jijaji-kirli kamparru-wiyi Pijinirla. Nyangulu kujarla Lajuruku purlaja yungu wilypi-pardimi pirnki-jangka. Junga! Nyangulu Jijaji kuja Lajuru pina-wankaru-manu. Ngula-jangkajulu pina-yanu Jurujulumu-kurra, manu yimi-ngarrurnulu-jana yapaku Jijaji. Yapangku Jurujulumu-wardingki-paturlulu purda-nyangu Jijajirli kuja Lajuru wankaru-manu yartarnarri-kirlirli. Kuja-jangkakulurla wapirdi yanu Jijajikiji. 19 Kujalu-jana Paraji-paturlu nyangu kuja-kurra, wangkajalu-nyanu, “Waraa! Nyarrpa-jarrimilkirlipa? Kulalparlipa-jana yapaju warla-pajikarla Jijaji puranja-kujakuju!”

20 Juwu-wangu-paturlangulpalu nyinaja Jurujulumurlaju, yanurnulurla Kaatuku pulka-pinjaku purlapa-puru Pajapa-puru. 21 Yangka kurdungurlu yirdiji Pilipirlangulpa nyinaja yangka Pijata-wardingki yangka Kaliliyirla, ngula-wardingkilpa nyinaja

Jurujulumurlaju. Ngulalurla Juwu-wangu-patu yaninjarla wangkaja, “Yuwayi, yungurnalurla nganimparlangu Jijajikiji wangka.” ²² Ngulajangka, Pilipirla yaninjarla wangkaja Yanturuku Juwu-wangu-patu-kurlu. Mapirri-palarla wangkaja Jijajikiji.

²³ Jijaji-jana wangkaja, “Yuwayi, ngaka Kaaturlu kapu-jana milki-yirrarni nyanungu-nyangu Yapa-nyayirni-wangu yapaku yungulu milya-pinyi nyanunguju pirrjirdi-nyayirni.

²⁴ Junga karna-nyarra wangkami. Kajilpa yapa jintangku mardakarla ngurlu jinta, manu kajilpa mardakarla-juku yinya ngurlu walya-kurra yirrarninja-wangurlu, yapa yinyarlu kapu mardarni jinta-mipa ngurluju, kula panu. Kala kaji yirrarni yinya ngurlu walya-kurra, kapu ngurlu yinyaju linji-jarrinjarla palimi. Ngula-ka wankaru-jarrinjarla pina-pardimi. Jintangku ngurlungku-ka panu-

mani ngurlu-wati. ²⁵ Nyampurla walyangka, yapa ngalya-karirli kalu manngu-nyanyi kuja, ‘Ngaju marda kajikarna palimi. Kuja-kujaku kapurnaju ngaju-miparlu warrawarra-kanyi.’ Kaji nganangku-puka kuja manngu-nyanyi, ngulaju kapu pali. Panu-kari yapangku kalu manngu-nyanyi kuja, ‘Kularnaju ngaju-miparlu warrawarra-kanyi, lawa. Yungurna-jana panu-karirlanguku yulkami.’ Kaji nganangku ngurrju manngu-nyanyi kujarlunya, kapurla yinya yapa jirranganja nyina wankaru Kaatuku tarngajuku. ²⁶ Kajiji ngana-puka ngajuku warrki-jarrimi, kamparruju yapangku yinyarlu yunguju purami-wiyi. Warrkini-wati kapujulu ngaju-

kurlu-juku nyina kajirna nyarrpara yani. Kajiji ngana ngajuku warrki-jarri, Wapirrarlu kapu ngurrju-pajirni.”

Jijaji-jana wangkaja kurdungurlu-patuku yangka kapu nyanunguju ngaka palimilki

²⁷ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja nyanungu-nyanguku kurdungurlu-patuku, “Ngajujurna miyalu majulku. Nyarrparna-nyarra wangkami? Yapa-paturlu kapujulu murrumurru-maninjarla pinyi ngajuju. Kulalparna Wapirraju payikarla nyanungurraku warla-pajirninjaku, lawa. Kujakunyarna yanurnu walya nyampu-kurra. ²⁸ ‘Wapirra, milki-yirraka-nyanu yapa-kurra yungungkulu milya-pinyilki nyuntuju jungarni-nyayirni!’ ”

Ngula Jijaji kuja wangkaja, Kaaturla wangkaja nguru-nyayirni-wangu-ngurlu nyanungu-nyangu-ngurlu, “Yuwayi, nyurru milki-yirrarnurnaju yapa-kurraju, manu karnaju yarda milki-yirrarni yapaku yungujulu milya-pinyi ngajuju jungarni-nyayirni.” ²⁹ Kujalu yapangku linpa purda-nyangu, ngulalu manngunya-nyangu kula-ngantalparla ngapaku maarrmaninjarla manu wangkanjarla wapaja. Panu-karirli manngu-nyangulu kula-ngantarla marramarra-juku wangkaja Jijajikiji.

³⁰ Jijaji-jana wangkaja, “Yuwa, manngunya-nyanyi mayi kankulu ngajuku ngantaju wangkaja yungurna milya-pinyi? Lawa! Nyurrurlaku-nyarra wangkaja yungungkulu milya-pinyi nyanunguju pirrjirdi-nyayirni.

³¹ Purda-nyangkajulu! Kaaturlu kajana yapaju

miimii-nyanyi ngurrju marda maju japa kalu nyina. Juju Ngawu-ka wiri nyina yapaku nyampurla walyangka. Kala jalangu Kaaturlu-ka nyanunguju kijirni. ³² Yapangku kapujulu jarna-mani walya-jangka. Kajijili jarna-mani kujarlu, yapa karnaju ngaju-kurra-mani panu-juku.” ³³ Junga kujaju. Nyampu yimi Jijajirilpa-ngalpa yapa jintawarlayiki yimi-ngarrurnu kamparru-wiyi kapu-ngalpa yangka nyanunguju palimi warntawarntarla.

³⁴ Ngulalurla yapaju wangkaja Jijajiki, “Yuwa! Wangkami-ka ngalipa-nyangu Payipulurla Mi-jaya nganta kapu wankaru nyina tarnnga-juku. Nyiyakulkunpa wangkaja yapangku nganta kapulu pinjarla yirrarni Kaatu-kurlangu Yapan-yayirni-wangu warntawarntarla? Wangkayanganpa ngana yinyaju Yapa-nyayirni-wangu?”

³⁵ Jijajirli-jana yalu-manu, “Jarra-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu kapu nyina nyurrurla-kurlu ngari witaku-mipa. Nyurrurlalpankulu nyinakarla jungarni Jarra-nyayirni-wangurla. Kajinkili warntarla nyina, kapunkulu nyina yapa panu-kari-piya kuja kalu mungangka nyina. Ngana-puka kuja-ka wapami mungangka, ngulaju pampa nyiya nyanjawanu. ³⁶ Walalurla nyinaya Jarra-nyayirni-wanguku. Kapu nyina nyurrurla-kurlu ngari witaku-mipa. Kajinkilirla wala nyina Jarra-nyayirni-wanguku, ngulaju kapunkulurla nyina yaliki Jarra-nyayirni-wanguku.” Ngula kuja wangkaja, Jijajirli-jana yapaju yampinja-yanu, manulpa-jana jurnta yaninjarla jurnta nyinaja yangarlulku.

³⁷ Nyampuju junga. Jijaji ngurrju warrki-jarrija Kaatu-kurlangu yartarnarri-kirli yapa pannungka yungulu nyanyi. Wala-wangulpalurla nyinaja kapuru nyinanjarla. Kulalu milya-pungu nyanunguju Mijaya. ³⁸ Nyampuju yimi jurrku-juku nyurru-warnu kuja Yijayarlu yirrarnu Jijajikirli. Yimiji junga-jarrija. Yijayarlu yimi nyampurra yirrarnu:

“Warlalja-Wiri, ngana-nganpa ngungkurnyinaja kujarnalu-jana nyuntu-nyangu yimi yimi-ngarrurnu? Lawa! Nganakunparla milki-yirrarnu nyuntu-nyangu yartarnarriji? Kula nganaku, lawa!”*

³⁹⁻⁴⁰ Yijayarlu yimi-kari yirrarnu nyurru-wiyi: “Kaaturlu-jana yapa pampa-manu nyanja-kujaku, manu-jana langa-pati-manu purda-nyanja-kujaku. Kala nyiyaku? Kuja-karrarlu-jana warla-pajurnu yungulu ngurrpa-juku nyina warrki nyanungu-nyangu nyanja-wangu manu yimi nyanungu-nyangu purda-nyanja-wangu. Kujarlanya, kulalurla pina-yanurnu Kaatu-kurra, kula-jana nyarrparlu pina-ngurrju-mantarla, lawa.”*

Kujanya Yijayarlu nyurru-wiyi yirrarnu. Kujajangkanya, kulalurla Juwu-patu wiriwiri wala nyinaja Jijajiki. ⁴¹ Nyiya-jangkarla yirrarnu Yijayarluju yinyaju yimi? Nyurru-wiyi, Kaaturlurla

* **12:38** Nyangka Isaiah 53.1

* **12:39-40** Nyangka Isaiah 6.10

yimi-ngarrurnu nyanungukuju Jijaji. Yimi-ngarrurnurla Jijaji kapu yartarnarri wiri-jarlu-kurlu nyina. Kuja-jangkanya, Yijayarluju yimiji yirrarnu Jijaji-kirliji.

⁴² Ngalya-karirli Juwu-paturlu wiriwiririli milya-pungu nyanunguju Mijaya. Yimilpalu nyanungurrarlu mardarnu, kulalu-jana yapa warru ngarrurnu kuja ngantalurla Jijajiki ngungkurr-nyinaja. Lani-jarrijalpalu Parajipatu-kujaku. Kajili warraja wangkayarla Jijaji-kirli, Parajipaturlu kapulu-jana kurnta-ngarrirninjarla yilyayarla Juwu-kurlangu jaaji-ngirli. ⁴³ Kajili-jana yinya wiriwirirli yimi-ngarrikarla warrajarlu kuja ngantalurla Jijajiki ngungkurr-nyinaja, ngulaju kapu-jana Kaatuju wardinyi-jarriyarla. Kala lawa. Yinya wiriwirirlijilpalu manngu-nyangu nyarrparlu yungulu-jana Parajipatuju wardinyi-mantarla.

Jijaji yanurnu walya nyampu-kurra yapaku muurl-mardarninjaku palinja-kujaku

⁴⁴ Jijaji kilji-nyayirni wangkaja, “Ngana kajiji wala nyina ngajuku, yungurla Kaaturlanguku walaju nyina, yangka kujaju nyampu-kurra yilyajarni. ⁴⁵ Nganangku kuja kaju nyanyi, ngulaju-ka nyanyi yangkarlangu kujaju ngaju yilyajarni. ⁴⁶ Ngajurna yanurnu walya nyampu-kurra yungurna Jarra-nyayirni-wangu nyina yapaku. Ngana kuja kaju wala nyina, yapa yinya kula nyina munga-piyarla Kaatuku milyapinja-wangu, lawa. Yanurnurna yungulu yapa nyina Jarra-nyayirni-wangurla Kaatu milyapinja-karra. ⁴⁷ Kajili yapangku purda-nyanyi

ngaju-nyangu yimi, kajili purda-nyanjarla yampimi, kularna-jana miimii-nyanjarla punku-pajirni, lawa. Kularna walya nyampukurra yanurnu yapaku punku-pajirninjaku. Yanurnurna yapaku muurl-mardarninjaku palinja-kujaku. ⁴⁸ Kajiji nganangku wurramani, yimi kajili ngaju-nyangu yampimi, ngaka kapurna-jana miimii-nyanjarla punku-pajirni. Kapurna-jana miimii-nyanjarla payirni kujarlu, ‘Purda-nyanjarla mayinpa puraja junganku ngaju-nyangu yimiji?’ ⁴⁹ Kula karna-nyarra ngaju-nyangu-mipa yimiji yimi-ngarrirni. Ngajukupalangurlu kujaju nyampukurra yilyajarni, nyanungu kaju wangkami nyarrpa wangkanjaku. Kuja-juku karna-nyarra yimi-ngarrirni. ⁵⁰ Kajinkili purda-nyanjarla purami yimi kujaju ngajukupalangu wangkaja, kapunkulurla wankaru tarnnga-juku jirrnganja nyina. Kuja-jangkanya karna-nyarra wangka nyarrpa kuja kaju nyanungu ngajuku wangkami.”

13

Jijajirli-jana wirliya parljurnu nyanunguku kurdungurlu-patu

¹ Juwu-paturlupalu murnma-juku wurdujarra-manu Purlapa Wirikingarnti Pajapakungarnti parra-karirlakungarnti. Milya-pungulpa-nyanu Jijajirli yangka kuja kapu palinjarla yampinja-yani nyampu walya nyanungukupalangu-kurrarlu. Nyampurula walyangka, Jijajilpa-jana yapakuju yulkaja

kujalpalu nyanungu puraja. Yuwayi, yangka kujalpa palinjakungarnti waraly-karrija warntawarntarla, yulkaja-jukulpa-jana.

² Yangka Pajapa Purlapakungarnti, kuja wanta yukajarra, Jijaji manu kurdungurlu-patulu jinta-jarrija. Miyilpalu ngarnu. Kurdungurlu Jutuju Yikariya palkalpa nyinaja, kaja-nyanu Jimani Yikariya-wardingki-kirlangu. Nyurru-jukurla wuruly-wangkaja Juju Ngawuju Jutujukuju yungurla jikajika-jarrinjarla Jijajiki jangkardu ngarririnjinini.

³ Milya-pungulpa-nyanu Jijajirliji yangka kuja yanurnu Kaatu-jangka manu yangka kapu pina-yani-yijala Kaatu-kurra. Milya-pungulpa yangka kujarla Wapirrarlu yungu yartarnarri wiri yapaku wiri nyinanjaku.

⁴ Junga, kujalpalu murnma-juku ngarnu, Jijajirli-nyanu yakarra-pardinjarla kirrirdi jaati-piya jimanta-jangka yalyi-manu, manu yirrarnu walyangka. Ngula-nyanu tawurlu yirrarnu wartirli-wana.

⁵ Ngula ngapalku maninjarla winjurnu parraja-kurra, ngulalpa-jana parljurnu warru wirliya kurdungurlu-patu, ngulalpa-jana parduna-manu tawurlu-kurlurlu.

⁶ Ngularla Jijaji yanurnu Piitaku, Piitarluju payurnu, “Warlalja-Wiri, kapunpaju mayi ngajurlangu wirliya parljirni?”

⁷ Jijajirli yalu-manu, “Jalangu kula kanpa milya-pinyi nyiya-jangka kuja karnangku wirliya parljirni. Ngaka kapunpa milya-pinyi.”

⁸ Piitarlu nyanunguju warla-pajirninjarla ngarrurnu, “Lawa, kulaju ngaju-nyangu wirliya parljika!”

Jijajirla wangkaja, “Kajirnganku yampimi wirliya parljirninja-wangurlu, kulanpaju ngajuku nyina!”

⁹ Ngularla Jimani Piitalku wangkaja, “Warlalja-Wiri, kulaju wirliya-mipa parljika! Rdaka manu jurrurlanguju parljika!”

¹⁰ Jijajirla wangkaja, “Kuja kalu-nyanu yapangku parljirni, ngulaju kalu kirlka-nyayirnilki nyina. Kula kalu-nyanu kapankurlu pina-parljirni. Kajili walyangka wapa, marda wirliya-mipa kalu-nyanu parljirni. Nyurrurlajunkulu ngurrju manu kirlka, jinta-mipa kirlka-wangu.”

¹¹ Nyiyaku Jijajiji kujaju wangkaja? Nyurrualalpa milya-pungu yangka kapurla jinta kurdungurlu jangkaru parnka yimi-kirli nyanunguku jangkaru. Kuja-jangkanya-jana wangkaja kurdungurlu-patukuju yangka kujalpalu kirlka nganta nyinaja, manu jinta-mipa nganta kirlka-wanguju.

¹² Ngula-jana Jijajirli wirliya kurdungurlu-patu parljurnu, ngula-nyanu kirrirdi jaati-piya pina-yirrarnu jimantarla. Ngula kulpari pirri-manu yangkangka tayipulurla, ngula-jana payurnu, “Milya-pinyi mayi kankulu nyiyajangka kujarna-nyarra wirliyaju parljurnu?

¹³⁻¹⁴ Warlalja-Wiri manu Tiija-pajirni kuja kankujulu, junga kujaju! Ngajurna-nyarra Warlalja-Wiri manu Tiija. Warrki-jarri kankujulu ngajuku. Wirliyarna-nyarra parljurnu warrkini wati-piyarlu. Kuja-piyarlu-yijalajulu waalparrika, jarnkujarnku parljikalunyanu wirliyaju. ¹⁵ Milki-yirrarnurna-nyarra yungunkulu jungarni nyina. Waalparrikajulu.

Warrki-jarriyalu ngaju-piya yungunkulu-jana yapa ngalya-karirlanguku ngurrju nyina. ¹⁶ Junga karna-nyarra wangkami. Nganapuka kuja-ka warrki-jarri, ngulaju kularla parrpada-juku nyanungu-nyangukuju paajuku, lawa. Warrkini yinyarluju-ka jungangu paaju nyanungu-nyanguju purda-nyanyi. Manu kuja-ka wati jintangu wati jinta-kari yilyami yimi-kirli, yinya yimi-kirli kula-ka wiri nyina wati kamparru-warnu-piya. * ¹⁷ Kajinkili nyampu yimi langa-kurra-mani, kajinkili-nyanu jarnkujarnku warrki-jarrimi ngaju-piya, ngulaju kapunkulurla Kaatuku marlaja nyina wardinyi-nyayirni.

¹⁸ “Manngu-nyanyi kankulu kujarna-nyarra wangkaja kamparru-wiyi? Wangkajarna-nyarra nyurrurlaju nganta kirlka manu ngurrju, kala jinta-mipa kirlka-wanguju. Ngajulurlurna-nyarra milarnu ngajuku puranjaku. Kuja-jangkanya karna-nyarra milya-pinyi. Kala yinya ngurrju-wangu wati? Yimi nyanungu-kurluju Payipulurla, wangkami-ka kuja, ‘Yinya watiki kujarnarla jirranganja ngarnu miyi manu kuyu, kala ngaju-nyangu wungu-warnu nyinaja. Kala jangkarduju karlirr-nyinaja!’* Kuja-jangkanya yinyaju wati ngurrju-wangu. ¹⁹ Yuwayi, ngaka wati yaliji kapuju karlirr-nyina jangkardu. Kapunkulu kuja-kurraju nyanyi, manu kapunkulu-nyanu wangkami, ‘Jijajiji yapa yangka kuja-ka tarnnga nyina.’ Kuja-jangkanya karna-nyarra jalangurluju yimi-ngarrirni yinya

* **13:16** John 15:20 * **13:18** Nyangka Psalm 41:9

wati yungunkujulu ngungkurr-nyina. ²⁰ Junga karna-nyarra wangka: Yilyami karna-nyarra yimi ngaju-nyangu-kurlu. Nganangku kaji-nyarra rdakurl-kijirni, ngajurlangu kaju rdakurl-kijirni. Manu-ka rdakurl-kijirni ngajukupalangu kujaju nyampu-kurra yilyajarni.”

Jijaji-jana kurdungurlu-patuku wangkaja yangka kapurla Jutujuju karlirr-nyina jangkardu Matthew 26.17-25, Mark 14.12-21, Luke 22.7-13

²¹ Ngula-jangka, Jijajiji miyalu maju-jarrija-nyayirni, manu wangkaja-jana kurdungurlu-patuku, “Junga karna-nyarra wangkami. Jintangku kurdungurlurlu kapu-jana ngaju yimi kanyi jangkardu maralypikingarduyupatuku manu yurrkunyuku yungujulu puuly-mardarninjarla pinyi.”

²² Kulalpalu kurdungurlu-paturlu milyapungu kujalpa Jijaji ngana-kurlu nganta wangkaja. Ngarilpalu-nyanu nyangu-mipa.

²³ Ngajujulparna nyinaja kutu Jijaji-wana. (Ngajukuju warrarda yulkaja.) ²⁴ Piitaju rdakardaka wangkaja ngajuku, “Payika Jijaji ngana-kurlu-ka wangka.”

²⁵ Ngularna payurnu Jijajiji, “Warlalja-Wiri, ngana nyanunguju wati ngula kapungku jangkardu karlirr-nyina?”

²⁶ Jijajirliji yalu-manu, “Kajirna mangarri julyurl-yirrarri jupujupurla, ngula-jangka kapurnarla yinyi jinta-kariki kuja-ka nyina ngalipa-kurlu. Nyanungunya kapuju jangkardu

karlirr-nyina.” Ngula Jijajirli mangarri Julyurl-yirrarnu Jupujupurla, yungurla Jutujuku yangka Jimani Yikariya-wardingki-kirlangu kaja-nyanuku. ²⁷⁻³⁰ Ngula Jutujurlu mangarri yinya manu, Juju Ngawurla kapanku kurru-yukaja. Ngularla Jijaji wangkaja, “Kapankurlu lawa-manta warrki nyuntu-nyangu!” Jungajuku, Jutuju mangarri wita maninjarla yanu kapanku. Munga-nyayirnilpa karrija.

Kulalu panu-karirli kurdungurlurlu milya-pungu nyarrpa kujalparla Jijaji wangkaja Jutujuku tala-kurluju. Jutujurlu kala-jana yakuju tala-kurlu warrawarra-kangu kurdungurlu-kurlangu. Kuja-jangkarlunyalpalu mangunyangu, “Yuwa, marda Jijajirliji Jutujuju yilyaja miyi payi-maninjaku Purlapa Wirikingarnti Pajapakungarnti? Marda yilyaja yungu-jana tala yinyi tala-wangu-patuku?”

Jijajirli-jana kurdungurlu-patu ngarrurnu yungulu-nyanu yulkami jarnkujarnku

³¹ Ngula Jutujurlu ngurra yinya yampinjarla yanu, Jijaji-jana wangkaja kurdungurlu-patuku, “Yungkaparrirli, yapanku kapulu milya-pinyi Kaatu-kurlangu Yapa-nyayirni-wangu kuja-ka yartarnarri wiri-kirli nyina. Kuja-jangkanya kapulu yapankuju milya-pinyi Kaaturlanguju yartarnarri wiri-kirli. ³² Yuwayi, junga kujaju. Ngajujurna Kaatu-kurlangu Yapa-nyayirni-wangu. Kaaturlu kapu-nyanu milki-yirrarni yapa panu-kurra yartarnarri wiri-kirli. Ngula-piyarlu-yijala kapu-jana ngajurlangu milki-yirrarni yartarnarri wiri-kirli, kapu-jana

kujarlu milki-yirrarni yungkaparrirli. Yapanyayirni-wanguku kapulurlajinta pulka-pinyi. Kujarlanya kapulurla Kaaturlanguku pulka-pinyi. Kaaturlu kapurla pulka-pinyi yinyaku Yapanyayirni-wanguku. Yuwayi, kapurla pulka-pinyi yungkaparrirli.

³³ “Ngaju-nyangu-patu warlalja, ngari karnanyarra witaku-mipa jirranganja nyina. Ngulajangka kapunkujulurla warrirni, kulankujulu palka-mani. Manngu-nyanyi mayi kankulu nyarrpa kujarna-jana kamparru-wiyi wangkaja wiriwiriki. Wangkajarna-jana, ‘Yani karna ngurra-kari-kirra. Kulalpankujulu purayarla, lawa.’ Kujanyarna-jana wangkaja. Jalangu karna-nyarra yarda yimi-ngarrirni yimi jurrkujuku: Yani karna jinta-kari ngurra-kari-kirra. Kulalpankujulu purayarla ngaju-kurlu yaninjaku, lawa. ³⁴ Ngulaju ngula-juku. Kuruwarri karna-nyarra yinyi jinta-kari: Yulkayalu-nyanu! Ngajurna-nyarra yulkaja. Kuja-piya-yijalalu-nyanu yulkaya! ³⁵ Kajinkili-nyanu yulka, ngulaju kapulu-nyarra yapa ngalya-karirli nyanyi. Kuja-jangkanya kapulu milya-pinyi nyurrurlaju ngaju-nyangu kurdungurlu-patu.”

Jijajirila wangkaja Piitaku, ‘Kapunpa-nyanu ngurrrpa-pajirni ngajuku’

Matthew 26.31-35, Mark 14.27-31, Luke 22.31-34

³⁶ Jimani Piitarlu payurnu Jijaji, “Warlalja-Wiri, nyarrpara-kurra kanpa yani?”

Jijajirli yalu-manu, “Yani karna ngurra-kari-kirra. Kulalpanpaju purayarla jalangurluju, ngaka-mipa.”

37 Piitarlu Jijaji payurnu, “Warlalja-Wiri, nyiya-jangka kulalparnangu purayarla? Kajilpangkulu yapa ngalya-karirli murrumurrumantarla, kapurnangu muurl-mardarni. Kajijili pinyi, ngulaju ngula-juku. Ngajurna lanı-wangu!”

38 Ngula-jangka, Jijajirla wangkaja Piitaku, “Junga mayi kapunpa palimi ngajuku muurl-mardarninjaku? Wangkami karnangu junga: Ngaka kapunpa purda-nyanyi jukujuku kaji purlami. Ngula-wangurla-wiyi kapunpa-nyanu ngurru-pajirni marnkurrapaku ngajukuju yapa ngalya-kari-kirra kula kanpaju nganta milya-pinyi.”

14

Jijaji Yirdiyi-nyayirni-wangu kuja-ka ngunamirra Wapirra-kurlangu-kurra

¹ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja nyanungu-nyangu-patuku kurdungurlu-patuku, “Kulalu lanı-jarriya nyiyarningkijarraku! Kaatukulurla wala nyinaya! Walajulu nyinaya ngajurlanguku!

² Yalirlaju panu-nyayirni ngurru-nyinanjakuju ngajukupalangu-kurlangurlaju Wapirra-kurlangurlaju. Kaji karriyarla ngurru-wangu lawa yapaku yalirlaku nyinanjaku, kapurna-nyarra nyurru-juku yimi-ngarrikarla nyurrurlakuju. Kala kujaju junga, yalirlaju ngurru panu-nyayirni! Wangkami karna-nyarra nyurrurlaku, yani kapurna yalı-kirra jungarni-maninjaku ngurraku nyurrurlaku nyinanjaku. ³ Ngula-jangka kajirna kulpari

yanirni nyampu-kurra maninjaku nyurrurlaku, ngula yungunkulu nyinami yalirla ngaju-wana.
⁴ Nyurrurlarluju kankulu milya-pinyilki yirdiyiji yali-kirra ngurra-kurra kajirna ngaju ngaka yani.”

⁵ Ngula-jangka, Tamijijirla wangkaja Jijajiki, “Warlaja Wiri, kula karnalu milya-pinyi ngurra nyarrpara-kurra kajinpa nyuntu ngaka yani. Nyarrparlulparnalulu nganiparlu milya-pungkarla yirdiyiji kuja-ka ngunamirra yali-kirra ngurra-kurraju?”

⁶ Jijaji wangkajarla Tamijiki, “Ngajujurna yangka jinta-juku Yirdiyi-nyayirni-wangu kuja-ka ngunamirra ngajukupalangu-kurlangu-kurra ngurra-kurra. Ngajujurna yangka jinta-juku Yijardunju kuja karna-jana warrarda yimi-ngarrirni Kaatu-kurlu jaru yapaku. Ngajujurna yangka jinta-juku Wankaru Yinja-panu kuja karna-jana ngurrju-mani pina yapa wankaru-kurra nyurnu milyi-jangka. Kulalpa ngana-puka yantarla ngurra ngajukupalangu-kurlangu-kurra ngaju-wangu. Ngaju-miparlu karna milya-pinyi nyarrparlu yapaju yinya-kurrakuju kanjakuju.”

⁷ Ngula-jangka, wangkaja-jana Jijaji nyanungu-nyangu-patuku kurdungurlu-patuku, “Kajilpankujulu nyurrurlarluju milya-pungkarla, ngulaju kajikankulu milya-pinyilki ngajukupalangurlangu. Junga-juku kankulu nyurru-juku nyurrurlarluju nyanunguju milya-pinyilki nyanja-warnurlu-yijala.”

⁸ Ngula-jangka, Pilipirla wangkaja Jijajiki, “Warlaja-Wiri, milki-yirraka-nganpa nyuntukupalangu Wapirra nganimpaku yungurnalulu nyi-

nami wardinyilki. Kularnangkulu kujaku yarda payirni.”

⁹ Ngula-jangka, Jijaji wangkajarla Pilipiki, “Palka-jukurna-nyarra jirrnganja wapaja war-rarda. Nyiya-jangkarlu kanpaju kanginy-pinyi-juku? Nganangku-puka kajiji nyanyi ngaju, ngulangkuju-ka nyanyi ngajukupalangu Wapir-rarlangu. Pilipi, nyiya-jangkarlunpaju payurnu yungurna-nyarra milki-yirrarni ngajukupalangu Wapirra nyurrurlaku? ¹⁰ Pilipi, ngungkurr-nyinanja-wangu mayi kanpaju nyina kuja karna nyina ngajukupalangurla kuja-ka nyina ngajurlangurla?”

Ngula-jangka, Jijaji wangkaja-jana nyanungu-nyanguku kurdungurlu-patuku, “Jaru kuja karna-nyarra wangka nyurrurlaku, ngulaju kula ngaju-nyangu warlalja. Ngularraju jaruju ngajukupalangu-kurlangu. Nyanunguju-ka ngajulurla nyinami, manu-ka warrki nyanungu-nyangu lawa-mani. ¹¹ Nyurrurla, ngungkurr-nyinayajulu wangkanja-kurraku kajirna-nyarra wangkami ngaju karna nyinami ngajukupalangurla, manu ngajukupalangu kuja-ka nyinami ngajulurla. Kajinkili nyinami ngungkurr-nyinanja-wangu jaruku kuja karna-nyarra yimi-ngarrirni nyurrurlaku, ngula-jangkajulurla marlaja ngungkurr-nyinaya warrki-mipaku ngaju-nyanguku kuja karnarla jirrnganja warrki-jarrimi Kaatuku.

¹² “Wangkami karna-nyarra nyurrurlaku yijardurlu: Kajinkijili wala-juku nyina ngajuku, kapunkulu nyurrurlaju warrki-jarrimi ngaju-piya-nyayirni. Kula nyampurla-mipa

ngurrangka kujalparna ngaju warrki-jarrija, lawa. Kajirna pina-yani ngajukupalangu-kurra, ngula-jangka kapunkulu ngaju-piya warrki-jarrimi nguru-kari nguru-karirla wurnturu. ¹³ Kajinkijili nyurrurlarlu payirni nyiyarlanguku wala nyinanja-karrarlu, kapurna-nyarra yimirli purda-nyanjarla yinyi. Ngula-jangkarlu yungurna-jana milki-yirrarni yapaku Wapirra ngajukupalanguju ngulaju yartarnarri wiri-kirli. ¹⁴ Wala nyinanja-karrarlu kajilpankujulu nyurrurlarlu payikarla ngaju nyiyarlanguku, kapurna-nyarra yinyi.”

Jijaji-jana wangkaja nyanungu-nyangu-patu kurdungurlu-patuku kapu-jana yilyamirni Pirlir-rpa Kaatu-kurlangu

¹⁵ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja nyanungu-nyangu-patuku kurdungurlu-patuku, “Kajilpankujulu nyurrurla yulkayarla ngajuku, ngulangkuju kajikankulu purami kuruwarri nyarrparlangu kuja karna-nyarra wangka. ¹⁶ Kapurna-nyarrarla payirni ngajukupalangu nyurrurlarlanguku ngula yungu yilyamirni Rdarrkanpa jinta-kari. Rdarrkanpa yalumpu kapu nyina nyurrurlarla tarnnga-juku. ¹⁷ Nyampu Rdarrkanpaju Pirlirrrpa ngulangku kuja kajana yimi-ngarrirni yapaku junga-nyayirni kuruwarri Kaatu-kurlu. Yapa ngana kuja kaju nyina ngajuku ngungkurr-nyinanja-wangu, ngulangkuju kula-ka nyarrparlu nyanyi nyanunguju, manu kula-ka nyarrparlu nyanunguju milya-pinyi. Kujarlaju kulalpa nyarrparlu mantarla Pirlirrrpa yali. Kala

nyurrurlarlu kankulu milya-pinyi nyanunguju, manu kulalpa-nyarra nyarrparlu yampiyarla? Nyanunguju kapu tarnnga-juku nyina nyurrurlawana.

¹⁸ “Kajirna ngaju kulpari yani ngajukupalangukurlangu-kurra ngurra-kurra, kularna-nyarra yangarlu yampimi nyurrurla. Kapurna pinayanirni nyurrurlaku. ¹⁹ Jalangu-nyayirni, panu-karirli yapangku nyampurlarlu ngurrangkarlu, kulajulu ngajuju yarda nyanyilki. Kala nyurrurlarlu kapunkujulu yarda nyanyi ngaka wankaru-juku. Kapunkujulu marlaja nyina wankaru-yijala ngajukuju. ²⁰ Ngakaju, nyurrurlarlu kapunkulu milya-pinyi kuja karna nyinami ngajukupalangurla. Manu kapunkulu milya-pinyi-yijala kuja karna nyina nyurrurlarla manu yangka kuja kankulu nyina ngajurlangurla. ²¹ Ngana-puka yapa kajiji yulkami ngajuku, ngulangkuju kapu purami kuruwari nyarrparlangu kajirnarla yinyi nyanunguku. Ngajukupalanguju kapurla yulkami nyanungukuju, manu kapurnarla yulkami-yijala nyanungukuju, manu ngaju kapurnaju milki-yirrarni nyanungu-kurra yunguju yijardu-nyayirni milya-pinyi.”

²² Ngula-jangka, Jutujurlu payurnu Jijaji (kula Jutuju Yikariya-wardingkirli, jinta-karirli Jutujurlu), wangkajarla, “Warlalja-Wiri, nyarrparlu ngantanpa-nyanu milki-yirrarni nganima-mipa-kurraju, kala ngalya-kari-kirra nganta kulanpa-nyanu milki-yirrarni nganta?”

²³ Jijaji wangkajarla Jutujuku, “Ngana-puka kajiji yulkami ngajuku, kapu yalumpurlu

yapangku linpangku purda-nyanyi jaru ngaju-nyangu kajirnarla wangkami nyanunguku. Ngajukupalanguju kapurla yapaku yalumpuku yulkami. Ngajarra kapurlijarrarla yanirni nyanunguku, manu kapurlijarra nyinami nyanungurla. ²⁴ Kala nganarlangu-puka kajiji jurnta nyina ngajuku yulkanja-wangu, yalumpurlu yapangku kulaju purda-nyanyi jaru ngaju-nyangu kajirnarla wangkami nyanunguku. Nyurrurlarlunkujulu nyurru purda-nyangu wangkanja-kurra jaru-kurra nyurrurla-kurra. Jaru yalumpu kula ngaju-nyangu warlalja, nyampu jaruju ngajukupalangu-kurlangu. Nyanungurlu kujaju nyampu-kurra yilyajarni, ngulangkuju yungu jaruju ngajukuju.”

²⁵ Ngula-jangka, Jijaji wangkaja-jana kurdungurlu-patuku nyanungu-nyangu-patuku, “Ngajurna-nyarra nyurru nyurrurlaku yimi-ngarrurnu panu nyampurra nyiyarningkijarra murnma-juku kuja karna nyinami walyangka nyampurla-juku nyurrurla-kurlu. ²⁶ Ngaka kajirna pina-yani ngajukupalangu-kurlangu-kurra ngurra-kurra, nyanungurlu kapu yilyamirni Pirlirra nyanungu-nyangu yunguju marlaja kanyi warrki ngaju-nyangu. Ngula Pirlirra Kaatu-kurlanguju jurru-juku Rdarrkanpaju kujarna-nyarra yimi-ngarrurnu nyurrurlaku kamparrurlu-wiyi. Nyanungurlu kapu-nyarra pinarri-mani nyiyarningkijarra nyurrurlakuju, kapu-nyarra wangkami yimi jurru-juku yangka kujarna-nyarra ngajulurlu-wiyi yimi-ngarrurnu nyampurla walyangka

kujalparna-nyarra palka-wiyi-juku jirrnganja nyinaja.

²⁷ “Yungurna-nyarra rarralya-mani yungunkujulu rarralypalku marlaja nyina ngajuku. Kulalpa-nyarra nganangu kujarlu rarralya-mantarla ngaju-piyarlu, lawa. Wajampa-wangulu nyinaya! Lani-wangulu nyinaya! ²⁸ Yangka kujarna-nyarra wangkaja kapurna-nyarra nyurrurlaku jurnta yani manu ngula-jangka kapurna pina-yanirni nyurrurla-kurra, ngulaju nyurrurlarlunkujulu nyurru kamparrurlu purda-nyangu. Ngajukupalangu Wapirraju, ngulaju kaju wiri-juku nyina ngajukuju parrpada-juku. Kujarlaju, kajilpankujulu yijardu-nyayirni yulkayarla ngajuku, nyurrurlaju kajikankujulu wardinyi-jarrimi ngajukuju pina-yaninjakuju Wapirra-kurlangu-kurrakuju. ²⁹ Nyampunya karna-nyarra wangkami nyurrurlaku pina-yaninjakungarnti ngajukupalangu-kurlangu-kurrakungarntiji yungunkujulu wala nyina ngaka kajirna nyinami ngajukupalangu-kurlu. ³⁰ Juju Ngawu kapu yanirni nyampu-kurra. Nyanunguju jalanguju wiri yapaku panuku nyampurla walyangka. Kujarlaju kularna-nyarra japaku-kari wangkami nyurrurlaku. Kula nyanunguju wiri ngajuku, lawa. ³¹ Kapurna linpangu purda-nyanyi ngajukupalangu kajiji wangkami nyiyarlanguku yungujulu yapangu jintawarlayirli nyampurlarlu walyangkarlu milya-pinyi ngaju kuja karnarla yulkami.”

Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja nyanungu-nyanguku kurdungurlu-patuku, “Ngula-juku,

yanilkirlipa ngurra nyampu-ngurlu!”

15

Jijajiji Ngarna-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu

¹ Ngula-jangka Jijaji-jana wangkaja nyanungu-nyanguku kurdungurlu-patuku, “Ngajujurna Ngarna-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu. Ngajukupalanguju, ngulaju kaatinikingarduyupiya ngula kangalpa warrawarra-kanyi yapa-patu ngaju-nyangu-patu manu ngajurlangu.

² Yapangku kuja kajulu ngaju purami, parrkapiya kalu pardimi ngarna-jangka. Ngula-piyanya kajulu yapaju ngaju-nyanguju wungu-warnuju ngajukuju nyinami. Kajilirla yapa-patu ngaju-nyangu-patu warrki-jarrimi ngurrju-wangu Kaatuku, ngula-jangkaju kapu-nyanu jurnta kijirni kaatinikingarduyu-piyarlu kuja kajana jurnta pajirni muku parrka ngarna-jangka. Kala kajilirla warrarda warrki-jarrimi ngurrju Kaatuku, ngulaju kapu-jana warrawarra-kanyi nyanungu-patuju tarnngangu-juku, ngula-jangkaju yungulurla kirlka-nyinanjarla yardayarda warrki-jarri-jiki nyanungukuju. Nyanungurluju kapu-jana warrawarra-kanyi yapa-patuju kaatinikingarduyu-piyarlu ngula kajana ngalya-kari witawita parrka ngarna-jangka jurnta pajirni yulyurpurula yungulu ngulangka ngakurru-wati pardimilki wantangkaju. ³ Ngajujurna-nyarra nyurru-juku panu yimi nyurrurlakuju wangkaja, manunkulu yirriyirri purda-nyangu. Ngulakuju

Kaaturluju-nyarra nyurru-juku kirlka-pajurnu.
⁴ Jurnta yaninja-wangujulu nyinaka! Kularna-nyarra jurnta yani nyurrurlaku. Kulalpa parrka-watirlaju ngakurruju pardiyarla kajilpa pajirninja-warnu ngunanja-yantarla walyangka ngarna-jangka. Pardinjakungarnti ngakurrukungarnti kulalpankulurla jurnta pajikarla parrka-wati ngarna-jangka. Kuja-piya-yijala nyurrurlaju. Kajilpankujulu nyurrurla jurnta yantarla ngajuku, kulalpankulurla ngurrju warrki-jarriyarla Kaatuku yangarlu. Nyurrurlajulu nyinaka jintangka-juku ngajulurla Kaatuku wardinyi-maninjaku.”

⁵ Ngula-jangka, Jijaji-jana yarda wangkaja nyanungu-nyangu-patuku, “Ngajuju Ngarna-nyayirni-wangu Kaatu-kurlangu. Nyurrurlaju warrkini ngajuku, parrka-piya kuja-ka pardimi ngarna-ngurlu. Kajilparlijarra ngaju manu yapa jinta-kari ngana-puka nyinayarla jintangka, kajikarla yali yapa ngurrju warrki-jarri Kaatuku. Kala kajilpaju yali yapa jurnta yantarla ngajuku, kulalparla ngurrju warrki-jarriyarla Kaatukuju, lawa. ⁶ Kajilpaju yapa ngajuku jurnta yantarla, ngulaju parrka-piya kuja-ka pajirninjarla kijirni manu kuja-ka palimi linji-jarrinjarla. Yapangku kalu mani parrka-wati linji, kijirni kalu warlu-kurra manu-ka muku jankami. ⁷ Junga-juku, nyinakalu ngaju-kurlu-juku, manulu puraya kurwarri kujarna-nyarra pinarri-manu nyurrurla. Kajinkili nyurrurlarlu kurwarri ngaju-nyangu purami, ngula-jangkarluju kajikankulu payirni Kaatu nyiyarningkijarrarlanguku, ngulaju kapu-

nyarra Kaaturluju nyurrurlakuju yinyilki.
⁸ Kajinkilirla nyurrurla ngurrju warrki-jarrimi
 Kaatuku, yapangkujju kapulu-nyarra nyanyi
 nyurrurla warrki-jarrinja-kurra. Kapulu-
 nyarra milya-pinyi nyurrurlaju yijardu-
 nyayirni ngaju-nyangu-patu kurdungurlu-
 patu, manu kapulu Kaatuju milya-pinyi
 yartarnarri wiri-kirli. ⁹ Ngajukupalanguju kaju
 yulkami ngajukuju, manu ngula-piya-yijala
 karna-nyarra ngajuju yulkami nyurrurlakuju.
 Kujarlaju, jurnta yaninja-wangujulu nyinaya
 ngajuku yungurna-nyarra yulkami tarnnga-
 juku. ¹⁰ Ngajulurlulparna tarnngangu-juku
 linpangku purda-nyangu ngajukupalangu
 nyarrpa-puka kujaju wangkaja ngajuku.
 Kujarlaju kaju yulkami ngajukuju, manu
 kularnarla warntarla jurnta yani nyanungukuju.
 Kuja-piya-yijala karna-nyarra yulkami junga-
 nyayirni nyurrurlakuju. Kajinkijili nyurrurlarlu
 linpangku purda-nyanyi ngaju, kulankujulu
 jurnta yani, lawa. Kujarlaju kapurna-nyarra
 yulkami tarnnga-juku.

¹¹ “Ngajurna-nyarra yimi-ngarrurnu
 nyampurra nyiyarningkijarra nyurrurlaku
 yungunkulu wardinyi-jarrimi-nyayirni ngaju-
 piya. Ngampurra karna-nyarra nyinami
 nyurrurlaku yungunkulurla tarnnga-juku
 wardinyi-jarrimi-nyayirni marlaja Kaatuku
 ngaju-piya. ¹² Nyampuju ngaju-nyangu
 kuruarri nyurrurlaku: Yulkayalu-nyanu ngaju-
 piya kujalparna-nyarra yulkaja nyurrurlaku.
¹³ Kajilpa-jana yapa paliyarla nyanungu-nyangu-
 patuku yipilji-patuku, kujarlaju kajana milki-

yirrarni nyanungu-patuku kujaju nganta-jana yulkaja karrikarri-wangu-nyayirni. ¹⁴ Kajinkijili nyurrurlarlu tarnngangu purda-nyanyi linpangu ngaju, ngulaju kankujulu yipiljilki ngajukuju nyinami. ¹⁵ Kamparrurluju kularna-nyarra milki-yirrarnu nyarrpa ngulalpa Kaaturlu manngu-nyangu. Kujarlaju, kalarna-nyarra ngarrurnu nyurrurlaju ‘ngaju-nyangu-patu warrkini-patu’. Kala jalanguju, lawalku. Warrkinirli nganangu-puka kula-ka milyapinyi kuja-ka nyanungu-nyangurlu paajurlu nyarrparlangu manngu-nyanyi nginyinginyirla. Kala ngularrna-nyarra ngajulurlu nyurru-juku yimi-ngarrurnu nyurrurlaku nyiyarningkijarra kujaju yangka ngajukupalangu wangkaja ngajuku. Kujarlaju, jalangurlu karna-nyarra ngarrirnilki nyurrurlaju ‘ngaju-nyangu yipilji-patu’. ¹⁶ Kulankujulu nyurrurlarlu ngaju milarnu. Ngajurna-nyarra milarnu nyurrurlaju, manurna-nyarra yungu warrki ngula yungunkulurla tarnnga-juku warrkijarrimi Kaatuku, manu yungunkulu wardinyimani. Warrki-jarriyalurla Kaatuku tarnngajuku! Kajilpankulurla wangkayarla Kaatuku nyiyarningkijarraku, ngulaju wala nyinanjakurraku kapu-nyarra purda-nyanjarla yinyi. ¹⁷ Nyurrurlaku karna-nyarra yarda wangkamiyijala, nyampuju kuruwarri ngaju-nyangu nyurrurlaku: Yulkayalu-nyanu!”

Jijaji-jana wangkaja kurdungurlu-patuku kapulu-jana ngalya-kariji nganta nyanungu-patukuju nyurunyuru-jarrimi

18 Ngula-jangka, Jijaji-jana yarda-yijala wangkaja nyanungu-nyangu-patuku kurdungurlu-patuku, “Ngalya-kari yapa-patu nyampurla walyangka kapulu-nyarra nyurrurlakuju nyurunyuru-jarrimi, yapa-patu kuja kalurla nyinami Juju Ngawuku. Kala manngu-nyangkalu nyampu: Yalumpu-patu yangka-patu yapa-patujulpajulu ngajurlangukuju kamparruju nyurunyuru-jarrija. ¹⁹ Kajilpankulurla nyurrurlarlangu nyinakarla Juju Ngawuku, ngula-jangka yalumpurrarlu yapangku kajikalunya nyarra nyurrurlaju rdakurl-kijirni, manu kajikalunya nyarra nyurrurlaju warlalja-pajirni. Kala nyanungu-paturluju kapulu-nyarra nyurrurlakuju nyurunyuru-jarrimi kujarna-nyarra nyurrurla milarnu, manu kujarna-jana jurnta kangu nyurrurla. Nyurrurlaju kula kankulu nyinami nyanungurra-nyangurla turnu-warnurla. Ngula-jangka kalunya nyarra nyurunyuru-jarrimi nyurrurlakuju. ²⁰ Manngu-nyangkajulu nyampu yangka kujarna-nyarra ngaju kamparru nyurrurlaku wangkaja: Nganapuka kuja-ka warrki-jarri, ngulaju kularla parrparda-juku nyanungu-nyangukuju paajuku, lawa.* Yalumpurra yapa kuja kalurla nyinami Juju Ngawuku, ngajujulu kulukukuluku-manu, manu ngula-piyarlu-yijala kapulu-nyarra nyurrurlarlangu kulukukuluku-mani. Ngalya-kari-paturlu yalumpu-paturlu ngulajujulu marlaja puraja ngaju-nyangu kuruarri kujarna-jana yimi-ngarrurnu nyanungu-patuku.

* 15:20 John 13.16

Ngula-piyarlu-yijala kapulu-nyarra ngalya-kari-patu-miparlu purda-nyanyi kajinkili-jana nyanungu-patuku yimi-ngarrirni jaru ngajukurlu. ²¹ Nyurrurlajunkujulu ngajukuju. Kujarlaju yalumpurlu yapangku yangkangku kapulu-nyarra kulukukuluku-mani nyurrurla ngaju-piya. Kula kalu yijardurlu milya-pinyi Kaatu, ngulangku kujaju ngaju yilyajarni nyampu-kurra. Kujarlangurlanya kapulu-nyarra kulukukuluku-mani. ²² Kajirna nyampu-kurra yaninjarni-wangu nyinayarla kankarlarra, manu kajirna-jana yimi-ngarrirninja-wangu jurnta nyinakarla yapaku yalumpurraku majumajuku, ngulaju kapu-jana Kaaturlu yampiyarla warntarla-pajirninja-wangurlu. Kari-ngantarna-jana yaninjarla wangkaja Kaatu-kurlu nyanungu-patukuju, yani-jiki kalu tarnnga-juku warntarla-juku. Kujarlaju, majumajuju kulalpalu-nyanu nyarrpalku jaarl-wangkayarla Kaatu-kujaku warntarla-wangu nganta. ²³ Yapa kuja kaju ngajuku nyurunyuru-jarrimi, ngulaju karla ngajukupalanguku nyurunyuru-jarrimi. ²⁴ Ngajulu kalarna warrki-jarrija yapa ngalya-kari-piya-wangu Kaatu-kurlangu-kurlu yartarnarri-kirli yapangka milparniwarrarla. Kala kuja-piya-wangu kajirna nyinayarla warrki-jarrinja-wangu, ngulaju kapu-jana Kaaturlu yampiyarla warntarla-pajirninja-wangurlu. Kala yalumpurlu yapangku kujajulu nyangu warrki-jarrinja-kurra, nyurunyuru-jarrimi-jiki kajulu manu ngajukupalangurlangukuju. ²⁵ Nyanungurra-nyangu kuruarri-ka wangka nyampurra

maju-kari maju-kari kapuju rdipimi ngajuku. Nyanungurra-nyangu warlalja kuruwarrika wangkami kuja, ‘Nyurunyuru-jarrijajulu nyiya-jangkaku mayi.’”^{*} ²⁶ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja nyanungu-nyangu-patuku kurdungurlu-patuku, “Ngaju kapurnanyarra nyurrurlaku yilyamirni Rdarrkanpa ngajukupalangu-kurlangu. Nyanunguju yangka Pirlirra Junga-nyayirni kuja-ka yanirni ngajukupalangu-jangka. Kaji yanirni, kapu-nyarra jirranganja nyinanjarla yimi-ngarrirni ngaju-kurlu. ²⁷ Nyurrurlajulpankujulu jirranganja nyinaja tarnnga. Kujarlaju yungulpankulu-jana yimi-ngarrikarla yapaku ngaju-kurluju.”

16

¹ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja kurdungurlu-patuku, “Yimi-ngarrurnurna-nyarra nyiyarningkijarra yangka ngaka yungunkulu kapurunju-wangu nyina manu ngajuku karlirr-nyinanja-wangu nyina. ² Ngaka kapulu-nyarra Juwu-paturlu yilya jaaji-ngirliji, kapulu-nyarra warla-pajirni nyanungurraku jinta-jarrinja-wanguku. Junga, ngaka kajili-nyarra pinyi tarnnga-kurra, kapulu-nyanu wantarla manngu-nyangu kujarlu, ‘Kajirlipajana nyampurra pinyi tarnnga-kurra, ngulaju kapu-ngalpa Kaatuju wardinyi-jarrimi.’ ³ Yapa yali-paturlu kula kalu ngajukupalangu Kirdana milya-pinyi, manu kula kajulu ngaju milya-pinyi.

^{*} **15:25** Nyangka Psalm 35.19, 69.4

Kujarlanya kapulu-nyarra pinyi. ⁴ Pututu-pinyi karna-nyarra nyampurra-kurlu yapa-kurlu, ngula yangka ngaka kajili-nyarra murrumurrumani, kapunkulu manngu-nyangu ngaju-nyangu yimi.”

Jijaji-jana kurdungurlu-patuku wangkaja Pirlirra Kaatu-kurlangu-kurlu

Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja kurdungurlu-patuku, “Nyurru-wiyi, kujarna-nyarra milarnu, ngajulparna palka warrarda nyinaja nyurrurla-kurlu. Kuja-jangkanya kularna-nyarra wangkaja yangka yapa-patu-kurlu yangka ngaka kapulu-nyarra murrumurrumani. ⁵ Ngaka-pardu-kari kapurna pina-yanilki ngajukupalangu-kurra kujaju nyampu-kurra yilyajarni. Kulajulu nganangku payurnu nyarrpara-kurra kuja karna yani. ⁶ Yimi-ngarrurnurna-nyarra nyiyarningkijarra nyampurra jalangurlu. Kujarlanya kankulu wajampaju nyina. ⁷ Junga karna-nyarra wangka. Kajirna pina-yani Kirdana-kurlangu-kurra, ngakaju kapurna jinta-kari Rdarrkanpa pina-yilyamirni nyurrurla-kurra. Ngana Rdarrkanpaju? Ngulaju yangka Pirlirra Kaatu-kurlangu. Kajilparna yaninja-wangu nyinakarla nyampurla-juku nyurrurla-kurlu, ngulaju kujaju maju. Kajilparna nyinayarla nyampurla-juku, kulalpa Rdarrkanpa yantarlarni nyurrurla-kurraju.

⁸ “Kaji Rdarrkanpa yanirni nyampu-kurra walya-kurra, kapu-jana yapakuju

wangkami kuja kalu warntarla manngu-nyangu. Ngurrju nganta kalu-nyanu ngarrirni, kala Rdarrkanparlu kapu-jana punku-pajirni. Manngu-nyanyi kajulu ngaju nganta warntarla, kala Rdarrkanparlu kapu-jana wangkami kuja kaju Kaaturlu jungarni-pajirni. Yapa yali-paturlu kalu manngu-nyanyi Kaaturlu nganta kapu-jana yampimi, kula-jana marda miimii-nyanyi nganta. Kala Rdarrkanpa kapu-jana wangkami Kaaturlu kapu-jana miimii-nyanjarla murrumurru-mani kajili warntarla-juku manngu-nyangu. ⁹ Junga kujaju. Yapa yali-paturlu kalu-nyanu manngu-nyangu ngurrjungku nganta. Kala kula kajulu wala nyina ngajuku. Kujarlanya kapu-jana Rdarrkanparluju punku-pajirni. ¹⁰ Yapa yali-paturlu kajulu manngu-nyangu ngaju nganta warntarla. Kula kujaju junga. Yani pina karna ngajukupalangu-kurra, manu nyurrurlarlu kulankujulu nyanyi warrarda. Ngula-jangka Rdarrkanpa kapu-jana wangkami kuja kaju Kaaturlu jungarni-pajirni. ¹¹ Juju Ngawu kajana wiri nyina yapaku nyampurlaju walyangka. Ngulaju kalu manngu-nyangu Kaaturlu nganta kapu-jana yampimi murrumurru-maninja-wangurlu. Kula kujaju junga. Kaaturlu ngula-juku miimii-nyanjarla juwa-kujurnu Juju Ngawuju. Kuja-jangkanya Rdarrkanpa kapu-jana wangkami Kaaturlu kapu-jana murrumurru-mani warntarla ngula kalu yapaju yani.”

¹² Ngula-jana Jijajiji yarda wangkaja kurdungurlu-patuku, “Yungurna-nyarra yimi-

ngarrirni nyiyarningkijarra. Kala kajilparna-nyarra yimi-ngarrikarla, kulalpankulu langa-kurra-mantarla. ¹³ Pirlirra Kaatu-kurlangurlu kajana yapakuju yimiji jungaju yimi-ngarrirni Kaatu-kurluju. Kaji Pirlirra yanirni ngaka, kapu-nyarra yimi-ngarrirni yimi junga kuja karla Kaatuku karri. Kula-nyarra nyanungu-nyangu-mipa yimi yimi-ngarrirni, lawa. Kapu-nyarra yimi-ngarrirni nyarra kuja karla Wapirra wangkami. Kapu-nyarra yimi-ngarrirni nyiyarningkijarra. ¹⁴ Kajirnarla nyarra wangka Pirlirrapaku, ngulaju kapu-nyarra wangka nyurrurlakulku. Kujarlanya kapunkulu milya-pinyi ngajurna pirrjirdi-nyayirni, manu kapunkujulurla pulka-pinyi ngajuku. ¹⁵ Nyiyarningkijarra kuja karla nguna ngajukupalanguku Kirdanaku, ngulaju kaju nguna ngajurlanguku. Kujarlanyarna-nyarra yimi-ngarrurnu kajirnarla wangka Pirlirrapaku, ngulaju kapu-nyarra jurrku-juku wangka.”

Jijaji-jana kurdungurlu-patuku wangkaja kapulu wajampa-jarri, manu ngaka kapulu pina wardinyi-jarrimi

¹⁶ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja kurdungurlu-patuku, “Kapunkujulu nyanyi parra-patu-mipaku. Ngula-jangka kulankujulu nyanyilki. Ngaka-mipa kapunkujulu pina-nyanyi.”

¹⁷ Ngulalu-nyanu kurdungurlu-paturlu payurnu, “Nyarra-ka Jijajiji wangka ‘nganta kapurlipa parra-patu-mipaku nyanyi, manu nganta kularlipa nyanyi, manu nganta

kapurlipa nyanyilki-yijala'? Nyiyaku-nganpa kuja wangkaja 'nganta kapu pina-yani nyanungukupalangu-kurra nganta'? ¹⁸ Manu 'parra-patuku nganta'? Nyiyaku-ka wangka kujaju? Kula karlipa milya-pinyi nyarrpa kuja-ka wangkami."

¹⁹ Jijajirli-jana miyiki-nyangu kujalpalu kurdungurlu-paturlu jata-nyangu nyanunguku payirninjaku, ngula-jana wangkaja, "Wangkajarna-nyarra 'kapunkujulu parra-patu-mipaku nyanyi, ngula-jangka kulankujulu nyanyilki, manu ngaka kapunkujulu pina-nyanyilki'. Kujakunya mayi kankulu-nyanu jata-nyanjarla jarnkujarnku payirni? ²⁰ Junga karna-nyarra wangka, kapunkulu yulami wajampa-nyayirni. Kala yapa panu-kari nyampurla walyangka kapulu wardinyi nyina. Kapunkulu wajampa nyina, manu ngaka kapunkulu wardinyi-jarrimi pina. ²¹ Karnta kuja-ka karmulypa-jarrinjakungarnti nyina, ngulaju-ka milya-pinyi kapu murrumurru-jarrimi. Kujarlanya karla kurdukuju wajampa-jarrimi. Ngula-ka kurdu palkalku mardarni, wardinyi-jarrimi-ka karntaju. Ngula-jangka kula-ka pina-manngu-nyangu yangka kujalpa murrumurru-jarrija kamparru-wiyi karmulypa-jarrinjakungarnti. ²² Kuja-piya-yijala nyurrurlaju. Jurnta karna-nyarra yani. Kujarlanya kankulu wajampaju nyina. Kapurna-nyarra pina-nyanyi, ngula kapunkulu wardinyi-jarrimi. Ngula-jangka kulalpa-nyarra nganangku wajampa-mantarla.

²³ "Kajirna-nyarra jurnta yani, Pirlirra

Kaatu-kurlangurlu kapu-nyarra yimi-ngarrirni nyiyarningkijarra yungunkulu jata-nyanja-wangu nyina manu yungunkulu ngaju payirninja-wangu nyina. Junga karna-nyarra wangka. Wala nyinanja-karrarlu kajinkili payirni Wapirra nyiyaku, ngulaju kapu-nyarra yinyi. ²⁴ Yuwayi, nyurrurla ngaju-nyangu kurdungurlu-patu. Jalangu-wangurla-wiyi kurdungurlurlu kulankulu Kaatu payurnu nyiyarlanguku. Jalangu payikalu, ngula kapu-nyarra yinyi. Ngula-jangka kapunkulu wardinyi nyina tarnnga-juku.”

²⁵ Ngula-jangka, Jijaji-jana wangkaja kurdungurlu-patuku, “Yimi-ngarrurnurna-nyarra yimi panu-kurlu pija-piya-kurlu. Yimi nyampurraju kankulu-jana puta milya-pinyi. Ngakaju kularna-nyarra wangka nyampu-kurlu pija-piya-kurlu, lawa. Kapurna-nyarra rarralya wangkami ngajukupalangu-kurlu Kirdana-kurlu yungunkulu milya-pinyi. ²⁶ Kajirna Kirdana-kurlu nyina, kularna-nyarrarla payirni, lawa. Ngarili kutu-payika nyurrurlarlu wala nyinanja-karrarlu. ²⁷ Ngajukupalangu Kirdana kanyarra yulkami-nyayirni. Ngajuku kankujulu yulkami. Milya-pinyi kankulu ngajuju Kaatu-kurlangu. Kujarlanya kanyarra Kirdanaju yulkami. ²⁸ Junga, yanurnurna nyampu-kurra walya-kurra ngajukupalangu-kurlangu-jangka Kirdana-kurlangu-jangka. Kapurna yampinjarla pina-yani ngajukupalangu-kurra.”

²⁹ Ngulalurla kurdungurlu-patu wangkaja nyanunguku, “Rarralypalku kanpa wangkami. Kula kanpa-nganpa yimi pija-piya-kurlu wangka.

Kula karnalu milya-pinyi kuja kankujulu kuja-piya wangka. ³⁰ Milya-pinyi karnalu kuja kanpa-nganpa milya-pinyi nyarrpa kuja karnalu manngu-nyanyi. Kaji yaparlangu nyina wurdungu, milya-pinyi kanpa nyiya-kurlu kuja-ka manngu-nyanyi. Kujarlanya karnalu milya-pinyi kujanpa Kaatu-jangka yanurnu.”

³¹ Jijaji-jana wangkaja, “Wala mayi kankujulu nyina? ³² Purda-nyangkajulu nyurrurlaru! Ngaka-pardu-kari kapunkujulu jurnta parnkami ngaju-kujakuju. Kapunkujulu jintapardu yampinja-yani, kapunkulu nyurrurla-nyangukurra ngurra-kurra pina-yani. Ngulaju ngulajuku. Kirdanaju palka-juku-ka warrarda nyina ngaju-kurlu. Kajinkili yani, kularna yangarlu nyina. ³³ Yimi-ngarrurnurna-nyarra yungunkulu jintangka ngaju-kurlu nyina. Kapunkujulu ngajuku marlaja nyina rarralya wajampawangu. Nyampurla walyangka, Juju Ngawungku manu nyanungu-nyangu kurdungurlu-paturlu kapulu-nyarra murrumurru-mani warrarda. Kulalu-jana lani-jarrinjarla jurnta parnkaya. Nyurrurna-jana warla-pajurnu nyurrurlakujakuju.”

17

Jijaji-janarla wangkaja Kaatuku kurdungurlu-patuku

¹ Ngula wangkanjaku Jijaji lawa-jarrija nyanunguku kurdungurlu-patuku, ngula kankarlarra-kari nyangu kuja-ka Kaatu nyina nguru-nyayirni-wangurla, manurla wangkaja,

“Wapirra, kapurna ngajuju palimilki. Ngajurna kaja-puraji. Milki-yirrakaju yapa-kurra yungulu milya-pinyi ngajurna yartarnarri wiri-kirli. Kuja-piyarlu-yijala kapurna-jana milki-yirrarni nyuntuju yartarnarri wiri-kirli-yijala yapa ngalya-kari-piya-wangu. ² Nyuntulurlunpaju Warlalja-Wiri yirrarnu yapa panuku yungungkulu jirrnganja nyina nyuntuku tarnnga-juku, yangka-patu yapa kujanpaju nyuntulurlu yungu. ³ Nyarrpangkulu jirrnganja nyina wankaru yapaju nyuntukuju tarnngaju? Nganangku-puka yapangku kajingki milya-pinyi nyuntuju junga Kaatu, manu nganangku-puka kajiji milya-pinyi ngaju kujanpaju yilyajarni nyampu-kurra walya-kurra, ngulaju kapungku jirrnganja nyina wankaru nyuntuku tarnnga-juku. ⁴ Warrkirna muku lawa-manu kujanpaju ngajuku yungu. Yapakurna-jana yimi-ngarrurnu nyuntuju nyurru. Kujarlanya kalu milya-pinyi nyuntuju yartarnarri wiri-kirli. ⁵ Wapirra, nyurru-wiyi walya ngurrju-maninja-wangurla-wiyi, ngalijarralparli nyinaja mapirri jintangka yartarnarri wiri-jarlu-kurluju. Pirrjirdimanta yardaju yungurlu ngalijarra pina-nyina jintangkalku yartarnarri wiri-jarlu-kurlu.

⁶ “Wapirra, wati-patunpaju yungu nyurru-wiyi. Jalangu, kula kalu warntarla nyina yapa panu-kari-piya kuja kalu nyina nyampurla walyangka. Yimi-ngarrurnurna-jana nyuntuju ngurrju-nyayirni. Wati-patu yali-patu kalangkulu nyuntuku nyinaja, kala ngajukunpaju yungu yungujulu ngaju purami. Purda-nyangungkulu kujanpa-jana

nyiyarningkijarra wangkaja. ⁷ Milya-pinyi kalu nyiyarningkijarra kujanpaju yungu ngajuku. Nyuntulu-miparlunpaju yungu nyiyarningkijarra. ⁸ Yimirna-jana wangkaja wati nyampu-patukuju yangka kujanpaju ngaju yimi-ngarrurnu. Ngulajulu ngungkur-nyinaja. Milya-pinyi kalu kujarna nyuntu-jangka yanurnu, manu kalu milya-pinyi kujanpaju nyuntulurlu yilyajarni nyampu-kurra.

⁹ “Wapirra, kula karna-janarla nyuntuku wangka yapaku nyampurlaku kuja kalu walyangka nyina. Nyuntuku karna-janarla wangka ngaju-nyangu kurdungurlu-patuku. Nyuntu-nyangu kalu nyina, manu nyuntulurlunpaju yungu ngajuku. Kujarlanya karna-janarla nyuntuku wangka. ¹⁰ Wati nyampu-patu kuja karna-jana mardarni, ngulaju nyuntu-nyangu-patu. Manu yapa panu kuja kanpa-jana mardarni, ngulaju kajulu ngajuku-yijala nyina. Kapulu-jana yapakuju wangkami ngajuju yartarnarri wiri-kirli. ¹¹ Wapirra, kula-ka ngana nyina nyuntu-piyaju. Ngaka-pardu-kari kapurna pina-yani nyuntu-kurra, kularna walya ngampurlaju nyina. Kala wati nyampu-patu ngaju-nyangu kurdungurlu-patu kapulu walya nyampurla-juku nyina. Yirdi nyuntu-nyangunpaju yungu. Muurlparlu-jana mardaka yartarnarri-kirlirli nyuntu-nyangu-kurlurlu, kajikalu warntarla yani. Jintangka karli nyina ngalijarraju. Kuja-piyarlu-yijala-jana muurlparlu mardaka yungulu jintangka-juku nyina ngaka. ¹² Ngajulurlurna-jana warrawarra-kangu nyampu wati-patuju, muurlparlurna-jana

mardarnu yartarnarri nyuntu-nyangu-kurlurlu. Yangka-juku yartarnarriji kujanpaju yungu. Mardarnurna-jana nyuntu-kujaku karlirr-yaninja-kujaku. Jinta-mipangku karlirr-yanu jurnta. Nyanunguju kapu yukamirra warlu wiri-kurra. Kapunpa pinyi warlu-kurlurlu. Nyurru-wiyi, Payipulurlanpa wangkaja wati yali-kirliji. Yimi yaliji junga. Warntarla-yanu nyanunguju.

¹³ “Wapirra, ngaka-pardu-kari kapurna pina-yanu nyuntu-kurra. Kapurli wardinyi-nyayirni nyina wungulku. Wangkami karnangku nyampurla-juku walyangka. Wangkami karnangku yungujulu kurdungurlu-paturlu purda-nyanyi yungulu wardinyi marda nyina ngaju-piya nyuntu-kurluju. ¹⁴ Pina-manurna-jana nyuntu-nyangu yimi. Kala yapa panu-kari nyampurla walyangka, yangka-patu kuja kalu warntarla manngu-nyanyi, nyurunyuru-jarri kalu-jana ngaju-nyangu kurdungurlu-patuku. Kula karna manngu-nyanyi warntarla, manu kula kalu ngaju-nyangu kurdungurlu-paturlu warntarla manngu-nyanyi. Kujarlanya kalu-jana yapa panu-karriji nyurunyuru-jarrimi.

¹⁵ “Wapirra, kula karnangku payirni kurdungurlu-watiki kanjaku nyampu-ngurlu walya-ngurluku, lawa. Ngari karnangku payirni yungunpa-jana warrawarra-kanyi Juju Ngawu-kujaku. ¹⁶ Kularna yapa panu-kari-piya nyampurla kuja kalu walyangka nyina, yangka-paturlu kuja kalu warntarla manngu-nyanyi, lawa. Manu ngaju-nyangu kurdungurlu-paturlu kula kalu warntarla manngu-nyanyi.

¹⁷ Nyuntu-nyangu yimiji junga. Yimi yali-

kirlirli kangka-nyanu nyampu-patu wati-patu yungungkulu nyuntu-mipakulku warrki-jarrimi.
¹⁸ Nyuntulurlunpaju walya nyampu-kurraju yilyajarni. Kuja-piyarlu-yijala karna-jana yilya nyampu-patuju yungulu-jana yapaku yimi-ngarrirni nyuntu, yangka kuja kalu walya nyampurla nyina. ¹⁹ Yinyi karnaju nyuntu-kurra yungulu-nyanu kuja-piyarlu-yijala yinyi nyuntu-kurraju yungungkulu warrki-jarrimi nyuntukulku.

²⁰ “Wapirra, wangka karna-janarla ngaju-nyangu kurdungurlu-patuku. Kapulu-jana yapa panu-kariki yimi-ngarrirni ngaju, ngularrarlangu kapujulu wala nyina. Yapa yinya-paturlanguku karna-janarla nyuntuku wangkamirra. ²¹ Wapirra, ngalijarra karli nyina jintangka. Payirni karnanguku yungulu jintangka-yijala ngalijarrarla nyina. Wangka karna-janarla yungulu jintangka-yijala nyina nyanungurraju. Ngula-jangka yapanguku yungulu-jana nyanyi. Kujarlanya kapulu yapanguku milya-pinyi kujanpaju walya nyampu-kurra yilyajarni. ²² Wapirra, yartarnarri wiri-jarlunpaju yungu. Kuja-piyarlu-yijalarna-jana wati nyampu-patuku yartarnarri wiriji yungu. Pirrjirdi-manurna-jana yungulu jintangka nyina ngalijarra-piya. ²³ Kapurna ngaju nyina nyanungurrala, manu nyuntu kapunpa nyina ngajulurla yungulu jintangka-juku nyina. Yapa panu-karirli nyampurla walyangkarlu kapulu-jana nyanyi. Kujarlanya kapulu milya-pinyi kujanpaju yilyajarni nyampu-kurra. Manu kapulu milya-

pinyi kuja kanpa-jana yulkami kurdungurlu-patuku ngaju-nyangu-patuku ngaju-piyaku.

²⁴ “Walya ngurrju-maninja-wangurla-wiyi, yulkajalpanpaju. Kujarlanyanpaju yartarnarri wiri yungu. Wapirra, wati nyampu-patunpaju yungu yungujulu jirrnganja nyina ngajukuju nyarrpara-kurrarlangu kajirna yani. Yungujulu milya-pinyi ngajurna yartarnarri wiri-jarlu-kurlu nyuntu-piya. ²⁵ Wapirra, nyuntujunpa jungarni manu yijardu! Yapa panu-karirli nyampurla walyangka, kula kangkulu milya-pinyi. Ngajulu karnangku milya-pinyi, manu ngaju-nyangu kurdungurlu-paturlu kalu milya-pinyi kujanpaju yilyajarni. ²⁶ Yimi-ngarrurnurna-jana nyuntuju junga manu ngurrju. Kapurna-jana warrarda yimi-ngarrirni nyuntu. Ngula-jangka yungulu-jana yapa ngalya-karirlanguku yulkami yangka-piya-yijala kuja kanpaju ngajuku yulkami. Kapurna jintangka-juku nyanungurrarla nyina.”

18

Yurrkunyu-paturlulu puuly-mardarnu Jijaji

Matthew 26.47-56, Mark 14.43-50, Luke 22.47-

53

¹ Kuja Jijaji lawa-jarri wangkanjaku nyanungukupalanguku, nyanunguju yanu nyanungu-nyangu kurdungurlu-patu-kurlu karru witangka murrarni-pirdinypa yirdingkaju Kitiranmarla. Kaatinilpa karrija kujalpalu watiya panu karrija, ngulalu yukajarralku yali-kirraju. ² Jutuju yangka nyanungu wati, yangka kujarla Jijajiki jangkardu karlirr-yanu, milya-pungulpa

kaatiniji. Kalalu yanu kurdungurlu-patu Jijaji-kirliji yali-kirraju tarnnga. ³ Kujalpa-jana Jijaji jirrnganja nyinaja-juku nyanungu-nyanguku kurdungurlu-patuku, ngula-kurraju Jutuju jirrnganjalpa-jana yanurnu yapaku yurrkunyu-patuku panuku yungulu Jijaji puuly-mardarni. Panu-kari kalalurla warrki-jarrija Ruumu-wardingki kingiki. Panu-kari yurrkunyu-patu kalalu-jana warrki-jarrija Paraji-patuku manu maralypikingarduyu-patuku wiriwiriki. Ngula-paturlu-yijalalu yilyajarni pina Jutuju yurrkunyu-patu panu-kurlu kuturu-kurlu, junma kirrirdi-kirli manu ngiji-kirli. ⁴ Jijajirli-jana panu-jarlu nyangu yaninjarni-kirra. Milya-pungulpa kujalpalurla jangkardu yanurnu puuly-mardarninjaku. Ngula-jana karrinja-pardinjarla wapirdi yanu, payurnu-jana, “Nganaku kankulurla warrirni?”

⁵ Yalu-manulu, “Jijaji Najariji-wardingkiki.”

Wangkaja-jana, “Ngajunya.” Jutuju yalumpurla-juku karrija. ⁶ Kuja-jana Jijajirli yalu-manu, kapankulu wurnturu-jarrinjarla wantija walya-kurra. ⁷ Jijajirli-jana yarda payurnu, “Nganaku kankulurla warrirni?”

Yalu-manulu, “Jijaji Najariji-wardingkiki.”

⁸ Jijaji-jana wangkaja, “Yuwa, nyurru-jalarna-nyarra yimi-ngarrurnu ngajujurna Jijaji. Palka-manunkujulu. Yampiyalu-jana nyampuju ngalya-kari puuly-mardarninja-wangurlu!” ⁹ Nyiya-jangka-jana Jijajiji kujaju wangkaja? Yangka kamparru-wiyi kujalparla wangkaja nyanungukupalanguku, wangkajarla, “Wapirra,

yungunpaju nyampu-patu ngajuku yungurna-jana jintawarlayi-jiki mardarni tarnngangujuku wajawaja-maninja-wangurlu. Kularna jintarlangu wajawaja-manu.” Kuja-jangkanya-jana Jijajirliji yimi-ngarrurnu yapa-patukuju yungulu-jana kurdungurlu-wati yampimi puuly-mardarninja-wangurlu. *

¹⁰ Kujalpalu yurrkunyupaturlu puta jirri-mardarnu Jijaji turnu-warnurlu yapangku, ngula-puruju Jimani Piitarluju junmalku kirrirdi wilypi-manu wartirli-jangka, ngula-kurlurluju langa jungarni-purdanji turl-pakarnu warrkini kujalparla warrki-jarrija Kayupuku. Warrkini yirdiji Malkuju. ¹¹ Ngula-jangka, Jijajirla wangkaja Piitaku, “Kuja-wangurlu yampiya! Pina-yirraaka ngula junma kirrirdi wartirlikirra! Kirdanarluju yilyajarni nyampu-kurraju palinjaku. Junga kujaju. Kapurna palimi. Kulalparnarla purda-nyanja-wangu warntarla-jarriyarla Kaatu-kujakuju.”

¹² Ngula-jangkalurla Ruumu-wardingki-patu yurrkunyupatu manu wiriwiri nyanungurra-nyangu manu yurrkunyuwati Juwu-patu, ngulajulurla yarnkajalku Jijajiki, manulu yarnkanjarla rdaka-jarra puuly-mardarninjarla warurnu purdangirli-purdanji. ¹³ Ngulalu kangu purlka-kurra yirdi-kirraju Yanaja-kurra. Jurdaljalparla nyinaja Kayupuku. Ngula-purujulpa nyinaja Kayupuju Maralypikingarduyu Wiri Ngardarrikirlangu. ¹⁴ Nyanunguju yangka-juku kuja-jana

* **18:9** John 6.39

Kanjulukungarduyu-kariyi-nyanuku wangkaja kamparru-wiyi, “Kajirlipa pinyi nyampu wati jinta, ngula-jangka Ruumu-wardingki-paturlu kapulu-ngalpa Juwu-patu yampimi pinja-wangurlu. Kala kajirlipa yampimi pinja-wangurlu, kapulu-ngalpa muku pinyi panu-juku ngalipalku. Kujarlanyaalparlipa pungkarla!”

Piitarlu-nyanu ngurrrpa-pajurnu Jijajiki

Matthew 26.69-75, Mark 14.66-72, Luke 22.54-62

¹⁵ Kujalu warrmarla-watirli Jijaji kangu Yanaja-kurlangu yuwarli-kirra, Piita manu kurdungurlu jinta-karilpa-pala puranja-yanu purdangirli-wanarlu Jijajiji. Kayupurlu milya-pungu yinyaju jinta-kari kurdungurlu. Kujajangkanya Jijajiji puraja kiirti-wanaju wita-kurra yarti-kirra. ¹⁶ Piitaju kula yukajarra, lawa. Karrija-jukulpa kiirti-wana. Yangka kurdungurlu-karirli nyangu Piita karrinja-kurra kiirti-wana, ngula pina-yanu yarti-ngirliji, manu wangkajarla karntaku, “Milya-pinyi karna wati nyampuju, yirrpikarni kutu.” Ngula Piitaju kangurnu kaninjarni. ¹⁷ Karntarla wangkaja Piitaku, “Yuwa, nyuntuju mayi Jijaji-kirlangu kurdungurlu?”

Piitarlu yalu-manu, “Yiii...lawa!”

¹⁸ Pirriya-nyayirnilpa mungaju karrija. Ngulalu warrkini-paturlu manu yurrkunyu-paturlu warlu wiri yarrpurnu. Ngulalpalu warru karrija purlku-karda. Ngula Piitaju-jana yanu ngulalpa warlungka karrija.

Jijajili kangu Kayupu-kurlangu-kurra yungu müimii-nyanjarla payirni

Matthew 26.59-66, Mark 14.55-64, Luke 22.66-71

¹⁹ Yangka kujalu Jijaji kangu Yanaja-kurlangu-kurra, ngulangkuju payurnu Kayupurlu, “Nganapatu nyuntu-nyangu kurdungurlu-patuju? Nyiya kanpa-jana pinarri-mani?”

²⁰ Jijajirli yalu-manu, “Ngaju-jana yapakuju panu-puru-juku wangkaja yungujulu nyanyi manu purda-nyanyi. Pina-manurna-jana Juwupatu-kurlangu jaaji-paturla manu Yuwarli Maralypirla. Yalirlanya kalu yapaju jinta-jarri. Kularna-jana yapaku ngajuju wuruly-wangkaja.

²¹ Nyiya-jangka kanpaju payirni ngaju-nyangu kurdungurlu-patukuju ngaju-nyangu yimikiji? Payika-jana yapa-patu kujajulu purda-nyangu wangkanja-kurra. Milya-pinyi kajulu nyarrpa kujarna wangkaja. Ngula-jana payika!”

²² Ngula Jijaji kuja wangkaja, yurruknyu jintangku wirilki pakarnu, wangkajarla Jijajiki, “Yuwa! Kulu-parnta-wangu nyinaka! Nyannununguju Maralypikingarduyu Wiri Ngardarrikirlangu!”

²³ Jijajirli yalu-manu, “Wurra, kularna nyarrpa-wiyi majuju wangkaja, lawa. Kajirna maju wangkayarla, ngulaju-jana yapa panuku yimi-ngarrika kujaju yangka kujarna maju nganta wangkaja. Junga karna-nyarra wangka, nyiyakulkunpaju pakarnu?”

²⁴ Jijaji-kirlangu rdaka-jarraju warirninjawarnu-jukulpa karrija. Ngula Yanajarlu yilyaja wati jinta-kari-kirra yangka Kayupu-kurra.

*Piitarlu-nyanu yarda ngurrpa-pajurnu Jijajiki
Matthew 26.71-75, Mark 14.69-72, Luke 22.58-62*

²⁵ Kuja-puru, Piitajulpa karrija-juku warlu-wanaju. Yapa panu-karirlili payurnu, “Yuwa! Nyuntuju mayinpa Jijaji-kirlangu kurdungurluju?”

Piitarlu-jana yalu-manu, “Lawa, kula ngaju!”

²⁶ Warrkini jinta-karilpa karrija palka. Warrki-jarrijalparla Maralypikingarduyuku Ngardarri-kirlangu Wiriki. Warlaljalparla nyinaja yangkaku watiki kuja Piitarlu langa turl-pakurnu. Nyanungurluju payurnu Piitaju, “Yuwa! Nyangurnangku nyuntuju kaatinirla Jijaji-kirli!”

²⁷ Piitarlu yarda ngarrurnu, “Lawa! Kulalparna palka karrija yalirlaju!” Kuja kuja yungka wangkaja, ngula-puru-juku jukujukuju purlaja.

*Palitirli kuja miimii-nyanjarla payurnu Jijaji
Matthew 27.1-2,11-14, Mark 15.1-5, Luke 23.1-5*

²⁸ Mungalyurru-wana rangkarr-kurlu kujalpa wantaju pardinja-yanurnulku, warrmarlapaturlulu kangulku Jijajiji wiri-kari-kirlangu-kurra Paliti-kirlangu-kurra yangka-kurlangu-kurra kujalpa-jana nyanunguju wiri nyinaja Jurdiya-wardingki-patuku. Juwu-patu wiriwirirlangulu yanu, kulalu yukaja Paliti-kirlangu yuwarli wiri-kirra. Kajili yukayarla nyampu yuwarli Juwu-wangu-kurlangu-kurra, ngulaju kulalu nganjarla kuyuju Pajapa Purlapapuru. Kujanyalpa wangkaja Juwu-kurlangu

kuruwarri. ²⁹ Palitiji wilypi-pardija yuwarli-ngirliji nyanungurraku wangkanjaku, payurnu-jana, “Niyiakunkulu wati nyampuju kangurnu nyampu-kurraju? Punku mayi nyanunguju?”

³⁰ Yalu-manulu, “Yuwayi, punku ngulaju. Kaji ngurrju nyinakarla, kularnangkulu kangkarlarni nyampu-kurraju!”

³¹ Paliti-jana wangkaja, “Kangkalu Juwu-kurlangu kuwurtu-kurra! Miimii-nyanjarlalu payika kuruwarri-kirlirli nyurrurla-nyangu-kurlurlu.”

Kala wangkajalurla, “Kulalparnalulu kuja-jarriyarla, lawa! Nyurrurlarlu Ruumu-wardingki-paturlu kankulu-nganpa warlapajirni pinja-kujaku wati-kijaku nyanungu-piyakujaku. Ngarili kutu pungka warntawarntarla!”

³² Ngulalurla kuja wangkaja Palitiki, nyampunya yimiji Jijajiji wangkaja kamparru-wiyi palinjakungarnti warntawarntarla.

³³ Ngula Palitiji pina-yukaja yuwarli wirikirra, ngarrurnu-jana warrmarla-wati Jijajiki kanjarniki kaninjarni-kirra. Payurnu Jijajiji, “Junga nganta mayinpa nyuntuju Kingi Juwupatukuju?”

³⁴ Jijajirli yalu-manu, “Nyuntu mayi kanpa manngu-nyangu ngajujurna Kingi Juwupatuku. Marda yapangku mardangku yimi-ngarrurnu ngajuju?”

³⁵ Palitirla wangkaja, “Warungka-wangu karriya! Kularna ngaju Juwu. Nyuntu-nyangurlu

Juwu-paturlu manu Maralypikingarduyu-paturlu Wiriwiri-watirlingkili kangurnu ngajukurraju yungurnanguku miimii-nyanjarla payirni. Nyarrpa-jarrijanpa?”

³⁶ Jijajirli yalu-manu, “Lawa! Rampal-manngunya mayi kanpaju ngajuju? Ngajurna-jana Warlalja-Wiri yapa panuku kuja kalu nguru-kari nguru-karirla nyina. Kularna kingi-kari kingi-kari-piya kuja kalu-jana wiriwiri nyina nguru-kari nguru-karirlaku, lawa. Kajirna nyinakarla nyanungurra-piya, ngulaju ngaju kuja kajulu purami, kapujulu kunka-pardiyarla Juwu-patu wiriwiri-kijakuju.”

³⁷ Ngularla Paliti wangkaja, “Yuwayi, mayi Kingi-pajirni kanpa-nyanu?”

Jijajirli yalu-manu, “Nyuntu kanpa wangka ngaju nganta Kingi. Ngajurna nyampu-kurra walya-kurra yaninjarla palka-jarrija yungurna-jana yapaku yimi junga wangkami. Nganangkupuka kaji purami yimi junga, yapa yalirliji kaju purda-nyanyi.”

³⁸ Ngula Palitirli payurnu Jijajiji, “Nyiya yimi jungaju?”

Palitirli yilyaja Jijaji watiya warntawarntakurra palinjakungarnti

Matthew 27.15-31, Mark 15.6-20, Luke 23.13-25

Palitiji wilypi-pardija pina yuwarli-ngirliji kujalpalu yapa-patu karrija. Wangkaja-jana, “Ngajulurlurna wati nyampuju nyiyarningkijarra payurnu. Nyiyakulparna pungkarla?”

³⁹ Pajapa-kari Pajapa-kari-puru, nyurrurlarlu

Juwu-paturlu kankujulu payirni yungurna wati jinta wilypi-mani rdaku-ngurlu. Nganaku kankujulu payirni yungurna wilypi-maninjarla yilya rdaku-ngurluju? Kapu Jijajiki mayi yangkaku Juwu-patuku Wiri Kingiki?”

⁴⁰ Yapa panulurla purlaja, “Lawarnalu Jijajiki! Kuturralu punga! Yungka-nganpa Parrpaja yungu wankaru yani!” Watiki yaliki kujalpalurla purlaja Parrpajaku, kala punku nyinaja kulu-ngawurra. Kala-jana pungu Ruumu-wardingki-wati.

19

¹ Ngula-jangka, Paliti-jana wangkaja nyanungu-nyangu yurrkunyuwatiki, “Kangkalu Jijaji, manu wilypinykarra-pakakalu!” ² Jungajuku, yurrkunyurlulu manu watiya ngalyipi-piya jilkarlajilkarla, ngulajulu warurnu mukarti-piya-kurra. Ngulalurla jurrungka yirrarnu kiljinyayirnirli Jijajirla jurruku pajirninjaku. Ngula-jangkalurla jinajina-piya kirrirdi yalyuyalyu parnta-yirrarnu manyu-pinjaku yungulurla ngula-kurlunya manyu ngarlarri Jijajikiji. ³ Yanurnulpalu yinngirriki pakarninjaku, wangkajalpalurla, “Yuwa! Kuja kanpa-nyanu Kingi-pajirni Juwu-patuku nganta!” Yurrkunyupaturlujulpalu manyu-pungu-mipa.

⁴ Ngula-jangka, Palitiji pina-wilypi-pardija yuwarli-ngirliji, yanu-jana Juwu-patuku kujalpalu karrija, manu-jana wangkaja, “Purdanyangkajulu! Kapurna-nyarra Jijaji kanyirni yungunkulu yarda nyanyi. Payurnurna

nyiyarningkijarra. Nyiyakulkulparna pungkarla? Wangkayajulu nyarrpa-jarrija-wiyi!”

⁵ Ngula Jijaji yarda wilypi-pardija yuwarli-ngirliji. Mukartilpa mardarnu jurrungka manu yangka jinajina-piya kurrirdi yalyuyalyu palkangka-juku. Ngula-jana Paliti wangkaja Juwu-patuku, “Nyangkalu nyampu! Ngula nyanunguju wati!” ⁶ Ngulalu Maralypikingarduyu Wiriwirirli manu Juwu-paturlu yurrunyurlu nyangu Jijaji, purlajalurla Palitikiji, “Pungka, pungka! Waraly-yirraaka warntawarntarla!”

Ngula-jana Paliti wangkaja, “Lawa! Nyurrurlarlulu kanjarla pungka warntawarntarla! Nyurrurna miimii-nyangu, manurna payurnu nyiyarningkijarra. Kula Ruumu-wardingki-kirlangu kuruwarri-wiyi rdilyki-pungu, lawa.”

⁷ Ngulalurla Juwu-patu wiriwiri wangkaja Palitiki, “Wati nyampurluju kyananu Kaatukurlangu Kaja-nyanu-pajirni. Kuja-jangkanya yungulpa paliyarla nganimpa-nyangu kuruwar-riarla!”

⁸ Ngula-jana Palitirli kuja-kurra purda-nyangu, lani-jarrija-nyayirni. Kapu Jijajiji yilyayarla pinja-wangurlu. ⁹ Ngula Palitirli Jijajiji pinakangu yuwarli-kirra, yalirla-juku Palitirliji payurnu, “Nyarrpara-wardingki nyuntuju?” Jijajirli kula yalu-manu. ¹⁰ Palitirliji yarda payurnu, “Wangkaya-ngarraju! Ngajuju-ngarra nyuntu-nyangu paaju-jala. Kajikarnangku yilyami-jala wurulya, marda kajikarnangku yilya warntawarnta-kurra palinjaku.”

11 Jijajirla wangkaja, “Junga marda kujaju. Kajilpa Kaatu ngampurrrpa-jarriyarla, ngulaju nyuntu kajikangku Kaaturlu warlapajirni ngajuku pinja-kujakuju. Junga kujaju. Yilyajarniji nyampu-kurra yungurna palimi warntawarntarla. Kuja-jangkanyaju yilyajarni nyuntu-nyangu-kurra ngajuku nyiyarningkijarraku payirninjaku. Kajinpaju pinyi, ngulaju ngula-juku. Kala yapa-patu yali kujajulu kangurnu ngajulu nyuntu-kurra, ngulaju yalumpurraju kalu maju-nyayirni nyina nyuntu-piya-wangu.”

12 Paliti ngampurrrpa-jarrija-juku Jijajiki yilyanjaku pinja-wangu. Ngula pina-wilypi-pardija yuwarli-ngirliji, ngula-jana payurnu Juwu-patu ngurrju-japa Jijajikiji yilyanjakuju pinja-wangu. Kala purlajalurla kilji-nyayirni, “Ruumu-wardingki jinta-mipa kingiji nganimpakuju yapa panuku. Nganangku-puka kuja kyanu wiri-pajirni, kula-ka Ruumu-wardingki Kingi-kirlangu puntu nyina, manu Ruumu-wardingki Kingiji kapurla kulu-jarrimi-nyayirni. Kujarlaju, kajinpa wati nyampu yilyami pinja-wangurlu, Ruumu-wardingki Kingiji kapungku nyuntukulku jangkardurnu yani!”

13 Ngula-jana Palitirli Juwu-patu kuja-kurra purda-nyangu, Jijajiji yarda kangurnu. Ngula Palitiji pirri-manu nyinanja-kurlangu wiringka ngulalpa karrija yirdingka ‘Pirli Lalypanka’, ngulangka yungu-jana wangka yapakuju. Nyinanja-kurlangu nyampu-piyaju yangka kuja kalalu kuwurtukungarduyu-

paturlangurlu mardarnu. Yirdiji nyanungu yali Pirli Lalypa kalalu yirdi-manu nyanungu-nyangurlaju jarungkaju Yipururla ngulaju yirdiji 'Kapaja'. ¹⁴ Mirntangalilkilpa karrija Purayitirla, ngulalpalu Juwu-paturlu wurdujorra-manu nyiyarningkijarra Purlapa Pajapakungarnti. Paliti-jana wangkaja yapa-patuku kujalpalu nyanungu-nyangurla yuwarlirla karrija yarlungka, "Nyampunya nyurrurla-nyangu Kingiji! Nyangkalu!"

¹⁵ Yapajulurla pina-purlaja, "Pungka, pungka! Waraly-yirraka warntawarntarla!"

Palitirli-jana yarda payurnu, "Pinyi kutu mayirna nyurrurla-nyangu Kingiji warntawarntarla?"

Juwu-paturlu wiriwirirli maralypikingarduyu-paturlulu yalu-manu, "Ruumu-wardingki Kingimipa nganimpa-nyangu kingiji!" ¹⁶ Ngula-jangka, Palitirli-jana yurrkunyu-patukulku Jijajiji yungu yungulu pinyi warntawarntarla.

Yurrkunyu-paturlulu Jijaji waraly-yirrarnu watiya warntawarntarla

Matthew 27.32-44, Mark 15.21-32, Luke 23.26-43

Ngula-jangka, yurrkunyu-paturlulurla nguru-yirrarnu Jijajiki Paliti-kirlangu yuwarlingirli. ¹⁷ Yirrarnulurla watiya warntawarnta Jijaji-kirlangu jimantarla, ngula kanjayanu. Kujarlunyalurla nguru-yirrarnu Jijajikiji pirli-kirra yirdi-kirraju Jurru Yungkurnu-kurra. Kalalu Juwu-paturluju yirdi-manu 'Kulkaja'. ¹⁸ Ngula-jangkaju, yalumpurlajukulu yurrkunyuurlu yirrarnu Jijaji

watiya warntawarntarla yungulu pinyi tarnngakurra. Jirrama-kari wati-jarra, yirrarnulu-palangu yalumpurla watiya-kari-jarrarla warntawarntarla-yijala, jinta jungarni-purdanji, jinta jampu-purdanji.

¹⁹⁻²⁰ Palitirli-jana yurrkunu-wati ngarrurnu yungulu pipa yirrarni kankarlu warntawarntarla. Yirrarnulu yimi marnkurrparlu Yipururlu, Latinirli manu Kirikirli: NYAMPUJU JIJAJI NAJARIJI-WARDINGKI YANGKA KINGI JUWU-PATUKU. Kujanyalu yirrarnu pipa Jijajirla kankarlu watiya warntawarntarlaju. Yali kujalpa Jijaji warntawarntarla waraly-karrija, ngulaju kutu kirrikiji Jurujulumukuju. Kujalpalu yapa panu yirdiyi-karrija warntawarnta-wana, nyangulpalu yimiji pipangkaju.

²¹ Ngulalu Juwu-paturlu wiriwirirli maralypikingarduyu-paturlu nyangu yimi, yaninjarlalurla wangkaja Palitiki, “Pipa yalirla, nyiyakunpa yirrarnu Jijaji nganta Kingi Juwu-patukuju? Nyuntulurlunpa yimi jinta-kari yirrakarla pipangkaju: ‘Wati nyampurluju kanyanu kingi-pajirni Juwu-patuku.’”

²² Palitirli-jana wurra-manu, manu-jana wangkaja, “Lawa, yampiyalu kuja-juku! Kularna yimi-kari yirrarni, lawa.”

²³ Yuwayi, kujalu yurrkunu-paturlu Jijaji yirrarnu warntawarntarla, nyampukungarntiji jurnarrpalurla yalyi-manu, ngulalu yirrarnu yurturlu-paturla murntu-palarla. Ngula-jangkalurla yalyi-manu jinajina-piya kirrirdi. Nyanungu-nyangu jinajina-piya ngulaju pijiji jinta-jangka pantirninja-wangu yangka kuja

karlipa jalangurlu pantirninjarla jinta-mani
 jurnarrpaju pijiji-patu-jangka jirrirdi-kirlirli
 manu nitirli-kirlirli, lawa. ²⁴ Yurrkunyulu-
 nyanu wangkaja, “Yampimirlipa jinajina-piya
 larra-pinja-wangurlu. Manyu-karrimirlipa
 yungu nganangku-japa mani wanapi-jiki.”
 Junga-jukulpalu yurrkunyulu-patuju manyu-
 karrija mangarda-piya-kurlu nampa-kurlu
 Jijaji-kirlangu jinajina-piyaku yungu jintangu
 mani. Nyampuju jurrku-juku yimilpa ngunaja
 Payipulurla kamparru-wiyi:

“Yapangkujulu yalyi-manu jurnarrpaju
 ngajukuju, manulu-nyanu jarnkujarnku
 yungu. Manulu manyu-karrija ngaju-
 nyanguku jinajina-piyaku.”*

Yimi yaliji Jijaji-kirli, junga kujaju. Yurrkunyulu-
 patulpalu manyu-karrija mangarda-piya-kurlu
 Jijaji-kirlangu jurnarrpaku.

²⁵ Yinyarlaju, murntu-pala karntalpalu
 karrija warntawarnta-wana Jijajiki ngati-nyanu,
 nyanungukupurdangka, manu karnta jinta-kari
 yirdiji Miiri kuja yupukarra-jarrija Kulupuju-
 kurlu, manu Miiri Makardala-wardingki.

²⁶ Jijajirli-palangu nyangu nyanunguku ngati-
 nyanu manu kurdungurlu jinta-kari yangka
 kujarla warrarda yulkaja-nyayirni. Ngularla
 wangkaja ngati-nyanuku, “Yirdi-manta wati
 nyampuju ‘kaja’.” ²⁷ Ngula-jangka, Jijajijirla
 wangkaja kurdungurlukuju, “Yirdi-manta
 nyampu karnta ‘ngati’.” Junga-juku, yinya-
 jangka-juku kujarla wangkaja, Jijaji-kirlangu

* **19:24** Nyangka Psalm 22.18

ngati-nyanuju kangu yuwarli nyanungu-nyangukurra, manulpa warrawarra-kangu.

Jijaji palija watiya warntawarntarla

Matthew 27.45-56, Mark 15.33-41, Luke 23.44-49

²⁸ Yuwayi, Jijajirlilpa milya-pungu kuja Kaatukurlangu warrki lawa-manu kujarla yungu. Ngula-jangka wangkaja, “Ngajurna purraku.” Nyiia-jangka Jijajiji kujaju wangkaja? Nyampuju yimi jurrku-jukulpa ngunaja Payipulurla kamparru-wiyi. Kuja-jangkanya purraku nganta wangkaja.* ²⁹ Kuja-kurra kuja purda-nyangu watingki jinta-karirli, ngulaju parnkanjarla manunjunu wita pijiji-pardu. Ngulaju julyurl-yirrarnu wingkingka kumarlparla pamangka nyurru-warnurla kujalpa ngunaja parraja-piyarla. Ngula-jangka wakirdirla watiyarla wayurnu pijiji-pardu. Ngula-kurluju parnkaja, Jijaji-kirla parnkanjarla yirrarnu lirra-kurra yungu nganta wita nganjarla.* ³⁰ Jijajirli pajarnu pamaju. Ngula-jangka wangkaja, “Ngajurna warrkiji nyurru lawa-manu.” Ngula-jangka, jurru kaninjarra-kari-jarrinjarla palijalku.

Yurrkunyurlu kurlarda-kurlurlu ngurlju paturnu Jijaji

³¹ Jijajiji palija Purayitirla. Juwupaturlujulpalu wurdujarra-manu-juku nyiyarningkijarra Purlapa Pajapakungarnti. Jijaji manu wati jirrama-karrijilpalu waralykarrija-juku warntawarnta-paturlaju. Juwu-patu

* **19:28** Nyangka Psalm 22.15 * **19:29** Nyangka Psalm 69.21

wiriwirilpalu wangkaja kulalpalu kuja waraly-karriyarla nganta wuraji-kirra kajika wanta yukamirra. Kuja-kujakuju yanulurla Palitiki wangkanjaku, wangkajalurla, “Wangkaya-wiyi-jana nyuntu-nyanguku yurrkunyupatuku yungulu-jana Jijaji manu wati-jarra mirriji rdilyki-pakarni yungulu-jana pinyi kapankurlu. Yurrkunyupaturlu yungulpalu-jana mantarla warntawarnta-ngurlu wanta yukanjakungarnti.”

³² Ngula-jana Palitirli yurrkunyupatu ngarrurnu yungulu-jana wirliya rdilyki-pakarni pirdilypa pirrjirdi-kirlirli. Kamparrujulu mirriji rdilyki-pakarnu ngulaju kujalpa yangka wati jintakari waraly-karrija Jijaji-wana, ngula-jangka jintakarilki.

³³ Ngulalu yurrkunyupatu yanurnu Jijajikirra, nyangulu kuja nyurru palija. Ngulaju kulalu mirriji rdilyki-pakarnu.*

³⁴ Yurrkunyujintangku Jijajiji ngurlju panturnu kurlarda-kurlurlu. Ngula yalyu manu ngapa karlija palka-jangka Jijajikirlangu-jangka.*

³⁵ Ngajurlangurlurna nyangu yurrkunyuju pantirninjakurraju. Junga karna-nyarra wangka yungunkulurla nyurrurlarlangu ngungkurrnyina Jijajikiji.

³⁶⁻³⁷ Nyiya-jangkalu yurrkunyupaturluju Jijajiji yampija mirriji rdilyki-pakarninja-wangurluju, manu nyiya-jangka-yijala yurrkunyukarirliji panturnu ngurljuju? Nyurru-wiyi kujaju wangkaja Payipulurla:

“Kula ngananguku yungkurnu nyanungu-

* **19:33** Nyangka Exodus 12.46, Numbers 9.12, Psalm 34.20

* **19:34** Nyangka Revelation 1.7

nyanguju rdilyki-pinyi.”*

Manu-ka yimi jinta-karirlangu karrimi Payipulurla, kuja-ka wangkami:

“Yapangku kapulu nyanyi wati yinyaju kurlardajangka pantirninja-warnu kujalu panturnu kanunjumpajumpa ngurljunga.”*

Nyampuju junga. Nyampu-jarra yimi-jarraju Jijaji-kirli.

*Jijaji-kirlangu palka, pirnkingkalkulu yirrarnu
Matthew 27.57-61, Mark 15.42-47, Luke 23.50-*

56

³⁸ Parra jintangka-juku, wati jintalpa nyinaja yirdiji Jajupu Rdimajiya-wardingki. Kalarla wala nyinaja Jijajikiji, manu kala puraja. Kala laninji nyinaja Juwu-patu-kujaku wiriwirikijaku. Kuja-kujakuju kula-jana yapaku yimi-ngarrurnu yangka kuja kala Jijaji puraja. Kuja Jijaji palija, Jajupurlu kutu payurnunjunu yangka Paliti wiri yungu Jijaji palka nyurnulku kapanku pirnkingka yirrarninjini. Palitijirla ngurrju wangkaja, ngula Jajupuju yanu, ngula Jijaji manu warntawarnta-jangka. ³⁹ ati jinta-kari yirdiji Nikurtimu yanu Jajupu-kurlu. Nikurtimu jinta-juku yangka kujarla Jijajiki mungangka wangkaja kamparru-wiyi. Yanu Jajupu-kurlu yungu-pala mapirrirli milyingka yirrarni Jijaji. Ngulakungarntiji Jajupurlu manu yakuju wiri-jarlu-nyayirni jara mitijini-kirli parntirparntirrrpa-kurlu. * ⁴⁰ Junga, wati yali-jarrarlu-pala Jijajiji ngunanja-yirrarnu

* **19:36-37** Nyangka Psalm 34.20

* **19:36-37** Nyangka

Zechariah 12.10 * **19:39** John 3.2

mitrili kIRRIRDirla. Winjurnu-palarla jara Jijajirla, ngula wayirninjarla japujapu-manu palkaju mitrilirla juwaki-piya. Kujarlunya kalalu-jana Juwu-paturlu yapaju warunu milyingka yirrarninjakungarntirliji. ⁴¹ Kutujuku yangka kuja Jijaji palija warntawarntarla, kaatinilpa karrija watiya panu-kurlu. Kaatini yalirla karrijalpa pirnki, kujalu wati-paturlu pirnkiji pangurnu pirlingka kamparru-wiyi. Lawalpa yapa nyurnu yirrarninja-wangu karrija. ⁴² Junga, wantajulpa yukanja-yanulku, ngulalpalu Juwu-paturluju nyiyarningkijarra wurdujarra-manu Purlapa Pajapakungarnti. Wanta yukanja-kujaku, yalumpu-jarrarlu wati-jarrarlu-pala Jijajiji kapanku yirrarnu pirnkingka.

20

Kaaturlu pina-wankaru-maninjarla yakarra-manu Jijajiji palinja-warnu

Matthew 28.1-10, Mark 16.1-8, Luke 24.1-12

¹ Palyangka rangkarrkurlu wanta pardin-jarnikingarnti, Miiri Makardala-wardingki yanu pirnki-kirra. Kujalpa kutungkulku nyanjarni yanu pirnki, ngula-warnurluju nyangu pirliji yintirninja-warnulku. ² Ngula-jangka, pina-parnkaja yangka-kurra kujalpa-pala Piita manu kurdungurlu jinta-kari nyinaja, yangka kujarla Jijaji warrarda yulkaja-nyayirni. Wangkaja-palangu, “Waraa! Nganangku mayi Jijajiji kangu pirnki-ngirliji, nyarrpararla-wiyili yirrarnu?”

³ Ngula-pala Piita manu kurdungurlu jinta-kari parnkaja pirnki-kirra. ⁴ Piitajulpa pulya parnkanja-yanu kurdungurlu-karikiji, ngula nyanungu kamparnu kutu-jarrija pirnki-kirra. ⁵ Ngula parntarrinjunu pirnkingka yungu nganta nyangkarla Jijaji-kirlangu palka kaninjarni. Kala lawa. Nyangu pijiji-puka kurrirdi, kula yukaja pirnki-kirra. ⁶ Ngula Piita yukajarra pirnki-kirra, yukajarra kutu kaninjarni, ngula nyangu pijiji kurrirdi ngunanja-kurra. ⁷ Manu pijiji-kari nyangu yangka kujalu Jijaji yinngirri warurnu milyingka yirrarninjakungarnti. Kulalpa ngunaja panu-kari-kirli pijiji-kirli, lawa. Ngunajalpa kapurdu. ⁸ Ngula-jangka, yangka jinta kurdungurluju, kuja kamparru Piitakuju yanurnu pirnki-kirra, yukanjarla lawa-nyangurla Jijajikiji. Pijiji-wati-mipa-jana nyangu. Ngula manngu-nyangu kuja Jijajiji pina-wankaru-jarrija. ⁹ Yangka-jarrarlu kurdungurlu-jarrarlu kula-pala milya-pungu yimi Jijaji-kirli Payipulu-jangka yangka kuja wangkaja kapu Jijajiji nganta palinjarla wankaru-jarrimi pina. Kula-pala milya-pungu. ¹⁰ Ngula-jangka-pala pina-yanu kujalpalu panu-kari kurdungurlu-patu nyinaja.

Jijajirli-nyanu milki-yirrarnu Miiri Makardala-wardingki-kirra

Mark 16.9-11

¹¹ Miiri Makardala-wardingkijilpa karrija yulanja-karra kutu pirnkingka. Kujalpa yulaja, parntarrinjarla nyangu kaninjarni

pirnkingka. ¹² Nyangu-palangu marramarra-jarra, nyinajalpa-pala yangkangka kujalpa Jijaji-kirlangu palka ngunaja kamparru-wiyi. Yarltiri-kirli jurnarrpa-kurlulpa-pala nyinaja. Jinta-karilpa nyinaja kujalpa Jijaji jurru ngunaja kamparru-wiyi, manu jinta-kari wirliya-wana. ¹³ Marramarra-jarrarlu-pala payurnu Miiriji, “Nyiya-jangka kanpa yulami?”

Yalu-manu-palangu, “Nganangku mayi Warlalja-Wiri-kirlangu palka kangu, nyarrpararla mayili yirrarnu?” ¹⁴ Ngula-jangka, Miiriji kuja-purda-jarrinjarla nyangu wati nyanungurla purdangirli. Kula milya-pungu nyanunguju Jijaji. ¹⁵ Manngu-nyangu kula-nganta kaatinikingarduyu-juku yangka kuja kala-jana watiya warrawarra-kangu. Ngula Jijajirliji payurnu, “Yuwa, karnta! Nyiya-jangka kanpa yulami? Nganaku kanparla warrirni?”

Yalu-manu, “Ngari karnarla Warlalja-Wiriki yulami. Kangu mayinpa palka nyanungu-nyanguju? Wangkayaju kajinpa nyarrpararla yirrarnu, manu kapurna ngajulurlu maninjini.”

¹⁶ Ngularla Jijaji wangkaja, ‘Miiri!’

Kuja Miirirli purda-nyangu kuja, warru karlirr-ngarnu, manu wangkajarla, “Raapi!” (Ngula kujaju ‘Tiija’ jarungka Yipururlaju.)

¹⁷ Miirirli yungu wirliya Jijaji-kirlangu puuly-mardakarla, ngularla warla-pajirninjarla wangkaja, “Yampiyaju, puuly-mardarninja-wangurlu! Ngaka kapurna yarnkamirra yungurna nyina ngajukupalangu-kurlu Kirdana-kurlu. Yaninjarla-jana yimi-ngarrika kurdungurlu-patuku kuja karna

ngaju pina-yani ngajukupalangu-kurra. Nyanungurrakupalangurlangu. Yuwayi, yani pina karna ngaju-nyangu Kaatu-kurra, manu nyanungurra-nyangurlangu-kurra Kaatu-kurraju.”

¹⁸ Junga-juku, Miiri Makardala-wardingkirli-jana yaninjarla yimi-ngarrurnu kurdungurlu-patuku kuja nyangu Warlalja-Wiri Jijaji. Yimi-ngarrurnu-jana kujarla Jijaji nyiyarningkijarra wangkaja.

Jijajirli-nyanu milki-yirrarnu kurdungurlu-patu-kurra

Matthew 28.16-20, Mark 16.14-18, Luke 24.36-49

¹⁹ Palyangka-juku, kurdungurlu-patulpalu lani-jarrija Juwu-patu wiriwiri-kijaku. Wuraji kuja wanta yukaja, nyinajalpalu kaninjarni yuwarlirla. Tuwakulurla jaarl-manu Juwu-patukujaku yukanjarni-kijaku. Ngula Jijaji palka-jarrija ngulangka-juku kulkurru. Wangkaja-jana, “Marlajalurla nyinaka rarralya Kaatukuju!”

²⁰ Ngula-nyanu rdaka milki-yirrarnu kujalu rdaka-jarrarla rdirriny-panturnu. Manu ngurlju-jana milki-yirrarnu kujalu yurrkunyurlu panturnu. Kujalu milya-pungu kurdungurlu-paturlu wati nyampuju Jijaji, ngulakujulurla wardinyi-jarrija-nyayirnili.

²¹ Ngula-jana Jijaji wangkaja, “Marlajalurla nyinaka rarralya Kaatukuju! Ngajukupalan-gurluju yilyajarni walya nyampu-kurraju warrkiki. Kuja-piya-yijala karna-nyarra nyurrurlaju yilyami yungunkujulu ngajuku warrki-jarrimi.

22 Ngula-jana purrujininjarla wangkaja, “Mar-lajalurla mardaka Pirlirrrpa Kaatu-kurlangu!
 23 Walya nyampurla, yapa kalu warntarla nyina maju. Kajili ngampurrrpa nyina Kaatu-kurra pina-yaninjaku, kujalu-jana wangkaya, ‘Kaatuju-nyarra nyurru-juku yawuru-jarrija kulu-wangu.’ Kajinkili-jana kuja wangkami, kapu-jana Kaatuju yawuru-jarrimi. Manu ngalya-kariki yapaku kajikankulu-jana kuja wangkami, ‘Kula-nyarra Kaatuju yawuru-jarrija, lawa.’ Kajilpankulu-jana kuja wangkayarla, ngulaju kulalpa-jana yawuru-jarriyarla Kaatuju. Kapulu maju-juku nyina tarnnga-juku.”

Jijajirli-nyanu milki-yirrarnu Tamiji-kirra

24 Ngula Jijaji pina-wankaru-jarrija palinja-warnu, yangka kuja-nyanu warraja-jarrinjarla milki-yirrarnu kurdungurlu-patu-kari-kirra, jinta-kari yirdiji Tamiji kulalpa palka nyinaja. Yirdi jinta-kariji Titimaji. 25 Panu-kari kurdungurlu wangkajalurla, “Nyangurnalu Warlalja-Wiri Jijaji wankaru.”

Kula-jana Tamiji ngungkurr-nyinaja, wangkajalku-jana, “Kula kujaju junga. Kajilparna murru nyangkarla rdakangka, manu kajilparna marnpikarla, manu kajilparna rdaka yirrakarla ngurljungka kuja yurrkunyurlu panturnu, ngula-jangkanya kajikarna-nyarra ngungkurr-nyina.”

26 Wiyiki jinta-jangka, kurdungurlu-patulpalu nyinaja yuwarlirla. Tuwakulurla jaarl-manu yapa-kujaku yukanjarni-kijaku manu nyanja-kujaku. Tamiji palka-yijalalpa nyinaja, ngula

kapanku palka-jarrija Jijajiji kulkurru-jarra. Wangkaja-jana, “Marlajalurla nyinaka rarralya Kaatukuju!”²⁷ Ngula-jangkarla Tamijikilki wangkaja, “Mpa! Nyangkaju murru rdaka-jarrarla. Marnpikaju! Wipiya rdaka yungunpaju marnpirni ngurlju. Kapuru-wangu walaju nyinaya!”

²⁸ Tamijirla wangkaja, “Nyuntunpaju Warlalja-Wiri manu Kaatu!”

²⁹ Jijajirla wangkaja, “Ngungkurr-nyina kanpaju, nyangunpaju milpangku. Ngulaju ngulajuku. Kala kajiji ngana ngungkurr-nyina milpangku nyanja-wangu, ngulaju kapurla Kaatuku marlaja nyina wardinyi-nyina.”

Nyiyaku-wiyi Jaanurluju yimi nyampuju yirrarnu?

³⁰ Ngulalpa Jijaji nyinaja walyangka kurdungurlu-patu-kurlu, kala warrki-jarrija warrarda Kaatu-kurlangu yartarnarri-kirli. Nyampurula pukungka, kularna-nyarra yirrarnu nyiyarningkijarra kuja Jijaji nyarrpa-jarrija yartarnarri-kirli, lawa.³¹ Ngarirna-nyarra wita-mipa yirrarnu Jijaji-kirliji yungunkulu milya-pinyi Jijajiji Mijaya, Kaatu-kurlangu Kaja-nyanu. Yirrarnurna-nyarra nyampu yimi yungunkulurla wala manu wankaru jirnganja nyina Kaatuku.

21

Jijaji-jana palka-jarrija nyanunguku kurdungurlu-patuku ngapa wiringka Kaliliyirla

¹ Nyampu yimi-pardu wita ngulaju kujanyanu Jijajirli pina-wankaru-jarrinjarla milki-yirrarnu nyanungu-nyangu kurdungurlu-patukurra kujalpalu nyinaja mangkuru Kaliliyirla.

² Nyampunya yirdi-patuju kurdungurlu-patu kujalu yatijarra yanu Jurujulumu-ngurlu Kaliliyi-kirra: Ngulaju Jimani Piita, Tamiji (nyanungu-nyangu yirdi jinta-kari Titimaji), Natanyulu Kaana-wardingki nguru Kaliliyi-wardingki, Jipiti-kirlangu kaja-nyanu-jarra yirdi-jarraju Jamaji manu Jaanu, manu jirrama-kari kurdungurlu-jarra-kari.

³ Ngula-jana Jimani Piita wangkaja, “Yani karna wirlinyi ngapa-ngawurrrpa yawukupurda yakuju-kurlu.”

Panu-karilirla wangkaja, “Nganimparlangu kapurnalu yani nyuntu-wana maninjaku ngapa-ngawurrrpaku.” Jungajukulu yanu ngapa mangkuru-kurra, warrkarnulu pawurturla. Munga wirilirla warrurnu puta ngapa-ngawurrrpa yawukuju, kala lawa. Kulalu palku-manu.

⁴ Parra-pardu-karirla, kujalpa wanta kankarlu-jarrinja-yanurnu, Jijajilpa karrija ngapa mangkuru-wana pirntinyarrarla. Kurdungurlu-paturlulu nyangu karrinja-kurra, kulalu milyapungu. ⁵ Jijaji-jana purlaja, manu-jana payurnu, “Yuwa, lawa mayi kulankulu palka-manu ngapa-ngawurrrpaju?”

Yalu-manulu, “Kula jintarlangu, lawa.”

⁶ Ngula Jijaji-jana wangkaja, “Kijikalu yakuju ngapa-kurra pawurtu-wana-juku jungarnipurdanji. Kapunkulu panu-nyayirni mani

yawu ngapa-ngawurra.” Jungajukulu kujurnu yakujuju jungarni-purdanji pawurtukuju. Panu-jarlu-nyayirni ngapa-ngawurra yawulu-jana manu, putalpalu wilil-kanjarla yirrarnu pawurtu-kurraju, lawa.

⁷ Ngula-jangka, yangka jinta-kari kurdungurlu, yangka kujarla Jijaji warrarda yulkaja-nyayirni, ngulajurla wangkaja Piitakuju, “Ngulaju Warlalja-Wiri Jijaji!” Kuja kuja-kurra Piitarlu purda-nyangu, journarrparla nyanungu-nyangurla pina-yukaja, yangka kuja-nyanu journarpaju yalyi-manu ngapa-ngawurra yawuku maninjakungarntirli. Ngula-jangka, Piitaju jurl-pungu ngapa-kurra julyurl-wantinjaku Jijaji-kirra-pinangu. ⁸ Panu-kari kurdungurlujulu yanu walya pirntinyarra-kurra pawurturla. Rarra-kangulpalu yakuju ngapa-ngawurra-kurlu. Kutulkulpalu yanurnu pirntinyarra-kurra, marda 100-pala mita-kurra.

⁹ Kujalu kurdungurlu-patu yanurnu pirntinyarra-kurra, jitijalu pawurtu-ngurluju. Walyangkalu nyangu kilyirra. Ngapa-ngawurralpa jankaja kilyirparlaju, manu mangarrirlangulpa palka ngunaja. ¹⁰ Ngula-jana Jijajilki wangkaja, “Kangkarnijili ngapa-ngawurra kujankulu-jana jalangurlu manu.” ¹¹ Piitaju pina warrkarnu pawurtu-kurra, manu mapirrlilili manu yakuju ngapa-ngawurra-kurluju kurdungurlu-patu-karirlangurlu. Rarra-kangulu-jana walya pirntinyarra-kurra. 153-pala wiri-nyayirni ngapa-ngawurrapalpalu ngunaja yakujurla, kula yakuju larra-yanu, lawa.

¹² Ngula-jana Jijaji wangkaja, “Yantarnili nyampu-kurra miyi ngarninjaku.” Milya-pungu mukulu nyanunguju Warlalja-Wiri, lani-jarrijalpalu payirninjakuju, kapulu marda payikarla, “Nyuntu mayi junga Jijaji?” ¹³ Ngula Jijaji manu mangarri, manu-jana warru yungu. Manu-jana ngalya-kari ngapa-ngawurrrpa yawuju yungu. ¹⁴ Nyampurlanya-ka lawa-jarri nyampuju yimi kuja-nyanu Jijajirli milki-yirrarnu kurdungurlu-patu-kurra mangkuru-wana. Kuja-wangurla-wiyi-nyanu jirramaku milki-yirrarnu yangka-jangka kuja Kaaturlu pina-wankaru-manu palinja-warnuju.

Jijajirli Piita japurnu marnkurrpaku ‘Yulkaminya kanpaju?’

¹⁵ Kurdungurlu-paturlu kujalu lawa-jarrija miyi manu ngapa-ngawurrrpa yawu ngarninjaku, Jijaji manu Piita-pala yanu yangarlu-jarra. Jijajirli payurnu, “Jimani, kaja-nyanu Jaanukurlangu, yulkami mayi kanpaju nyampu-patupiya-wangu?”

Piitarlu yalu-manu, “Yuwayi, Warlalja-Wiri, milya-pinyi kanpaju kuja karnangku yulkami.”

Jijajirra wangkaja, “Jiyipi ngaju-nyangu-patuku-jana miyi yungka.” ¹⁶ Ngula Jijajirli payurnu, “Jimani, kaja-nyanu Jaanukurlangu, yulkami mayi kanpaju?”

Piitarlu yalu-manu, “Yuwayi, Warlalja-Wiri, milya-pinyi kanpaju kuja karnangku yulkami.”

Jijajirra wangkaja, “Warrawarra-kangkaju jiyipi-patu ngaju-nyangu-patu.” ¹⁷ Jijajirli yarda

payurnu, “Jimani, kaja-nyanu Jaanu-kurlangu, yulkami mayi kanpaju?”

Jijajirli kuja payurnu marnkurrapaku yimi jurrkungku-juku, kujarlanya Piitaju miyaluju maju-jarrija-nyayirni. Wangkajarla Jijajikiji, “Warlalja-Wiri, milya-pinyi kanpa nyiyarningk-ijarra. Milya-pinyi kanpaju kuja karnangku yulkami!”

Jijajirla wangkaja, “Warrawarra-kangka-jana ngaju-nyangu jiyipi-patu. ¹⁸ Junga karnangku wangkami. Kujalpanpa nyinaja yaparranji-wiyi, kalanpa yukaja jurnarrparla jalypi, manu kalanpa ngampurrrpa-jarrinjarla kutu yanu nyarrpara-kurra-puka. Ngaka kajinpa purlka-jarrimi, kapunpa waku-jarra wipimi, manu kapungkulu yapa ngalya-karirli waku-jarra wayirni pirijina-piya. Manu kapungkulu kanyi kutu ngampurrrpa-wangurlanguju. ¹⁹ Ngulaju ngula-juku. Puraya-jukuju karlirryaninja-wangurlu! Tarnnga-jukuju nyinaya kurdungurlu!” (Niyiakurla kujaju wangkaja Jijajiji Piitaku? Wangkajarla kuja yungurlipa ngaliparlu milya-pinyi kapu Piitarlu nganta palimi watiya warntawarntarla-yijala ngulaju yungurla pulka-pinyi Kaatuku, manu yungu-jana yapaku milki-yirrarni Kaatuju ngurrju-nyayirni.)

Jijajirla wangkaja Piitaku kurdungurlu jinta-kari-kirli

²⁰ Ngula-jangka, Piitarlu pina-nyangu purdan-girli, kurdungurlu jinta-kari nyangu yaninjarni-kirra, yangka kujarla Jijaji warrarda yulkaja-nyayirni. (Kurdungurlu yangka kujalpa nyi-

naja kutu Jijajirila, yangka kujalpa-ngalpa Jijajirli jirrnganja ngarnu kurapaka Pajapa pal-injakungarntirli. Yalumpurlunya yangka kuja Jijaji payurnu, “Warlalja-Wiri, ngana kapungku jikajika-jarri nyuntukuju?”²¹ Junga-juku, kuja Piitarlu nyangu nyampu yaninjarni-kirra, wangkajarla Jijajikiji, “Kala nyampu, Warlalja-Wiri? Nyarrpa-jarrimi kapu?”

²² Jijajirli yalu-manu, “Marda kapu wankaru-juku nyina kajirna walya nyampu-kurra pina-yanirni. Kula nyampu manngu-nyangka! Kulaju nyuntuju jurnta karlirr-yanta! Tarnngajuku ngaju-nyangu kurdungurlu nyinaya!”

²³ Junga yinya-jangka-juku, yangka Jijaji-kirlangu kurdungurlu-paturlu panungku-juku kalalu manngu-nyangu kula-nganta jinta kurdungurlu kapu palinja-wangu nyina. Kula Jijajiji kujaju wangkaja, lawa. Kuja-miparla wangkaja Piitaku, “Marda kapu wankaru-juku nyina kajirna ngaju pina-yanirni walya-kurra. Kula nyampu manngu-nyangka!”

Nyampurlanya-ka lawa-jarri yimiji kuja Jaanurlu yirrarnu Jijaji-kirli

²⁴ Yangka kurdungurlu jinta, kujalpalu yapangku manngu-nyangu kula-nganta kapu palinja-wangu nyina nganta, wangkami kanyarra ngurrju Jijaji-kirli kuja warrki-kari warrki-kari lawa-manu. Nyanungurlunya pipangkaju yirrarnu muku. Milya-pinyi karnalu kuja-ka junga warrarda wangka.²⁵ Jijajirli panu-nyayirni warrki-kari warrki-kari lawa-manu nyampurla walyangkaju. Marda kulalpa

nganangku yapangku nyampurraju yirrakarla
puku-kurra. Kajilpalu yapangku yimi yirrakarla
nyiyarningkijarra Jijaji-kirlangu warrki-kirli,
kajika ruumu-wangu marda karri nyampurla
walyangkaju mardarninjaku pukukuju!

clxxviii

Warlpiri Short Bible
The Shorter Bible in the Warlpiri language of
Australia

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Warlpiri

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-05-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

5e1e13b8-2e6d-5bcb-9cec-76fc3b9b62ce